

การส่งเสริมการผลิตและการตลาดลำไยของเกษตรกรในอำเภอป่าแดด
จังหวัดเชียงราย

นางสาวเมวิกา นางแล

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาเกษตรศาสตรมหาบัณฑิต
แขนงวิชาส่งเสริมการเกษตร สาขาวิชาเกษตรศาสตร์และสหกรณ์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช

พ.ศ. 2561

**Extension of Farmers for Longan Production and Marketing
in Pa Daet District, Chiang Rai Province**

Miss.Maywiga Nanglae

A Thesis Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements for
the Degree of Master of Agriculture in Agricultural Extension and Development

School of Agriculture and Cooperatives

Sukhothai Thammathirat Open University

2018

หัวข้อวิทยานิพนธ์ การส่งเสริมการผลิตและการตลาดลำไยของเกษตรกรในอำเภอป่าแดด
จังหวัดเชียงราย
ชื่อและนามสกุล นางสาวเมวีกา นางแล
แขนงวิชา ส่งเสริมการเกษตร
สาขาวิชา เกษตรศาสตร์และสหกรณ์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช
อาจารย์ที่ปรึกษา 1. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. นารีรัตน์ สีระสาร
2. รองศาสตราจารย์ ดร. สินีนุช คุรุฑเมือง แสนเสริม

วิทยานิพนธ์นี้ ได้รับความเห็นชอบให้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
ตามหลักสูตรระดับปริญญาโท เมื่อวันที่ 13 พฤศจิกายน 2562

คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์

DC

ประธานกรรมการ

(รองศาสตราจารย์ ดร.สมจิต โยระคง)

ดร. นารีรัตน์ สีระสาร

กรรมการ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.นารีรัตน์ สีระสาร)

ดร. สินีนุช คุรุฑเมือง แสนเสริม

กรรมการ

(รองศาสตราจารย์ ดร.สินีนุช คุรุฑเมือง แสนเสริม)

ดร. วรางคณา จันทร์คง

ประธานกรรมการบัณฑิตศึกษา

(รองศาสตราจารย์ ดร.วรางคณา จันทร์คง)

ชื่อวิทยานิพนธ์ การส่งเสริมการผลิตและการตลาดลำไยของเกษตรกรในอำเภอป่าแดด จังหวัดเชียงราย

ผู้วิจัย นางสาวเมวิกา นางแล **รหัสนักศึกษา** 2609000324 **ปริญญา** เกษตรศาสตรมหาบัณฑิต

(ส่งเสริมการเกษตร) **อาจารย์ที่ปรึกษา** (1) ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. นารีรัตน์ สีระสาร

(2) รองศาสตราจารย์ ดร. สินีนุช คุรุทเมือง **แสนเสริม ปีการศึกษา** 2561

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษา 1) สภาพพื้นฐานทางสังคมและเศรษฐกิจของเกษตรกร 2) สภาพการผลิตและการตลาดลำไย 3) ความต้องการการส่งเสริมการผลิตและการตลาดลำไย และ 4) ปัญหาข้อเสนอแนะของเกษตรกรด้านการผลิตและการตลาดลำไย

ประชากรที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้เป็นเกษตรกรผู้ปลูกลำไย ในอำเภอป่าแดด จังหวัดเชียงราย และขึ้นทะเบียนเกษตรกรกับกรมส่งเสริมการเกษตร ปี 2561 จำนวน 855 ราย กำหนดขนาดตัวอย่างโดยใช้สูตร Taro Yamane ที่ระดับความคลาดเคลื่อน 0.07 ขนาดของกลุ่มตัวอย่าง 165 ราย เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบสัมภาษณ์ วิเคราะห์ข้อมูลใช้สถิติค่าความถี่ ร้อยละ ค่าต่ำสุด ค่าสูงสุด ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการจัดอันดับ

ผลการวิจัย พบว่า 1) เกษตรกรส่วนใหญ่เป็นเพศชาย มีอายุเฉลี่ย 49.41 ปี ระดับการศึกษามัธยมศึกษาตอนปลาย สมาชิกทั้งหมดในครัวเรือน เฉลี่ย 4.02 คน มีประสบการณ์ในการผลิตเฉลี่ย 16.23 ปี เมื่อมีปัญหาในการปลูกลำไยส่วนใหญ่จะศึกษาด้วยตนเอง ได้รับคำแนะนำเกี่ยวกับความรู้ด้านการผลิตและการตลาดลำไยจากเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตร มีพื้นที่ปลูกลำไยเฉลี่ย 7.76 ไร่ มีจำนวนแรงงานทางการเกษตรในครัวเรือนเฉลี่ย 2.38 คน ส่วนใหญ่มีการจ้างแรงงานในการผลิตลำไยปีเฉลี่ย 2,914.13 บาท มีค่าสารเคมีป้องกันกำจัดโรคและแมลงศัตรูลำไยเฉลี่ย 1,723.76 บาท และค่าสารเคมีป้องกันกำจัดวัชพืชเฉลี่ย 1,608.55 บาท โดยกู้ยืมเงินจาก ธ.ก.ส. ผลผลิตลำไยเฉลี่ย 1,406.97 กิโลกรัม มีรายได้เฉลี่ยต่อไร่ 36,355.64 บาท และรายจ่ายจากการผลิตลำไยเฉลี่ยต่อไร่ 6,715.16 บาท 2) สภาพการผลิตและการตลาดลำไย พบว่า ด้านการผลิตส่วนใหญ่เกษตรกรปลูกลำไยพันธุ์อีดอ ดินที่ปลูกเป็นดินร่วน เกษตรกรไม่มีการตรวจวิเคราะห์ดิน โดยใช้ระยะปลูก 8x8 เมตร ใส่น้ำปุ๋ยโดยการหว่าน และให้น้ำลำไยโดยผ่านทางท่อและสายยาง ป้องกันกำจัดโรคพืช แมลง และวัชพืชโดยการพ่นสารเคมี และดูขนาดผลเป็น ในการเก็บเกี่ยวผลผลิต ด้านการตลาดเกษตรกรส่วนใหญ่เก็บรวบรวมผลผลิตและขายเองในลักษณะเพื่ออบแห้ง เกษตรกรส่วนใหญ่ทราบราคาขายส่ง/ขายปลีกลำไยจากพ่อค้าในท้องถิ่น และได้รับเงินทั้งหมดเมื่อขายผลผลิตทั้งหมดแล้ว 3) ความต้องการการส่งเสริมการผลิตและการตลาดลำไย พบว่า เกษตรกรต้องการให้ส่งเสริมในด้านแมลงและโรคระบาด ด้านการผลิตลำไย การตลาดลำไย และ การเพิ่มมูลค่าสินค้า 4) เกษตรกรมีปัญหาด้านการผลิต ด้านการตัดแต่งกิ่งและแมลงระบาด ส่วนด้านการตลาด ด้านการตลาด ราคาผลผลิตลำไยตกต่ำ ราคาเปลี่ยนแปลง/ไม่แน่นอน และ ผลผลิตลำไยสั้นตลาด ข้อเสนอแนะควรมีการให้ความรู้ในการผลิตที่ถูกต้องและลดต้นทุนในการผลิต รวมทั้งการประกันราคาเพื่อแก้ปัญหาาราคาผลผลิตตกต่ำ

คำสำคัญ ความต้องการ การผลิตและการตลาด ลำไย จังหวัดเชียงราย

Thesis title: Extension of Farmers for Longan Production and Marketing in Pa Daet District, Chiang Rai Province

Researcher: Miss. Maywiga Nanglae; **ID:** 2609000324;

Degree: Master of Agriculture (Agricultural Extension and Development);

Thesis advisors: (1) Dr. Nareerut Seerasarn, Assistant Professor;

(2) Dr. Sineenuch Khрутmuang Sanserm, Associate Professor; **Academic year:** 2018

Abstract

The purposes of this research were to study (1) Basic socio-economic condition of farmers; (2) farmers' longan production and marketing; (3) extension needs for the production and marketing of longan; and (4) problems and suggestions.

The population in the study was 855 longan growers in Pa Daet District, Chiang Rai Province. The sample size of 165 was determined based on Taro Yamane formula with 7 % variation. The research tool was an interview form and data were analyzed using frequency, percentage, minimum, maximum, average, standard deviation and rank.

The results of the study revealed that (1) Most of the farmers were male with the average age of 49.41 years and finished high school; the members of their family averaged 4.02 persons. The average length of experience in the field was 16.23 years. Whenever they had problems with longan production, they generally solved the problems by themselves, and sometime they were given suggestion and agricultural knowledge from agricultural extension officers. The average area of longan planting was 7.76 *rai* (1 *rai*= 1,600m²). The average number of household farm labourers was 2.38 persons. Most of the samples hired extra workers for the production of longan. The cost of production of longan is divided into fertilizer cost average 2,914.13 baht, chemicals to eliminate diseases and insects average 1,723.76 baht, and chemicals to control weeds average 1,608.55 baht. Most of them took out loans from the Bank for Agriculture and Agricultural Co-Operatives. Their longan productivity averaged 1,406.97 kg./ *rai*. The income and cost of their longan production averaged 36,355.64 baht/ *rai* and 6,715.16 baht/ *rai*, respectively. (2) The *Edau* variety was mostly grown, with plantations on the plain with loam soil at 8x8 meters apart. Farmers had never analyzed nutrients in the soil. They sowed fertilizer onto the soil and they watered their longan trees with pipes and rubber hoses. They eliminated plant diseases, insects, and weeds by spraying chemicals. The suitable size of longan fruits was an index of the harvesting period. They collected and sold their produce by themselves mostly for drying and they learned the wholesale and retail selling price of longan from local merchants. The farmers would be paid the total money at the time of sale. (3) For extension needs, the farmers wanted to receive support about eliminating plant diseases and insects, longan production, marketing and value added processing. (4) It was found that they generally had problems with longan production in pruning and pest control As for the marketing of production problems and marketing longan product price slump price change / uncertain and longan market over supply. They suggested that the public or other related sectors should transfer knowledge of longan production in various aspects and how to reduce production cost, including giving them a longan price guarantee to solve the problem with the falling and unstable selling price of longan.

Keywords: Needs, Production and Marketing, Longan, Chiang Rai Province

กิตติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้ ผู้วิจัยได้รับความกรุณา อนุเคราะห์ดูแลเอาใจใส่และให้การช่วยเหลืออย่างดียิ่งจากรองศาสตราจารย์ ดร.สมจิต โยชะคง ประธานกรรมการสอบ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. นารีรัตน์ สีระสาร อาจารย์ที่ปรึกษาหลัก รองศาสตราจารย์ ดร. สนิษุช คุรุทเมืองแสนเสริม อาจารย์ที่ปรึกษาร่วม ที่ได้กรุณาติดตามให้คำแนะนำและข้อคิดเห็นต่าง ๆ ในการทำการวิจัย การสร้างเครื่องมือวิจัย การตรวจสอบเครื่องมือ ติดตามให้คำปรึกษาอย่างใกล้ชิดตลอดระยะเวลาที่ทำการวิจัยและตรวจแก้ไขข้อบกพร่องในการทำวิทยานิพนธ์นี้ จนเรียบร้อยสมบูรณ์ ผู้วิจัยรู้สึกซาบซึ้งในความกรุณาของท่านเป็นอย่างยิ่ง ขอกราบขอบพระคุณไว้ ณ ที่นี้

ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณคณาจารย์ทุกท่านที่ได้ช่วยกรุณาแนะนำให้ความรู้ อันเป็นประโยชน์อย่างยิ่งในการวิเคราะห์และเขียนวิทยานิพนธ์จนสำเร็จลุล่วงไปด้วยดี

นอกจากนี้ผู้วิจัย ขอขอบคุณบุพการีและครอบครัว ที่เป็นกำลังใจสำคัญยิ่ง ขอขอบคุณเพื่อนๆ นักศึกษาปริญญาโท รุ่นที่ 18 มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช ภาคเหนือตอนบน ที่ให้ความร่วมมือและคอยช่วยเหลือกันตลอดมา ขอขอบคุณผู้นำชุมชนและเกษตรกรทุกท่านที่ให้ข้อมูลในการทำวิทยานิพนธ์ในครั้งนี้สำเร็จลุล่วงไปด้วยดี

เมวิกา นางแล

พฤศจิกายน 2562

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ	จ
กิตติกรรมประกาศ	ฉ
สารบัญตาราง	ณ
สารบัญภาพ	ญ
บทที่ 1 บทนำ	1
ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา	1
วัตถุประสงค์การวิจัย	2
กรอบแนวคิดการวิจัย	3
ขอบเขตของการวิจัย	4
คำนิยามศัพท์	4
ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ	5
บทที่ 2 วรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง	6
แนวคิดเกี่ยวกับการส่งเสริมเกษตร	6
แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับความต้องการ	8
การผลิตและการตลาดลำไย	10
ข้อมูลทั่วไปและสภาพทางการเกษตรของจังหวัดเชียงรายและอำเภอป่าแดด	21
ผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	26
บทที่ 3 วิธีดำเนินการวิจัย	33
ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง	33
เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย	35
การเก็บรวบรวมข้อมูล	37
การวิเคราะห์ข้อมูล	37

สารบัญ (ต่อ)

	หน้า
บทที่ 4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล.....	39
ตอนที่ 1 สภาพพื้นฐานทางเศรษฐกิจและสังคมของเกษตรกรผู้ผลิตลำไย.....	39
ตอนที่ 2 สภาพการผลิตและการตลาดลำไยของเกษตรกร.....	49
ตอนที่ 3 ความต้องการการส่งเสริมการผลิตและการตลาดลำไย.....	56
ตอนที่ 4 ปัญหาและข้อเสนอแนะของเกษตรกรด้านการผลิต และการตลาดลำไย.....	61
บทที่ 5 สรุปการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ.....	73
สรุปการวิจัย.....	73
อภิปรายผล.....	76
ข้อเสนอแนะ.....	83
บรรณานุกรม.....	85
ภาคผนวก.....	90
ก แบบสัมภาษณ์.....	91
ข คำสัมภาษณ์ที่ความเชื่อมั่นแบบสัมภาษณ์.....	103
ประวัติผู้วิจัย.....	109

สารบัญตาราง

	หน้า
ตารางที่ 2.1 ตลาดส่งออกต่างประเทศ.....	15
ตารางที่ 2.2 การผลิตลำไย.....	16
ตารางที่ 2.3 ข้อกำหนดเรื่องขนาดของผลลำไยเมื่อพิจารณาจาก จำนวนผลต่อกิโลกรัม.....	19
ตารางที่ 3.1 แสดงจำนวนประชากรและกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษา.....	34
ตารางที่ 4.1 สภาพทางสังคมของเกษตรกรผู้ผลิตลำไย.....	40
ตารางที่ 4.2 สภาพทางเศรษฐกิจของเกษตรกรผู้ผลิตลำไย.....	43
ตารางที่ 4.3 สภาพการผลิตลำไย.....	50
ตารางที่ 4.4 สภาพการตลาดลำไย.....	54
ตารางที่ 4.5 ความต้องการการส่งเสริมการผลิตและการตลาด ลำไยของเกษตรกร.....	57
ตารางที่ 4.6 สรุประดับความต้องการการส่งเสริมการผลิตและ การตลาดลำไยของเกษตรกร.....	61
ตารางที่ 4.7 ปัญหาด้านการผลิตลำไยของเกษตรกร.....	62
ตารางที่ 4.8 สรุประดับปัญหาด้านการผลิตลำไยของเกษตรกร.....	67
ตารางที่ 4.9 ปัญหาด้านการตลาดลำไยของเกษตรกร.....	68
ตารางที่ 4.10 สรุประดับปัญหาด้านการตลาดลำไยของเกษตรกร.....	70
ตารางที่ 4.11 ข้อเสนอแนะด้านการผลิต.....	71
ตารางที่ 4.12 ข้อเสนอแนะด้านการตลาด.....	72

ญ

สารบัญภาพ

	หน้า
ภาพที่ 1.1 กรอบแนวคิดการวิจัย.....	3
ภาพที่ 2.1 แผนที่จังหวัดเชียงราย.....	21
ภาพที่ 2.2 แผนที่อำเภอป่าแดด.....	25

บทที่ 1

บทนำ

1. ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

ลำไย เป็นผลไม้เศรษฐกิจสำคัญ มีพื้นที่เพาะปลูกในประเทศไทยกว่า 1.18 ล้านไร่ (สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร, 2562) ซึ่งแหล่งเพาะปลูกสำคัญที่ให้ผลผลิตอยู่ทางภาคเหนือ ได้แก่ จังหวัดเชียงใหม่ ลำพูน เชียงราย พะเยา และน่าน ส่วนที่เหลือกระจายอยู่ในภาคกลางและภาคตะวันออกเฉียงเหนือ เช่น จันทบุรี และเลย (ไทยนิวส์, 2558)

ผลผลิตลำไยของประเทศไทยในแต่ละปีนอกจากนำไปบริโภคภายในประเทศแล้ว ยังมีการส่งออกในลักษณะต่างๆ เป็นจำนวนมาก ทั้งลำไยสด ลำไยอบแห้ง ลำไยบรรจุภาชนะอัดลม และลำไยแช่แข็ง ซึ่งตลาดส่งออกลำไยสดที่สำคัญ ได้แก่ เวียดนาม จีน อินโดนีเซีย ลำไยอบแห้งมีคู่ค้าที่สำคัญ คือ เวียดนาม จีน และเมียนมา ตลาดคู่ค้าลำไยบรรจุภาชนะอัดลมที่สำคัญ คือ มาเลเซีย สิงคโปร์ และอินโดนีเซีย และลำไยแช่แข็งมีคู่ค้าที่สำคัญ คือ ฮองกง ญี่ปุ่น เวียดนาม คู่แข่งที่สำคัญ คือ เวียดนาม และจีน โดยในปี 2561 ประเทศไทยมีมูลค่าการส่งออก ลำไยสด 17,219 ล้านบาท ลำไยอบแห้ง 10,503 ล้านบาท ลำไยบรรจุภาชนะอัดลม 1,031 ล้านบาท ลำไยแช่แข็ง 3 ล้านบาท รวมมูลค่ากว่า 28,756 ล้านบาท (สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร, 2562)

ในปี 2561 ผลผลิตรวมทั้งประเทศ 1,051,552 ตัน โดยภาคเหนือมีผลผลิตรวมสูงสุด 682,249 ตัน และจังหวัดเชียงรายมีการผลิตเป็นอันดับสาม รองจากจังหวัดเชียงใหม่ และลำพูน โดยให้ผลผลิต 66,156 ตัน (สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร, 2562) และกรมการค้าภายในร่วมมือกับกรมส่งเสริมสหกรณ์ เปิดตลาดเชิงบูรณาการช่วยเหลือเกษตรกรกระจายผลผลิตลำไย มีมาตรการให้ความช่วยเหลือเกษตรกรผู้ปลูกลำไยที่จะมีผลผลิตออกสู่ตลาดมากในช่วงเดือนสิงหาคมเป็นต้นไป โดยดำเนินมาตรการกระจายลำไย เพิ่มช่องทางการจำหน่ายทั้งในรูปแบบลำไยสด และลำไยแปรรูป ทั้งตลาดในประเทศ และตลาดส่งออก ซึ่งก็ส่งผลให้ราคาลำไยเคลื่อนไหวอยู่ในเกณฑ์ดี อย่างไรก็ตามกระทรวงพาณิชย์ก็ได้พยายามหาช่องทางการตลาดให้เกษตรกรเพิ่มขึ้น โดยร่วมมือกับกรมส่งเสริมสหกรณ์และกรมส่งเสริมการเกษตร จัดหาช่องทางการจัดจำหน่ายลำไยให้เกษตรกรเพิ่มขึ้นด้วยระบบที่ทันสมัย ด้วยการกระจายผลผลิตลำไยผ่านทางไปรษณีย์ไทย (สำนักข่าวไอ.เอ็น.เอ็น.จำกัด, 2561)

สำหรับอำเภอป่าแดด ลำไยถือเป็นไม้ผลที่นิยมปลูกมากที่สุด จากข้อมูลการขึ้นทะเบียนเกษตรกรปี 2561 โดยมีเกษตรกรผู้ปลูกลำไย 855 ราย (กรมส่งเสริมการเกษตร, 2561) และมีพื้นที่ปลูกรวม 16,251 ไร่ (สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร, 2562) อย่างไรก็ตาม ข้อมูลการปลูกลำไยในอำเภอป่าแดด พบว่า เกษตรกรยังประสบปัญหาเรื่องของคุณภาพของผลผลิต ผลผลิตล้นตลาด ราคาผลผลิตตกต่ำ ขาดการจัดการที่ดี และขาดองค์ความรู้ในการผลิตที่ถูกต้องเพื่อให้ได้ผลผลิตที่มีคุณภาพ อย่างไรก็ตาม สำนักงานเกษตรอำเภอป่าแดดได้มีการจัดอบรมเชิงปฏิบัติการให้ความรู้แก่เกษตรกรเกี่ยวกับการผลิตลำไยคุณภาพ เช่น การตัดแต่งกิ่ง การตัดแต่งช่อผล การดูแลรักษาลำไยให้มีคุณภาพการลดต้นทุนการผลิต เป็นต้น ตามโครงการรณรงค์การผลิตลำไยคุณภาพจังหวัดเชียงราย

ดังนั้นผู้วิจัยจึงสนใจศึกษาการส่งเสริมการผลิตและการตลาดลำไยของเกษตรกรในพื้นที่อำเภอป่าแดด จังหวัดเชียงราย เพื่อหาแนวทางช่วยเหลือเกษตรกร โดยศึกษาตั้งแต่กระบวนการผลิต ไปจนถึงกระบวนการเก็บเกี่ยว ตลอดจนศึกษาถึงสภาพปัญหาและข้อเสนอแนะของเกษตรกรในการผลิตลำไยให้ได้คุณภาพ ซึ่งผลการวิจัยที่ได้ จะสามารถนำไปพัฒนาในงานส่งเสริมและพัฒนาการเกษตรของผู้ศึกษาต่อไป

2. วัตถุประสงค์การวิจัย

- 2.1 เพื่อศึกษาสภาพพื้นฐานทางสังคมและเศรษฐกิจของเกษตรกร
- 2.2 เพื่อศึกษาสภาพการผลิตและการตลาดลำไยของเกษตรกร
- 2.3 เพื่อศึกษาความต้องการการส่งเสริมการผลิตและการตลาดลำไยของเกษตรกร
- 2.4 เพื่อศึกษาปัญหาและข้อเสนอแนะของเกษตรกรด้านการผลิตและการตลาดลำไย

3. กรอบแนวคิดการวิจัย

ภาพที่ 1.1 กรอบแนวคิดการวิจัย

4. ขอบเขตของการวิจัย

การวิจัยเรื่องนี้ มีขอบเขตของการวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการส่งเสริมการผลิตและการตลาด ลำไยในพื้นที่อำเภอป่าแดด จังหวัดเชียงราย ที่ได้ขึ้นทะเบียนเกษตรกร กรมส่งเสริมการเกษตร ปี 2561 มีขอบเขตการวิจัย ดังนี้

4.1 ขอบเขตของพื้นที่ การวิจัยครั้งนี้ศึกษาเฉพาะเกษตรกรผู้ปลูกลำไย ในอำเภอป่าแดด จังหวัดเชียงราย

4.1 ขอบเขตด้านเนื้อหา การวิจัยครั้งนี้ ศึกษาเกษตรกรผู้ปลูกลำไยทั้งในสภาพทาง สังคมและเศรษฐกิจ ข้อมูลการผลิตและการตลาด ความต้องการการส่งเสริมการผลิตและการตลาด ลำไย รวมทั้งปัญหาและข้อเสนอแนะด้านการผลิตและการตลาดลำไย

4.2 ขอบเขตด้านเวลา การวิจัยครั้งนี้เก็บรวบรวมข้อมูลของเกษตรกรเกี่ยวกับการผลิต และการตลาดลำไย ตั้งแต่เดือนกันยายน 2561 – สิงหาคม 2562

5. นิยามศัพท์เฉพาะ

5.1 เกษตรกร หมายถึง เกษตรกรผู้ปลูกลำไยในพื้นที่อำเภอป่าแดด จังหวัดเชียงราย

5.2 ลำไย หมายถึง พันธุ์ลำไยที่เกษตรกรปลูกในอำเภอป่าแดด เช่น พันธุ์อีตด แห้ว เบี้ยวเขียว และชมพู เป็นต้น

5.3 การส่งเสริม หมายถึง การให้ความรู้ เทคนิค วิธีการที่ทันสมัยให้แก่เกษตรกรผู้ ปลูกลำไย เพื่อช่วยลดต้นทุนการผลิต

5.4 สภาพการผลิต หมายถึง กระบวนการตั้งแต่การคัดเลือกพันธุ์ การปรับปรุงคุณภาพ ดินและน้ำ ระบบน้ำ การใช้ปุ๋ย การวิเคราะห์ดิน การตัดแต่งช่อผล การตัดแต่งทรงพุ่ม การป้องกัน และแก้ปัญหาเรื่องโรคและแมลง การเก็บเกี่ยว จนถึงวิทยาการหลังการเก็บเกี่ยว

5.5 สภาพการตลาด หมายถึง เริ่มจากลักษณะการขาย แหล่งรับซื้อผลผลิต ผู้รับซื้อ ผลผลิต ตลอดไปจนถึงการได้รับเงินค่าผลผลิต

5.6 ความต้องการ หมายถึง ความต้องการด้านองค์ความรู้ วิธีการส่งเสริม การตลาด และการสนับสนุนของเกษตรกรผู้ปลูกลำไยอำเภอป่าแดด จังหวัดเชียงราย

5.7 ความต้องการการผลิต หมายถึง ความต้องการด้านองค์ความรู้ หรือเทคโนโลยีที่ เกี่ยวข้องกับการผลิตลำไย เพื่อให้ได้ผลผลิตที่มีคุณภาพ เป็นที่ต้องการของตลาด

5.8 ความต้องการด้านตลาด หมายถึง ความต้องการด้านองค์ความรู้ ที่เกี่ยวข้องกับ การตลาด การผลิตเพื่อสอดคล้องกับความต้องการของตลาด ช่องทางการจำหน่าย การเชื่อมโยง ตลาด ตลาดภายในประเทศ และต่างประเทศ

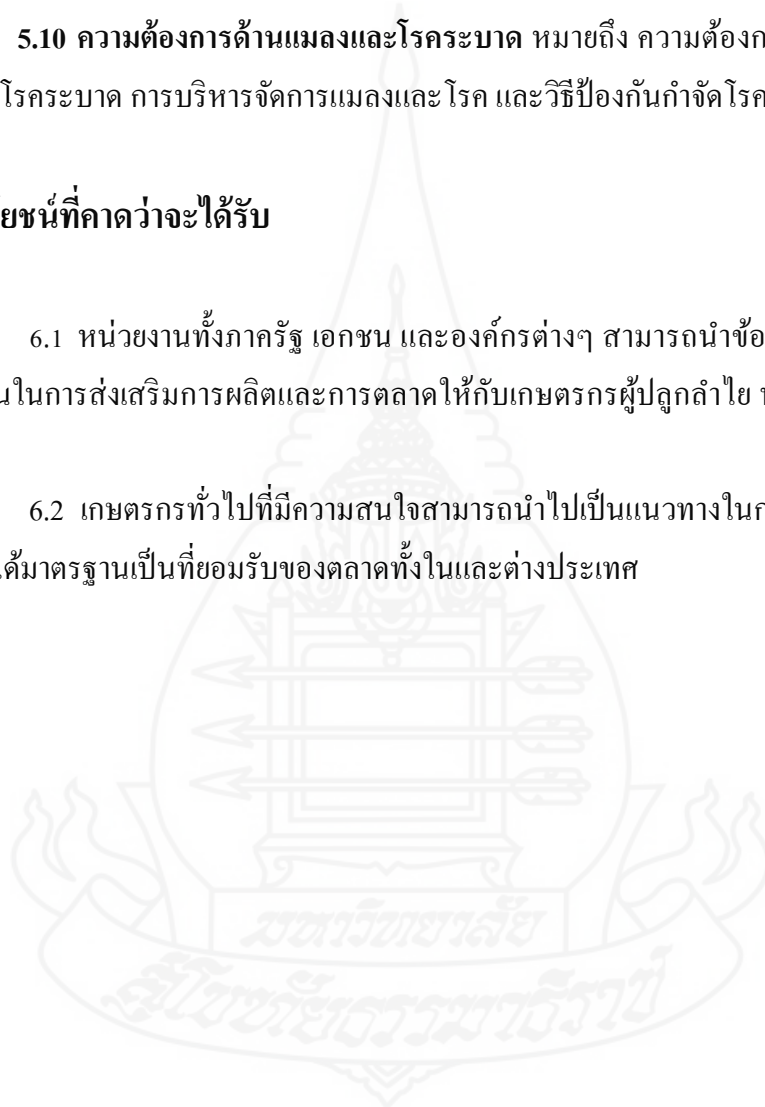
5.9 ความต้องการการเพิ่มมูลค่าสินค้า หมายถึง ความต้องการความรู้ด้านการแปรรูป บรรจุกัณฑ์ มาตรฐานสินค้า

5.10 ความต้องการด้านแมลงและโรคระบาด หมายถึง ความต้องการความรู้ด้านแมลง ศัตรูลำไย โรคระบาด การบริหารจัดการแมลงและโรค และวิธีป้องกันกำจัดโรคและแมลง

6 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

6.1 หน่วยงานทั้งภาครัฐ เอกชน และองค์กรต่างๆ สามารถนำข้อมูลที่ได้จากการวิจัย ไปวางแผนในการส่งเสริมการผลิตและการตลาดให้กับเกษตรกรผู้ปลูกลำไย หรือไม้ผลชนิดอื่นๆ ในพื้นที่

6.2 เกษตรกรทั่วไปที่มีความสนใจสามารถนำไปเป็นแนวทางในการปฏิบัติ เพื่อให้ได้ ผลผลิตที่ได้มาตรฐานเป็นที่ยอมรับของตลาดทั้งในและต่างประเทศ

บทที่ 2

วรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง

การวิจัยเรื่อง การส่งเสริมการผลิตและการตลาดลำไยของเกษตรกรในอำเภอป่าแดด จังหวัดเชียงราย ผู้วิจัยได้รวบรวมข้อมูล และศึกษาจากตำรา เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง โดยแยกออกเป็นประเด็นต่างๆ ดังนี้

1. แนวคิดเกี่ยวกับการส่งเสริมการเกษตร
2. แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับความต้องการ
3. สถานการณ์การผลิตและการตลาดลำไย
4. ข้อมูลทั่วไปและสภาพทางการเกษตรของจังหวัดเชียงรายและอำเภอป่าแดด
5. ผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

1. แนวคิดเกี่ยวกับการส่งเสริมการเกษตร

การศึกษาวิจัยครั้งนี้ ได้ทบทวนวรรณกรรมเกี่ยวกับแนวคิดเกี่ยวกับการส่งเสริมการเกษตร ประกอบด้วย ความหมายของการส่งเสริมการเกษตร วิธีการส่งเสริมและสื่อที่ใช้ในการส่งเสริม

1.1 ความหมายของการส่งเสริมการเกษตร

พงษ์ศักดิ์ อังกสิทธิ์ (2556, น.4-12) สรุปว่า การส่งเสริมการเกษตร หมายถึง กระบวนการพัฒนาความรู้ของเกษตรกรจากการนำเทคโนโลยีที่เหมาะสมมาผสมผสานกับภูมิปัญญาท้องถิ่น เพื่อมุ่งพัฒนาผลผลิตที่เหมาะสมกับการใช้ทรัพยากรธรรมชาติ ก่อให้เกิดการพัฒนารายได้ เศรษฐกิจ ทำให้ชีวิตครอบครัวเกษตรกรอยู่พอกดี กินพอกดี และมีความสุขอันเป็นผลต่อการพัฒนาชุมชนให้มีความมั่นคงและมั่งคั่งในที่สุด

ไทยเกษตรศาสตร์ (2555) ได้อธิบายความหมายการส่งเสริมการเกษตรว่า การเชื่อมความสัมพันธ์ระหว่างเกษตรกรกับแหล่งวิชาการเพื่อที่จะกระจายความรู้ใหม่ๆ และหลักการที่ดีไปสู่เกษตรกร และทำให้เกษตรกรเหล่านี้ได้นำวิชาการแผนใหม่ไปใช้ในฟาร์มของตน

กล่าวโดยสรุป การส่งเสริมการเกษตร หมายถึง การเชื่อมความสัมพันธ์ระหว่างเกษตรกรกับแหล่งวิชาการ โดยการนำความรู้ วิธีการ และเทคโนโลยี ผสมผสานกับภูมิปัญญาท้องถิ่นไปสู่เกษตรกรในลักษณะการถ่ายทอดความรู้ มีการสาธิต ฝึกอบรม ให้แก่เกษตรกร ทำให้เกิดการรับรู้ สนใจ ทดลอง และนำวิชาการเหล่านั้นไปปรับใช้กับพื้นที่ของตนเอง

1.2 วิธีการส่งเสริม

เทคนิคและวิธีการส่งเสริมเกษตร มีมากมายหลายชนิด นักส่งเสริมที่ดีจะต้องเข้าใจพื้นฐานของผู้ฟัง และเลือกใช้วิธีใดวิธีหนึ่ง หรือหลายวิธีอย่างถูกต้อง ให้เหมาะกับการเรียนของผู้ฟัง วิธีการส่งเสริมพอจะแยกออกเป็นพวกใหญ่มากได้ 2 ประเภทคือ

1.2.1 แบ่งตามลักษณะการใช้ (use) ได้แก่

1) การติดต่อสื่อสารแบบรายบุคคล (individual Contacts) เช่น เจ้าหน้าที่ไปพบเกษตรกรที่บ้าน (Farm Visit) เกษตรกรไปพบเจ้าหน้าที่ที่สำนักงาน (office Call) การติดต่อระหว่างกันทางโทรศัพท์ การติดต่อกันทางจดหมาย และการสาธิตให้ดูผล

2) การติดต่อสื่อสารแบบกลุ่ม (Group Contacts) เช่น การสาธิตวิธีทำในเรื่องต่างๆ การประชุมต่างๆ การบรรยาย การอบรมสัมมนา การประชุมอภิปราย การประชุมดูผลของการสาธิต การทัศนศึกษา การสอนการเรียนในโรงเรียน และการประชุมอื่นๆ เป็นต้น

3) การติดต่อสื่อสารแบบมวลชน (Mass Contacts) เช่น การทำป้ายประกาศ แจ้งความ เอกสารใบปลิว หนังสือเวียน หนังสือพิมพ์ วารสารต่างๆ ภาพโฆษณา (Posters) การจัดนิทรรศการ วิทยุกระจายเสียง โทรทัศน์ เป็นต้น

1.2.2 แบ่งตามรูปร่างของอุปกรณ์ (Form) ได้แก่

1) การติดต่อสื่อสารแบบใช้ข้อความ (written Materials) เช่น ป้ายประกาศ แจ้งความ เอกสารใบปลิว บทความทางหนังสือพิมพ์ จดหมายส่วนตัว จดหมายเวียน เป็นต้น

2) การติดต่อสื่อสารแบบใช้ภาษาพูด (spoken Words) เช่น การประชุมสัมมนาต่างๆ เจ้าหน้าที่ไปพบเกษตรกรที่บ้าน เกษตรกรไปพบเจ้าหน้าที่ โทรศัพท์ วิทยุ เป็นต้น

3) การติดต่อสื่อสารแบบใช้ทัศนูปกรณ์ (Visuals) เช่น แผนภูมิ แผนผัง ตารางต่างๆ ภาพยนตร์ สไลด์ फिल्मสตริฟ เทปโทรทัศน์ ฯลฯ การจัดนิทรรศการ ภาพโฆษณา (โปสเตอร์) การให้ดูผลสาธิต เป็นต้น

4) การติดต่อแบบใช้ภาษาพูดควบคู่กับทัศนูปกรณ์ เช่น การสาธิตวิธีทำ การประชุมให้ดูผลสาธิต การประชุมต่างๆ ที่ใช้ทัศนูปกรณ์ช่วย รายการทางโทรทัศน์ต่างๆ เป็นต้น

กล่าวโดยสรุป วิธีการส่งเสริมแบ่งตามลักษณะการใช้ (use) ได้แก่ การติดต่อสื่อสารแบบรายบุคคล (Individual Contracts) การติดต่อสื่อสารแบบกลุ่ม (Group Contacts) การติดต่อสื่อสารแบบ

มวลชน (Mass Contacts) และแบ่งตามรูปร่างของอุปกรณ์ (Form) ได้แก่ การติดต่อสื่อสารแบบใช้ข้อความ (written Materials) การติดต่อสื่อสารแบบใช้ภาษาพูด (spoken Words) การติดต่อสื่อสารแบบใช้โสตทัศนอุปกรณ์ (Visuals) การติดต่อแบบใช้ภาษาพูดควบคู่กับโสตอุปกรณ์ เป็นต้น

2. แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับความต้องการ

การศึกษาวิจัยครั้งนี้ ได้ทบทวนแนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับความต้องการ ประกอบด้วย ความหมายเกี่ยวกับความต้องการ ทฤษฎีเกี่ยวกับความต้องการ

2.1 ความหมายเกี่ยวกับความต้องการ

อภิชาติ ฟองสินธุ์ (2557, น.) ความต้องการ หมายถึง ความประสงค์ ความอยากได้ เมื่อได้รับการตอบสนองจนกระทั่งเกิดความพึงพอใจ ร่างกายมนุษย์ก็กลับสู่ภาวะสมดุล แต่ถ้ามีสิ่งเร้าใหม่มากระตุ้น ก็จะเกิดความอยากได้ในสิ่งใหม่ขึ้นมาอีกโดยไม่มีที่สิ้นสุด

ภัทรพงษ์ แสนศาลา (2556) ความต้องการ หมายถึง พฤติกรรมที่มนุษย์แสดงออกมาถึงการขาดหรือสูญเสียทางกายหรือจิตใจ โดยมีแรงจูงใจเป็นสิ่งผลักดันและจะเปลี่ยนแปลงไปตามสภาพแวดล้อม ซึ่งความไม่สมดุลนี้ทำให้มนุษย์แสดงพฤติกรรมออกมาในลักษณะต่างๆ เพื่อนำไปสู่ภาวะที่สมดุลทั้งร่างกายและจิตใจ

วรรณธิดา เบญจกุล (2556, น. 46) ความต้องการ หมายถึง ความประสงค์อยากได้สิ่งจำเป็นที่ต้องได้รับเพื่อการดำรงชีพของมนุษย์ที่ทำให้ชีวิตมีความสุข

กล่าวโดยสรุป ความต้องการ หมายถึง พฤติกรรมที่มนุษย์แสดงออกมาในลักษณะต่างๆ จึงทำให้มีความอยากได้ ความประสงค์อยากได้เมื่อมีสิ่งเร้ามากระตุ้น ทำให้เกิดการผลักดันให้มนุษย์ต่อสู้ดิ้นรนทำทุกอย่างเพื่อตอบสนองความต้องการของตนเองเพื่อให้ไปสู่เป้าหมายที่ตั้งไว้ และเมื่อมีสิ่งเร้าใหม่มากระตุ้น ก็จะเกิดความอยากได้สิ่งใหม่ขึ้นมาอีกโดยไม่มีที่สิ้นสุด

2.2 ทฤษฎีเกี่ยวกับความต้องการ

มนุษย์มีแนวโน้มที่จะมีความต้องการอันใหม่ที่สูงขึ้นเมื่อความต้องการพื้นฐานได้รับการตอบสนอง เช่น ความมั่นคงความปลอดภัย กินอิ่มนอนหลับ ความต้องการอื่นจะเข้ามาทดแทน เป็นพลังซึ่งจูงใจให้ทำพฤติกรรม เช่น อาจเป็นความสำเร็จในชีวิต เป็นต้น แรงจูงใจของคนเรามาจากความต้องการพฤติกรรมของคนเรามุ่งไปสู่การตอบสนอง ความพอใจ มาสโลว์ แบ่งความต้องการพื้นฐานของมนุษย์เป็น 5 ระดับ ด้วยกัน ได้แก่

1) ความต้องการทางสรีระ (Physiological Needs) หมายถึง ความต้องการพื้นฐานของร่างกายซึ่งจำเป็นในการดำรงชีวิต ได้แก่ ความต้องการอาหาร น้ำ อากาศ เสื้อผ้า ฯลฯ ความ

ต้องการนี้เริ่มตั้งแต่วัยทารกกระทั่งถึงวัยชรา มนุษย์ทุกคนมีความต้องการทางสรีระอยู่เสมอจะขาดไม่ได้ ถ้าอยู่ในสภาพที่ขาดร่างกายจะกระตุ้นให้บุคคลทำกิจกรรมขนขวาย เพื่อตอบสนองความต้องการ เหล่านี้ ถ้าต้องการในขั้นแรกนี้ไม่ได้รับการบำบัด ความต้องการขั้นต่อไปก็จะไม่เกิดขึ้น

2) ความต้องการความมั่นคงปลอดภัย (Safety Needs) หมายถึง ความต้องการความมั่นคงปลอดภัยทั้งทางด้านร่างกายและจิตใจ เพราะบุคคลไม่ต้องเผชิญกับความไม่แน่นอนในการดำรงชีวิต เช่น การสูญเสียตำแหน่ง การขาดแคลนทรัพย์สิน การถูกขู่เข็ญบังคับจากผู้อื่น มนุษย์จึงเกิดความต้องการความมั่นคงปลอดภัย และหลักประกันชีวิต เช่น มีอาชีพที่มั่นคง มีการออมทรัพย์ หรือสะสมทรัพย์ มีการประกันชีวิต ฯลฯ

3) ความต้องการความรักและเป็นส่วนหนึ่งของหมู่คณะ (Love and belonging Needs) หมายถึง ความต้องการที่จะเป็นที่รักของผู้อื่น และต้องการมีสัมพันธภาพที่ดีกับบุคคลอื่น และเป็นส่วนหนึ่งของหมู่คณะ เพราะมนุษย์ทุกคนย่อมต้องการเพื่อน ไม่ต้องการรู้สึกเหงา และอยู่คนเดียว ดังนั้นจึงต้องการมีสัมพันธภาพกับบุคคลอื่น เป็นสมาชิกกลุ่มใดกลุ่มหนึ่ง เช่น กลุ่มครอบครัว กลุ่มที่ทำงาน กลุ่มเพื่อนบ้าน กลุ่มสันตนาการ เป็นต้น ความรู้สึกผูกพันจะเกิดขึ้นเมื่ออยู่ในกลุ่ม และสมาชิกของกลุ่มย่อมเกิดความรัก ความเอาใจใส่ และยอมรับซึ่งกันและกัน

4) ความต้องการที่จะรู้สึกว่าคุณค่า (Esteem Needs) หมายถึง ความปรารถนาที่จะมองตนเองว่ามีคุณค่าสูง เป็นที่น่าเคารพยกย่องจากทั้งตนเองและผู้อื่น ต้องการที่จะให้ผู้อื่นเห็นว่าตนมีความสามารถ มีคุณค่า มีเกียรติ มีตำแหน่งฐานะ บุคคลที่มีความต้องการประเภทนี้จะเป็นผู้ที่มีความมั่นใจในตนเอง และรู้สึกว่าตนเองมีคุณค่ามีประโยชน์ หากความรู้สึกหรือความต้องการดังกล่าวถูกทำลายและไม่ได้รับการตอบสนองก็จะรู้สึกมีปมด้อย สิ้นหวัง มองโลกในแง่ร้าย ต้องการสิ่งชดเชย ถ้าเกิดความรู้สึกรุนแรงจะทำให้บุคคลนั้นเกิดความท้อถอยในชีวิต เป็นโรคประสาท โรคจิต และอาจฆ่าตัวตายได้

5) ต้องการที่จะรู้จักตนเองตามสภาพที่แท้จริง และพัฒนาศักยภาพของตน (Self-Actualization Needs) หมายถึง ความต้องการที่จะรู้จักและเข้าใจตนเองตามสภาพที่แท้จริง เพื่อพัฒนาชีวิตของตนเองให้สมบูรณ์ (Self-fulfillment) รู้จักค่านิยม ความสามารถและมีความจริงใจต่อตนเอง ปรารถนาที่จะเป็นคนที่ดีที่สุดในตนเอง มีสติในการปรับตัว เปิดโอกาสให้ตนเองเผชิญกับความจริงของชีวิต และเผชิญกับสิ่งแวดล้อมใหม่ๆ โดยคิดว่าเป็นสิ่งที่ท้าทายและน่าตื่นเต้น กระบวนการที่จะพัฒนาตนเองเต็มที่ตามศักยภาพของตนเองเป็นกระบวนการที่ไม่มีจุดจบ ตลอดเวลาที่มีชีวิตอยู่มนุษย์ทุกคนต้องการที่จะพัฒนาตนเองเต็มที่ตามศักยภาพ

มาส์โลว์ กล่าวถึง ลำดับของความต้องการต่างๆ ของมนุษย์ว่า ต้องเป็นไปตามลำดับขั้นตามความสำคัญและสามารถยืดหยุ่นได้ เมื่อความต้องการเบื้องต้นได้รับการบำบัดแล้ว

มนุษย์จะให้ความสนใจกับความต้องการขั้นสูงขึ้นเป็นลำดับ ความต้องการเหล่านี้เกิดเหตุผลที่ว่ามนุษย์เป็นสัตว์โลกที่ต้องการเติบโตและดำรงชีวิตอยู่ในสังคมอย่างมีความสุข

มาส์โลว์ ตั้งสมมติฐานเกี่ยวกับความต้องการของมนุษย์ไว้ดังนี้

- 1) มนุษย์มีความต้องการอยู่เสมอ และไม่มีที่สิ้นสุด ขณะที่ความต้องการได้รับการตอบสนองแล้ว ความต้องการอย่างอื่นจะเกิดขึ้น ซึ่งเป็นกระบวนการที่เริ่มต้นตั้งแต่เกิดจนกระทั่งตาย
- 2) ความต้องการที่ได้รับการตอบสนองแล้ว จะไม่เป็นที่สนใจของพฤติกรรมนั้นๆ อีกต่อไป ความต้องการที่ยังไม่ได้รับการตอบสนอง จึงจะเป็นสิ่งจูงใจพฤติกรรมของบุคคล
- 3) ความต้องการของมนุษย์จะเรียงกันเป็นลำดับขั้น ตามความสำคัญ เมื่อความต้องการในระดับต่ำได้รับการตอบสนองแล้ว มนุษย์จะให้ความสนใจกับความต้องการระดับสูงขึ้นไปเรื่อยๆ (ครูประถม.คอม. 2560)

กล่าวโดยสรุป ความต้องการพื้นฐานของมนุษย์แบ่งเป็น 5 ระดับ ด้วยกัน ได้แก่ ความต้องการทางสรีระ ความต้องการความมั่นคงปลอดภัย ความต้องการความรักและเป็นส่วนหนึ่งของหมู่คณะ ความต้องการที่จะรู้สึกว่ามีค่า และความต้องการที่จะรู้จักตนเองตามสภาพที่แท้จริงและพัฒนาศักยภาพของตน เมื่อความต้องการได้รับการบำบัดแล้วมนุษย์จะให้ความสนใจกับความต้องการขั้นสูงขึ้นเป็นลำดับ ด้วยความต้องการเหล่านี้จึงเกิดเหตุผลที่ว่า มนุษย์เป็นสัตว์โลกที่ต้องการเติบโตและดำรงชีวิตอยู่ในสังคมอย่างมีความสุข

3. การผลิตและการตลาดลำไย

การศึกษาวิจัยครั้งนี้ ได้เสนอข้อมูลการผลิตและการตลาดลำไย ประกอบด้วย การผลิตลำไย การตลาดลำไย สถานการณ์การผลิตลำไยของประเทศไทย สถานการณ์การตลาดลำไยของประเทศไทย และมาตรฐานลำไยของประเทศไทย

3.1 การผลิตลำไย

ลำไยเป็นไม้ผลที่มีความสำคัญทางเศรษฐกิจของประเทศไทยในปัจจุบัน เนื่องจากลำไยสามารถชักนำการออกดอกได้ง่าย มีสารเคมีหลายชนิดที่สามารถกระตุ้นให้ลำไยออกดอกได้ ลำไยเป็นไม้ผลที่ไม่จำเป็นต้องห่อผล เพียงแต่ต้องมีการตัดช่อผลบ้างเมื่อลำไยติดผลต่อช่อมาก ลำไยนอกจากจำหน่ายในรูปผลสดแล้ว ยังสามารถนำไปแปรรูปเป็นลำไยกระป๋อง ลำไยอบแห้งทั้งเปลือกและเฉพาะเนื้อสีทอง ในปี 2558 ประเทศไทยจะต้องเข้าสู่ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน เกษตรกรผู้ปลูกลำไยและผู้ประกอบการจะต้องผลิตลำไยให้ได้ปริมาณและคุณภาพตามที่ตลาดต้องการ เกษตรกรจะต้องผลิตลำไยให้ได้คุณภาพ คือผลโตสม่ำเสมอ สีสวย ต้นทุนการผลิตต่ำ และ

ไม่มีสารเคมีตกค้าง เพราะฉะนั้นจำเป็นจะต้องใช้ทั้งองค์ความรู้ ประสบการณ์ เทคโนโลยีที่ถูกต้อง และเหมาะสมในการผลิต จึงจะสามารถแข่งขันในตลาดการค้าเสรีต่อไป (AT GARDARE. 2560)

3.1.1 การปฏิบัติดูแลลำไยในฤดู

1) สิงหาคม ตัดแต่งกิ่ง เอากิ่งไปทำฟืน เผาถ่าน เอาใบคลุมในทรงพุ่ม (ให้เสร็จไม่เกิน 30 วัน)

2) กันยายน แรกใบอ่อนครั้งที่ 1 ให้น้ำปุ๋ยคอกหวานบนใบใต้ทรงพุ่ม ตามด้วย ปุ๋ยเคมีสูตรปุ๋ยตัวหน้าสูงเช่น 46 - 0 - 0 หรือ 25 -7-7 ระวังหนอนและแมลงกัดกินใบอ่อน เช่น หนอนคืบกินใบ หนอนมั่งกร หนอนหนาม ค้างคาวกินใบ ค้างคาวกลาง แมลงค่อมทอง การป้องกันกำจัด ให้ฉีดพ่นน้ำส้มควันไม้ อัตราน้ำส้มควันไม้ 1 ส่วน ต่อน้ำ 150 ส่วน (น้ำส้มควันไม้ 150 ซีซี ต่อน้ำ 20 ลิตร) หรือ ฉีดพ่นสารเคมีคลอไพริฟอส50% + ไซเปอร์เมทริน อัตรา 20 – 30 ซีซี ต่อน้ำ 20 ลิตร

3) ตุลาคม แรกใบอ่อนครั้งที่ 2 ให้น้ำปุ๋ยเคมี สูตร 46 - 0 - 0 หรือ 25 -7-7 ระวังหนอนและแมลงกัดกินใบอ่อน เช่น หนอนคืบกินใบ หนอนมั่งกร หนอนหนาม ค้างคาวกินใบ ค้างคาวกลาง แมลงค่อมทอง การป้องกันกำจัด ให้ฉีดพ่นน้ำส้มควันไม้ อัตราน้ำส้มควันไม้ 1 ส่วน ต่อน้ำ 150 ส่วน (น้ำส้มควันไม้ 150 ซีซี ต่อน้ำ 20 ลิตร) หรือ ฉีดพ่นสารเคมีคลอไพริฟอส50% + ไซเปอร์เมทริน อัตรา 20 – 30 ซีซี ต่อน้ำ 20 ลิตร

4) พฤศจิกายน แรกใบอ่อนครั้งที่ 3 ให้น้ำปุ๋ยเคมี สูตร 46 - 0 - 0 หรือ 25 -7-7 ระวังหนอนและแมลงกัดกินใบอ่อน เช่น หนอนคืบกินใบ หนอนมั่งกร หนอนหนาม ค้างคาวกินใบ ค้างคาวกลาง แมลงค่อมทอง การป้องกันกำจัด ให้ฉีดพ่นน้ำส้มควันไม้ อัตราน้ำส้มควันไม้ 1 ส่วน ต่อน้ำ 150 ส่วน (น้ำส้มควันไม้ 150 ซีซี ต่อน้ำ 20 ลิตร) หรือ ฉีดพ่นสารเคมีคลอไพริฟอส50% + ไซเปอร์เมทริน อัตรา 20 – 30 ซีซี ต่อน้ำ 20 ลิตร

5) ธันวาคม ชักนำการออกดอก กระตุ้นการออกดอกโดยใช้สารโพแทสเซียมคลอไรด์ ปักจี้ที่มีผลกระทบต่อออกดอกของลำไย การแตกใบอ่อน 3 ครั้งดีกว่าการแตกใบอ่อน 2 ครั้ง อายุของใบ ฤดูหนาวอายุใบ 45 วัน ใบต้องแก่เต็มที่ สีเขียวเข้ม ฤดูฝนตั้งแต่อายุใบ 25 วัน ใบโตเต็มที่ มีสีเขียวอ่อน วิธีการให้สาร ทำความสะอาดภายใต้ทรงพุ่ม ให้ทางดินโดยผสมน้ำราดจากปลายทรงพุ่มเข้ามา 1 เมตร รอบทรงพุ่ม (ให้สารในตอนเช้า) หลังจากให้สาร 7 - 10 วัน ให้ฉีดพ่นทางใบ สาร 3 ชีด ผสมกับปุ๋ยสูตร 0-52-34 อัตรา 1 กิโลกรัม ต่อน้ำ 200 ลิตร (ให้ฉีดพ่นตอนเย็น) วันที่ให้สารควรมีแสงแดดจัด ความบริสุทธิ์ของสาร 99.7เปอร์เซ็นต์

6) มกราคม ออกดอก ดูแลน้ำให้สม่ำเสมอ ไม่ต้องมาก ดูแลโรคและแมลง ให้ฉีดพ่นน้ำส้มควันไม้ อัตราน้ำส้มควันไม้ 1 ส่วน ต่อน้ำ 150 ส่วน (น้ำส้มควันไม้ 150 ซีซี ต่อน้ำ 20 ลิตร)

หรือ ฉีดพ่นสารเคมีคลอไพริฟอส 50% + ไซเพอร์เมทริน อัตรา 20–30 ซีซี ต่อน้ำ 20 ลิตร หลังจากแทงช่อดอก (ดอกยังไม่บาน)

7) กุมภาพันธ์ ตัดผล ขนาดเท่าหัวไม้ขีดไฟ ให้ปุ๋ยสูตรตัวหน้าสูงเช่น 46–0–0 หรือ 25–7–7 แบ่งใส่เดือนละครั้ง (2 ครั้ง) ให้น้ำตามทุกครั้งและให้น้ำอย่างสม่ำเสมอ คูแลโรคและแมลง ให้ฉีดพ่นน้ำส้มควันไม้ อัตราน้ำส้มควันไม้ 1 ส่วน ต่อน้ำ 150 ส่วน (น้ำส้มควันไม้ 150 ซีซี ต่อน้ำ 20 ลิตร) หรือ ฉีดพ่นสารเคมีคลอไพริฟอส 50% + ไซเพอร์เมทริน อัตรา 20–30 ซีซี ต่อน้ำ 20 ลิตร ผสมสารเคมีป้องกันเชื้อรา คาร์เบนดาซิม

8) มีนาคม สร้างเมล็ดและเปลือก ตัดช่อผล โดยตัดปลายช่อผลเหลือไว้ไม่เกิน 60 ผลต่อช่อ ระยะเวลาผลเท่าเมล็ดถั่วเขียว ให้ปุ๋ยเคมีสูตรเสมอเช่น 15–15–15 หรือ 16–16–16 แบ่งใส่เดือนละครั้ง แล้วให้น้ำตามทุกครั้งและให้น้ำอย่างสม่ำเสมอ คูแลโรคและแมลง ให้ฉีดพ่นน้ำส้มควันไม้ อัตราน้ำส้มควันไม้ 1 ส่วน ต่อน้ำ 150 ส่วน (น้ำส้มควันไม้ 150 ซีซี ต่อน้ำ 20 ลิตร) หรือ ฉีดพ่นสารเคมีคลอไพริฟอส 50% + ไซเพอร์เมทริน อัตรา 20–30 ซีซี ต่อน้ำ 20 ลิตร ผสมสารเคมีป้องกันเชื้อรา

9) เมษายน เมล็ดเริ่มเปลี่ยนเป็นสีน้ำตาล ระยะเวลาสร้างเนื้อ ให้ปุ๋ยสูตรตัวท้ายสูง เช่น 13–13–21 หรือ 8–24–24 ให้น้ำตามและให้น้ำสม่ำเสมอ คูแลโรคและแมลง

10) พฤษภาคม มิถุนายน สร้างเนื้อและขยายผลเร็ว ให้ปุ๋ยสูตรตัวท้ายสูงเช่น 13–13–21 หรือ 8–24–24 ให้น้ำสม่ำเสมอ คูแลโรคและแมลง เช่น เพ็ลี่ยหอยหลังเต่า มวลลำไย ผีเสื้อ มวนหวาน โรคผลลาย ผลแตก ผลร่วง ให้ฉีดพ่นน้ำส้มควันไม้ อัตราน้ำส้มควันไม้ 1 ส่วน ต่อน้ำ 150 ส่วน (น้ำส้มควันไม้ 150 ซีซี ต่อน้ำ 20 ลิตร) หรือ ฉีดพ่นสารเคมีคลอไพริฟอส 50% + ไซเพอร์เมทริน อัตรา 20–30 ซีซี ต่อน้ำ 20 ลิตร ผสมสารเคมีป้องกันเชื้อรา ทีบูโคนาโซล 25%EW

11) กรกฎาคม เก็บเกี่ยวผลผลิต (AT GARDARE. 2560)

3.1.2 หลังเก็บเกี่ยวผลผลิต

1) ตัดแต่งกิ่ง เอากิ่งไปทำฟืน เผาถ่าน เอาใบคลุมในทรงพุ่ม (ให้เสร็จไม่เกิน 30 วัน) ก่อนแตกใบอ่อนครั้งที่ 1

2) แตกใบอ่อนครั้งที่ 1 เอาปุ๋ยคอกหว่านบนใบใต้ทรงพุ่ม ตามด้วยปุ๋ยเคมีสูตรปุ๋ยตัวหน้าสูงเช่น 46–0–0 หรือ 25–7–7 ระวังหนอนและแมลงกัดกินใบอ่อน เช่น หนอนคืบกินใบ หนอนมึนกร หนอนหนาม ค้างคาวกินใบ ค้างคอกหลาย แมลงค่อมทอง การป้องกันกำจัด ให้ฉีดพ่นน้ำส้มควันไม้ อัตราน้ำส้มควันไม้ 1 ส่วน ต่อน้ำ 150 ส่วน (น้ำส้มควันไม้ 150 ซีซี ต่อน้ำ 20 ลิตร) หรือ ฉีดพ่นสารเคมีคลอไพริฟอส 50% + ไซเพอร์เมทริน อัตรา 20–30 ซีซี ต่อน้ำ 20 ลิตร

3) แตกใบอ่อนครั้งที่ 2 ให้ปุ๋ยเคมี สูตร 46–0–0 หรือ 25–7–7 ให้น้ำตาม ระวังหนอนและแมลงกัดกินใบอ่อน เช่น หนอนคืบกินใบ หนอนมึนกร หนอนหนาม ค้างคาวกินใบ

ด้วงกุหลาบ แมลงค่อมทอง การป้องกันกำจัด ให้น้ำส้มควันไม้ อัตราน้ำส้มควันไม้ 1 ส่วน ต่อ น้ำ 150 ส่วน (น้ำส้มควันไม้ 150 ซีซี ต่อ น้ำ 20 ลิตร) หรือ นีดพ่นสารเคมีคลอไพริฟอส 50% + ไซเปอร์เมทริน อัตรา 20 – 30 ซีซี ต่อ น้ำ 20 ลิตร

4) แดกใบอ่อนครั้งที่ 3 แดกใบอ่อนครั้งที่ 3 ให้น้ำปุ๋ยเคมี สูตร 46 - 0 - 0 หรือ 25 - 7 - 7 ให้น้ำตาม ระวังหนอนและแมลงกัดกินใบอ่อน เช่น หนอนคืบกินใบ หนอนมั่งกร หนอนหนาม ด้วงกินใบ ด้วงกุหลาบ แมลงค่อมทอง การป้องกันกำจัด ให้น้ำส้มควันไม้ อัตราน้ำส้มควันไม้ 1 ส่วน ต่อ น้ำ 150 ส่วน (น้ำส้มควันไม้ 150 ซีซี ต่อ น้ำ 20 ลิตร) หรือ นีดพ่นสารเคมีคลอไพริฟอส 50% + ไซเปอร์เมทริน อัตรา 20 – 30 ซีซี ต่อ น้ำ 20 ลิตร

5) ชักนำการออกดอก กระตุ้นการออกดอกโดยใช้สารโพแทสเซียมคลอไรด์ ปัจจัยที่มีผลกระทบต่อ การออกดอกของลำไย การแดกใบอ่อน 3 ครั้งดีกว่าการแดกใบอ่อน 2 ครั้ง อายุของใบ ฤดูหนาวอายุใบ 45 วัน ใบต้องแก่เต็มที่ สีเขียวเข้ม ฤดูฝนตั้งแต่อายุใบ 25 วันใบโตเต็มที่ มีสีเขียวอ่อน วิธีการให้สาร ทำความสะอาดภายใต้ทรงพุ่ม ให้ทางดินโดยผสมน้ำราดจากปลายทรงพุ่มเข้ามา 1 เมตร รอบทรงพุ่ม (ให้สารในตอนเช้า) หลังจากให้สาร 7- 10 วัน ให้น้ำรดพ่นทางใบ สาร 3 ชีด ผสมกับปุ๋ยสูตร 0 – 52 – 34 อัตรา 1 กิโลกรัม ต่อ น้ำ 200 ลิตร (ให้น้ำรดพ่นตอนเย็น) แสง วันที่ให้สารควรมีแสงแดดจัด ความบริสุทธิ์ของสาร 99.7 เปอร์เซ็นต์

6) ออกดอก ดูแลน้ำให้สม่ำเสมอ ไม่ต้องมาก ดูแลโรคและแมลง ให้น้ำรดพ่นน้ำส้มควันไม้ อัตราน้ำส้มควันไม้ 1 ส่วน ต่อ น้ำ 150 ส่วน (น้ำส้มควันไม้ 150 ซีซี ต่อ น้ำ 20 ลิตร) หรือ นีดพ่นสารเคมีคลอไพริฟอส 50% + ไซเปอร์เมทริน อัตรา 20 – 30 ซีซี ต่อ น้ำ 20 ลิตร หลังจากแทงช่อดอก (ดอกยังไม่บาน)

7) ติดผล ขนาดเท่าหัวไม้ขีดไฟ ให้น้ำปุ๋ยสูตรตัวหน้าสูงเช่น 46 - 0 - 0 หรือ 25 - 7 - 7 แบ่งใส่เดือนละครั้ง (2 ครั้ง) ให้น้ำตามทุกครั้งและให้น้ำอย่างสม่ำเสมอ ดูแลโรคและแมลง ให้น้ำรดพ่นน้ำส้มควันไม้ อัตราน้ำส้มควันไม้ 1 ส่วน ต่อ น้ำ 150 ส่วน (น้ำส้มควันไม้ 150 ซีซี ต่อ น้ำ 20 ลิตร) หรือ นีดพ่นสารเคมีคลอไพริฟอส 50% + ไซเปอร์เมทริน อัตรา 20 – 30 ซีซี ต่อ น้ำ 20 ลิตร ผสมสารเคมีป้องกันเชื้อรา คาร์เบนดาซิม

8) สร้างเมล็ดและเปลือก ตัดช่อผล โดยตัดปลายช่อผลเหลือไว้ไม่เกิน 60 ผลต่อช่อ ระยะเวลาผลเท่าเมล็ดถั่วเขียว ให้น้ำปุ๋ยเคมีสูตรเสมอเช่น 15 - 15 - 15 หรือ 16 - 16 - 16 แบ่งใส่เดือนละครั้ง แล้วให้น้ำตามทุกครั้งและให้น้ำอย่างสม่ำเสมอ ดูแลโรคและแมลง ให้น้ำรดพ่นน้ำส้มควันไม้ อัตราน้ำส้มควันไม้ 1 ส่วน ต่อ น้ำ 150 ส่วน (น้ำส้มควันไม้ 150 ซีซี ต่อ น้ำ 20 ลิตร) หรือ นีดพ่นสารเคมีคลอไพริฟอส 50% + ไซเปอร์เมทริน อัตรา 20 – 30 ซีซี ต่อ น้ำ 20 ลิตร ผสมสารเคมีป้องกันเชื้อรา

9) สร้างเนื้อผลเท่ามะเขือพวง เมล็ดเริ่มเปลี่ยนเป็นสีน้ำตาล ระยะสร้างเนื้อ ให้ปุ๋ยสูตรตัวท้ายสูง เช่น 13 - 13 - 21 หรือ 8 - 24 - 24 ให้น้ำตามและให้น้ำสม่ำเสมอ ดูแลโรคและแมลง

10) ช่วงขยายผล สร้างเนื้อและขยายผลเร็ว ให้ปุ๋ยสูตรตัวท้ายสูงเช่น 13 - 13 - 21 หรือ 8 - 24 - 24 ให้น้ำสม่ำเสมอ ดูแลโรคและแมลง เช่น เพี้ยหอยหลังเต่า มวลลำไย ผีเสื้อมวนหวาน โรคผลลาย ผลแตก ผลร่วงให้นิรดพ่นน้ำส้มควันไม้ อัตราน้ำส้มควันไม้ 1 ส่วน ต่อน้ำ 150 ส่วน (น้ำส้มควันไม้ 150 ซีซี ต่อน้ำ 20 ลิตร) หรือ นิรดพ่นสารเคมีคลอไพริฟอส50% + ไซเปอร์เมทริน อัตรา 20-30 ซีซี ต่อน้ำ 20 ลิตร ผสมสารเคมีป้องกันเชื้อรา ทีบูโคนาโซล 25%EW (AT GARDARE. 2560)

3.2 การตลาดลำไย

3.2.1 ตลาดภายในประเทศ

ตลาดภายในประเทศ พ่อค้ามักเป็นผู้กำหนดราคาในการซื้อขาย โดยรูปแบบการซื้อขายลำไยของเกษตรกรในภาคเหนือตอนบนเช่น เชียงใหม่และลำพูน มี 3 รูปแบบ คือ

1) การขายแบบเหมาสวนหรือขายเหี่ยวหรือตกเหี่ยว เป็นการซื้อขายล่วงหน้าโดยเกษตรกรและพ่อค้าตกลงซื้อขายกันในช่วงที่ลำไยกำลังออกดอกหรือเริ่มติดผลเล็ก ๆ ในบางแห่งมีการขายเหมาสวน ในช่วงที่ผลเริ่มแก่ก็ได้ การกำหนดราคาขึ้นกับการคาดคะเนผลผลิตของผู้รับซื้อ ซึ่งเกษตรกรมักจะขายได้ในราคาต่ำ เนื่องจากยังไม่ทราบภาวะตลาดและค่าเก็บเกี่ยวและบรรจุหีบห่อเป็นของผู้รับซื้ออีกด้วย เกษตรกรอาจจะขายเหมาสวนทั้งหมดหรือเป็นบางส่วนก็ได้ ส่วนใหญ่ผู้รับซื้อจะเป็นพ่อค้าในท้องถิ่น และนำไปจำหน่ายต่อให้พ่อค้ารวบรวมภายในจังหวัดหรือต่างจังหวัด

2) เกษตรกรเก็บขายเอง โดยเกษตรกรเป็นผู้เก็บลำไยเอง จากนั้นจึงนำไปจำหน่ายให้ผู้รับซื้อตามจุดรับซื้อต่างๆ ดังนั้นรายได้ของเกษตรกรจึงขึ้นอยู่กับปริมาณผลผลิตและราคารับซื้อที่กำหนดในช่วงนั้นๆ

3) การรวมกลุ่มกันขาย เป็นการรวมกลุ่มของเกษตรกรผู้ปลูกลำไย ขายผลผลิตลำไยรวมกันให้พ่อค้า เพื่อให้สามารถต่อรองราคากับพ่อค้าได้ อย่างไรก็ตามการซื้อขายรูปแบบนี้มักไม่ค่อยนิยม

ราคาจำหน่ายเฉลี่ยทั้งปีของลำไยสดที่เกษตรกรขายได้นั้นจะแบ่งออกเป็น 3 เกรด คือ ชนิดดี ชนิดรองและคละ ซึ่งราคานี้จะแปรปรวนขึ้นอยู่กับผลผลิตรวมในแต่ละปี (กรมวิชาการเกษตร. 2559)

3.2.2 ตลาดส่งออกต่างประเทศ

ตารางที่ 2.1 ตลาดส่งออกต่างประเทศ

รายการ	2559	2560	2561
1. ลำไยสด			
ปริมาณ (ตัน)	415,854	726,414	551,454
มูลค่า (ล้านบาท)	11,616	20,971	17,219
2. ลำไยอบแห้ง			
ปริมาณ (ตัน)	125,518	213,987	205,297
มูลค่า (ล้านบาท)	8,440	11,110	10,503
3. ลำไยบรรจุภาชนะอัดลม			
ปริมาณ (ตัน)	11,052	11,704	14,597
มูลค่า (ล้านบาท)	660	745	1,031
4. ลำไยแช่แข็ง			
ปริมาณ (ตัน)	41	13	37
มูลค่า (ล้านบาท)	5	2	3
5. ราคาส่งออก (บาท/ตัน)			
5.1 ลำไยสด	27,934	28,869	31,224
5.2 ลำไยอบแห้ง	67,238	51,920	51,159
5.3 ลำไยบรรจุภาชนะอัดลม	59,744	63,653	70,633
5.4 ลำไยแช่แข็ง	131,267	153,846	88,377
6. คู่ค้าที่สำคัญ			
6.1 ลำไยสด	เวียดนาม จีน อินโดนีเซีย		
6.2 ลำไยอบแห้ง	เวียดนาม จีน เมียนมา		
6.3 ลำไยบรรจุภาชนะอัดลม	มาเลเซีย สิงคโปร์ อินโดนีเซีย		
6.4 ลำไยแช่แข็ง	ฮ่องกง ญี่ปุ่น เวียดนาม		
7. คู่แข่งที่สำคัญ	เวียดนาม จีน		

ที่มา : สารสนเทศเศรษฐกิจการเกษตรรายสินค้า สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร (2561)

1) ลำไยสด คู่ค้าที่สำคัญในปี 2561 ได้แก่ เวียดนาม จีน และอินโดนีเซีย โดยมีปริมาณการส่งออกลดลงจาก 726,414 ตัน ในปี 2560 เหลือเพียง 551,454 ตัน ในปี 2561 คิดเป็นเงิน 3,752 ล้านบาท (2,355 บาทต่อตัน)

2) ลำไยอบแห้ง คู่ค้าที่สำคัญในปี 2561 ได้แก่ เวียดนาม จีน เมียนมา โดยมีปริมาณการส่งออกลดลงจาก 213,981 ตัน ในปี 2560 เหลือเพียง 205,297 ตัน ในปี 2561 คิดเป็นเงิน 607 ล้านบาท (761 บาทต่อตัน)

3) ลำไยบรรจุภาชนะอัดลม คู่ค้าที่สำคัญในปี 2561 ได้แก่ มาเลเซีย สิงคโปร์ อินโดนีเซีย โดยมีปริมาณการส่งออกเพิ่มขึ้นจาก 11,704 ตัน ในปี 2560 เป็น 14,597 ตัน ในปี 2561 คิดเป็นเงิน 286 ล้านบาท (6,980 บาทต่อตัน)

4) ลำไยแช่แข็ง คู่ค้าที่สำคัญในปี 2561 ได้แก่ ฮองกง ญี่ปุ่น เวียดนาม โดยมีปริมาณการส่งออกเพิ่มขึ้นจาก 13 ตัน ในปี 2560 เป็น 37 ตัน ในปี 2561 คิดเป็นเงิน 1 ล้านบาท แต่เมื่อเทียบราคาส่งออกแล้ว มีมูลค่าลดลงจาก 153,846 บาทต่อตัน เหลือเพียง 88,377 บาทต่อตัน (สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร. 2561)

3.3 สถานการณ์การผลิตลำไยของประเทศไทย

เนื้อที่ให้ผลปี 2561 เพิ่มขึ้นจากปี 2560 เนื่องจากลำไยที่ปลูกเมื่อปี 2558 เริ่มให้ผลผลิตในปี 2561 เป็นปีแรก ส่งผลให้ผลผลิตเพิ่มขึ้นตามการเพิ่มของเนื้อที่ให้ผล สำหรับผลผลิตต่อไร่ลดลง เนื่องจากต้นลำไยไม่สมบูรณ์ ประกอบกับราคาในปี 2560 ไม่ดีเท่าที่ควร และสารโพแทสเซียมคลอไรด์มีราคาสูง ส่งผลให้เกษตรกรบางส่วนชะลอการราดสารโพแทสเซียมคลอไรด์เพื่อให้ลำไยพักต้น รวมทั้งยังเป็นการลดต้นทุนการผลิต (สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร. 2561)

ตารางที่ 2.2 การผลิตลำไย

รายการ	2559	2560	2561
1. จำนวนคร้าวเรือน (คร้าวเรือน)	186,426	189,840	192,569
2. เนื้อที่ยืนต้น (ไร่)	1,158,629	1,178,144	1,186,828
3. เนื้อที่ให้ผล (ไร่)	1,069,935	1,095,121	1,141,257
4. ผลผลิต (ตัน)	771,835	1,035,077	1,051,552
5. ผลผลิตต่อไร่ (กก.)	721	945	921
6. ต้นทุนการผลิต (บาท/ตัน)	13,300	11,120	11,150

ตารางที่ 2.2 (ต่อ)

รายการ	2559	2560	2561
7. ราคาที่เกษตรกรขายได้ (บาท/ตัน)			
7.1 ลำไยเกรด A	33,240	22,350	26,720
7.2 ลำไยเกรด AA	38,662	29,030	33,050
8. ผลตอบแทนสุทธิลำไยเกรด A (บาท/ตัน)	19,940	11,230	15,570

ที่มา : สารสนเทศเศรษฐกิจการเกษตรรายสินค้า สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร (2561)

3.4 สถานการณ์การตลาดลำไยของประเทศไทย

ข้อมูลจากสารสนเทศเศรษฐกิจการเกษตรรายสินค้า (2561, น.51) ระบุว่า

1) ผลผลิตลำไยมากกว่าร้อยละ 90 ส่งออกไปตลาดต่างประเทศ ส่วนที่เหลือเป็นการบริโภคภายในประเทศ ซึ่งมีปริมาณน้อย

2) การส่งออกลำไยและผลิตภัณฑ์มากกว่าร้อยละ 90 อยู่ในรูปลำไยสด และลำไยอบแห้ง โดยส่งออกไปตลาดต่างประเทศ เช่น จีน เวียดนาม อินโดนีเซีย และฮ่องกง

3) ตลาดใหม่ที่มีศักยภาพในการนำเข้าลำไยสด ได้แก่ อินเดีย และสหรัฐอเมริกาบราซิล

4) การส่งออกลำไยสดและลำไยอบแห้งไปเวียดนามมีแนวโน้มเพิ่มขึ้น เพื่อส่งต่อไปยังประเทศที่สาม ได้แก่ จีน เนื่องจากเวียดนามมีพรมแดนติดกับจีน และได้สิทธิพิเศษทางภาษีกับจีน

ภาวะเศรษฐกิจการเกษตรสาขาพืช ในไตรมาส 2 ปี 2562 หดตัวร้อยละ 2.5 เมื่อเทียบกับช่วงเดียวกันของปีที่ผ่านมา เนื่องจากสภาพอากาศที่ร้อนจัด และสถานการณ์น้ำในอ่างเก็บน้ำและแหล่งน้ำธรรมชาติมีปริมาณน้อยกว่าปีที่ผ่านมา ทำให้ผลผลิตพืชหลักในไตรมาส 2 ลดลง โดยลำไย มีผลผลิตลดลง เนื่องจากแหล่งผลิตสำคัญมีสภาพอากาศร้อนจัดและฝนแล้ง ทำให้การติดผลและจำนวนผลต่อช่อลดลง ประกอบกับในบางพื้นที่ได้รับผลกระทบจากพายุฤดูร้อน ทำให้ผลอ่อนร่วงเสียหาย (สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร, 2562)

3.5 มาตรฐานลำไยของประเทศไทย

สำนักส่งเสริมและพัฒนาการเกษตรเขตที่ 6 จังหวัดเชียงใหม่ ระบุไว้ดังนี้
กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ ได้ประกาศใช้มาตรฐานลำไยของประเทศไทย วันที่ 24 พฤศจิกายน 2541 เพื่อประโยชน์ต่อการปรับปรุงคุณภาพ การอำนวยความสะดวกทางการค้า และการคุ้มครองผู้บริโภค

3.5.1 คุณภาพขั้นต่ำ (Minimum Requirements) ทุกชั้นของมาตรฐานลำไย ต้องมีคุณภาพดังนี้ เว้นแต่จะมีข้อกำหนดเฉพาะของแต่ละชั้น และเกณฑ์ความคลาดเคลื่อนที่ยอมรับให้มีได้ตามที่ระบุไว้

- 1) เป็นผลลำไยสดทั้งหมด
- 2) มีลักษณะคุณภาพที่ดี ไม่น่าเสียด
- 3) ต้องไม่มีความบอบช้ำ และตำหนิที่เห็นเด่นชัด
- 4) ปลอดภัยจากศัตรูพืชเท่าที่เป็นไปได้ในทางปฏิบัติ
- 5) ปลอดภัยจากความเสียหายอันเนื่องมาจากศัตรูพืชเท่าที่เป็นไปได้ในทางปฏิบัติ
- 6) ปลอดภัยจากความเสียหายอันเนื่องจากอุณหภูมิต่ำ
- 7) ปลอดภัยจากกลิ่นและรสผิดปกติ ยกเว้นกลิ่นอันเกิดจากการใช้วัตถุเจือปนอาหารตามข้อกำหนด

3.5.2 การแบ่งชั้นคุณภาพ (Classification) แบ่งเป็น 3 ชั้นคุณภาพ ดังนี้

- 1) **ชั้นพิเศษ** ต้องมีคุณภาพดีที่สุด ตรงตามพันธุ์ ผลต้องปลอดภัยจากตำหนิ ยกเว้นตำหนิผิวเล็กน้อยโดยไม่มีผลต่อรูปลักษณ์ทั่วไปของผลิตผลคุณภาพ คุณภาพการเก็บรักษา และการจัดเรียงสินค้าในภาชนะบรรจุ
- 2) **ชั้นหนึ่ง** ต้องมีคุณภาพดีตรงตามพันธุ์ ผิวมีตำหนิได้เล็กน้อยโดยไม่มีผลต่อรูปลักษณ์คุณภาพ คุณภาพการเก็บรักษา และการจัดเรียงสินค้าในภาชนะบรรจุ ตำหนิผิวเล็กน้อยโดยพื้นผิวตำหนิรวมต่อผลไม่เกิน 0.5 ตารางเซนติเมตร
- 3) **ชั้นสอง** ชั้นนี้รวมผลลำไยที่ไม่เข้าชั้นชั้นที่สูงกว่า แต่มีคุณภาพขั้นต่ำ พื้นผิวมีตำหนิรวมต่อผลไม่เกิน 0.5 ตารางเซนติเมตร โดยยังคงคุณภาพ คุณภาพการเก็บรักษา และการจัดเรียงสินค้าในภาชนะบรรจุ

3.5.3 ข้อกำหนดเรื่องขนาด ขนาดของผลจะพิจารณาจากจำนวนผลต่อกิโลกรัม ซึ่งแบ่งออกเป็น 5 ขนาด ดังนี้

ตารางที่ 2.3 ข้อกำหนดเรื่องขนาดของผลลำไยเมื่อพิจารณาจากจำนวนผลต่อกิโลกรัม

ขนาด	จำนวนผล/กิโลกรัม	
	ลำไยช่อ	ลำไยเดี่ยว
1	< 85	< 91
2	85 - 94	91 - 100
3	95 - 104	101 - 111
4	105 - 114	112 - 122
5	> 115	> 123

ที่มา : สำนักส่งเสริมและพัฒนาการเกษตรเขตที่ 6 จังหวัดเชียงใหม่ (2562)

3.5.4 ข้อกำหนดเกณฑ์ความคลาดเคลื่อน (ระดับคุณภาพที่รับได้)

1) เกณฑ์ความคลาดเคลื่อนเรื่องคุณภาพ

ชั้นพิเศษ ยอมให้มีผลลำไยที่คุณภาพไม่เป็นไปตามข้อกำหนดของชั้นพิเศษแต่เป็นไปตามคุณภาพของชั้นหนึ่งหรือยกเว้นว่าคุณภาพยังอยู่ในเกณฑ์ความคลาดเคลื่อนของคุณภาพชั้นหนึ่งปนมาได้ไม่เกินร้อยละ 5.0 โดยจำนวนหรือน้ำหนัก

ชั้นหนึ่ง ยอมให้ผลลำไยที่คุณภาพไม่เป็นไปตามข้อกำหนดของชั้นหนึ่งแต่เป็นไปตามคุณภาพของชั้นสองหรือยกเว้นว่าคุณภาพยังอยู่ในเกณฑ์ความคลาดเคลื่อนของคุณภาพชั้นสองปนมาได้ไม่เกินร้อยละ 10.0 โดยจำนวนหรือน้ำหนัก

ชั้นสอง ยอมให้ผลลำไยที่คุณภาพไม่เป็นไปตามข้อกำหนดของชั้นสองหรือไม่ได้คุณภาพขั้นต่ำปนมาได้ร้อยละ 10.0 โดยไม่มีผลเน่าเสียหายไม่เหมาะต่อการบริโภค

2) **เกณฑ์ความคลาดเคลื่อนเรื่องขนาด** ยอมให้ลำไยทุกชั้นมีขนาดที่ใหญ่หรือเล็กน้อยในชั้นถัดไปปนมาได้ไม่เกินร้อยละ 20.0 สำหรับลำไยที่ขายเป็นช่อ และไม่เกินร้อยละ 10.0 สำหรับลำไยที่ขายเป็นผลเดี่ยว โดยจำนวนหรือน้ำหนัก

3.5.5 ข้อกำหนดเรื่องการจัดเรียง

1) **ความสม่ำเสมอ** ลำไยที่บรรจุในแต่ละภาชนะบรรจุต้องสม่ำเสมอและเป็นพันธุ์เดียวกัน คุณภาพและขนาดต้องสม่ำเสมอ ส่วนของผลที่มองเห็นในภาชนะต้องเป็นตัวแทนของทั้งหมด

2) **การบรรจุหีบห่อ** ต้องบรรจุในภาชนะที่สามารถเก็บรักษาลำไยได้เป็นอย่างดี วัสดุที่ใช้ในการบรรจุต้องสะอาดและมีคุณภาพเพื่อป้องกันความเสียหายอันจะมีผลต่อลำไย

การปิดฉลากต้องใช้หมึกพิมพ์หรือกาวที่ไร้พิษ บรรจุภัณฑ์ต้องมีคุณภาพ ถูกอนามัย ถ่ายเทอากาศได้และมีคุณสมบัติทนทานต่อการปฏิบัติการขนส่ง และรักษาผลลำไยได้ บรรจุภัณฑ์ต้องปราศจากกลิ่นและวัตถุแปลกปลอม

3) *การจัดเรียง* ผลลำไยต้องมีการจัดเสนอในรูปแบบใดรูปแบบหนึ่งดังต่อไปนี้

- 1) ผลเดี่ยว ลำไยที่ตัดเป็นผลเดี่ยวต้องเหลือขั้วไว้ประมาณ 5 มิลลิเมตร
- 2) ลำไยช่อ ต้องมีผลติดอยู่ไม่ต่ำกว่า 3 ผล และความยาวช่อต้องไม่เกิน 15 เซนติเมตร อนุญาตให้มีผลร่วงระหว่างการขนส่งได้ไม่เกินร้อยละ 10.0 โดยจำนวน หรือน้ำหนักของแต่ละบรรจุภัณฑ์

3.5.6 เครื่องหมายหรือฉลาก

- 1) *บรรจุภัณฑ์สำหรับผู้บริโภคสุดท้าย*
 - (1) ประเภทของผลผลิต ให้ปิดฉลากเพื่อแจ้งชื่อลำไย และชื่อพันธุ์ลำไย
 - (2) ข้อมูลผู้จำหน่าย ระบุชื่อ ที่อยู่ ประเทศ ของผู้จำหน่ายและผู้บรรจุ
 - (3) ต้องระบุปริมาณซัลเฟอร์ไดออกไซด์ในเนื้อลำไยเป็น มิลลิกรัม/กิโลกรัม ถ้าลำไยนั้น ๆ รมด้วยซัลเฟอร์ไดออกไซด์
- 2) *บรรจุภัณฑ์สำหรับขายส่ง* ต้องประกอบด้วยข้อความดังต่อไปนี้
 - (1) ประเภทของผลผลิต ให้ปิดชื่อลำไย และชื่อพันธุ์ลำไย
 - (2) ข้อมูลแหล่งผลิต ต้องระบุว่าประเทศไทย และจังหวัดแหล่งผลิตในประเทศ
 - (3) ข้อมูลเชิงพาณิชย์ ชั้นคุณภาพ ขนาด น้ำหนัก
 - (4) เครื่องหมายการตรวจสอบทางราชการ (ทางเลือก)
 - (5) ต้องระบุปริมาณซัลเฟอร์ไดออกไซด์ในเนื้อลำไยเป็น มิลลิกรัม/กิโลกรัม ถ้าลำไยนั้น ๆ รมด้วยซัลเฟอร์ไดออกไซด์

3.5.7 *สารปนเปื้อน* สารพิษตกค้างในผลลำไยต้องอยู่ภายใต้พิกัดสูงสุดของสารพิษตกค้างดังต่อไปนี้

AZINPHOS-METHYL	ไม่เกิน 1 มิลลิกรัม / กิโลกรัม
DICOFOL	ไม่เกิน 5 มิลลิกรัม / กิโลกรัม

3.5.8 *วัตถุเจือปนอาหาร* อนุญาตให้ลำไยที่ผ่านการรมด้วยซัลเฟอร์ไดออกไซด์ มีซัลเฟอร์ไดออกไซด์ในเนื้อลำไยได้ไม่เกิน 10 มิลลิกรัม / กิโลกรัม

3.5.9 สุขลักษณะ ผลผลิตในมาตรฐานนี้ ให้ดำเนินการไปตามหลักการทั่วไปของการปฏิบัติที่ถูกต้องทางการเกษตร (Good Agricultural Practice : GAP)

3.5.10 เกณฑ์การวิเคราะห์และชักตัวอย่าง

1) เกณฑ์การวิเคราะห์

- 1) ซัลเฟอร์ไดออกไซด์ ใช้วิธีวิเคราะห์ตาม AOAC 990.28,16 Edition, 1995
- 2) AZINPHOS-METHYL และ DICOFOL ใช้วิธี Modified ของ Luke, M.A., J.E. Froberg, G.M. Doose, and H.T. Massumoto. 1981.

2) เกณฑ์การชักตัวอย่างซัลเฟอร์ไดออกไซด์ AZINPHOS-METHYL และ DICOFOL ชักตัวอย่างโดยใช้วิธีการสุ่ม (Random Sampling)

กล่าวโดยสรุป มาตรฐานลำไยของประเทศไทยที่กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ได้ประกาศใช้เป็นมาตรฐานลำไยของประเทศไทย มีดังนี้ คุณภาพขั้นต่ำ การแบ่งชั้นคุณภาพ ข้อกำหนดเรื่องขนาด ข้อกำหนดเกณฑ์ความคลาดเคลื่อน ข้อกำหนดเรื่องการจัดเรียง เครื่องหมายหรือฉลาก สารปนเปื้อน วัตถุเจือปนอาหาร สุขลักษณะ และเกณฑ์การวิเคราะห์และชักตัวอย่าง

4. ข้อมูลทั่วไปและสภาพทางการเกษตรของจังหวัดเชียงรายและอำเภอป่าแดด

ข้อมูลทั่วไปและสภาพทางการเกษตรของจังหวัดเชียงราย ประกอบด้วย ลักษณะทางกายภาพ เช่น ที่ตั้งและอาณาเขต ภูมิอากาศ ลักษณะทางชีวภาพ เช่น ทรัพยากรดิน ทรัพยากรน้ำ สถานการณ์และแนวโน้มด้านเศรษฐกิจ และข้อมูลพื้นฐานด้านเกษตรกรรม

4.1 จังหวัดเชียงราย

ภาพที่ 2.1 แผนที่จังหวัดเชียงราย

4.1.1 ลักษณะทางกายภาพ

1) ที่ตั้งและอาณาเขต

แผนพัฒนาจังหวัดเชียงราย พ.ศ.2561-2564 (2559, น.18) ระบุว่า จังหวัดเชียงรายตั้งอยู่เหนือสุดของประเทศไทย อยู่ระหว่างเส้นรุ้งที่ 19 องศาเหนือ ถึง 20 องศา 30 ลิปดาเหนือ และเส้นแวงที่ 99 องศา 15 ลิปดา ถึง 100 องศา 45 ลิปดาคะวันออก อยู่ห่างจากกรุงเทพฯ 829 กิโลเมตร

ทิศเหนือ	ติดต่อกับ	เมืองสาดและจังหวัดท่าขี้เหล็กของรัฐบาลประเทศพม่า และแขวงบ่อแก้วประเทศลาว
ทิศตะวันออก	ติดต่อกับ	แขวงอุดมไซ ประเทศลาว
ทิศใต้	ติดต่อกับ	อำเภอภูซาง อำเภอจุน อำเภอดอกคำใต้อำเภอภูพานยาว อำเภอแม่ใจ จังหวัดพะเยา อำเภอเมืองปาน อำเภอวังเหนือจังหวัดลำปาง และอำเภอดอยสะเก็ดจังหวัดเชียงใหม่
ทิศตะวันตก	ติดต่อกับ	อำเภอดอยสะเก็ด อำเภอพร้าว อำเภอไชยปราการ อำเภอฝาง และอำเภอแม่สาย จังหวัดเชียงใหม่ และเมืองสาด รัฐบาล ประเทศพม่า

จังหวัดเชียงราย มีชายแดนติดกับประเทศพม่ายาวประมาณ 130 กิโลเมตร และมีชายแดนติดต่อกับประเทศลาวประมาณ 180 กิโลเมตร (ศูนย์บริการเบ็ดเสร็จด้านการลงทุน, 2560)

2) ภูมิอากาศ

จังหวัดเชียงรายมีอุณหภูมิเฉลี่ยตลอดปีประมาณ 24 องศาเซลเซียส ฤดูร้อน เริ่มจากกลางเดือนกุมภาพันธ์-กลางเดือนพฤษภาคม มีอุณหภูมิประมาณ 37 องศาเซลเซียส ฤดูฝน เริ่มจากกลางเดือนพฤษภาคม-กลางเดือนตุลาคม มีอุณหภูมิเฉลี่ยประมาณ 27 องศาเซลเซียส จำนวนวันที่มีฝนตกเฉลี่ย 143 วันต่อปี ฤดูหนาว (พฤศจิกายน – กุมภาพันธ์) จังหวัดเชียงรายมีอุณหภูมิเฉลี่ยประมาณ 15.0 องศาเซลเซียส อุณหภูมิต่ำสุด 8.0 องศาเซลเซียส เมื่อวันที่ 28 มกราคม 2544 สภาพอากาศของจังหวัดเชียงราย ถือว่าหนาวจัดในพื้นที่ราบ อุณหภูมิต่ำสุดจะอยู่ที่ 8-9 องศาเซลเซียส ส่วนบนยอดดอย อุณหภูมิต่ำสุดจะอยู่ที่ 0-5 องศาเซลเซียส จึงทำให้อากาศที่เชียงรายในช่วงฤดูหนาว เป็นพื้นที่ๆนักท่องเที่ยวอยากมาเป็นอย่างยิ่ง (สำนักงานจังหวัดเชียงราย, 2562)

4.1.2 ลักษณะทางชีวภาพ

1) ทรัพยากร

1) ทรัพยากรดิน สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร (2562) ระบุว่า จังหวัดเชียงรายมีพื้นที่ใช้ประโยชน์ทางการเกษตร 3,018,733 ไร่ แบ่งเป็นนาข้าว 1,381,737 ไร่ พืชไร่

616,477 ไร่ สวนไม้ผลและไม้ยืนต้น 737,998 ไร่ สวนผัก ไม้ดอก/ไม้ประดับ 60,356 ไร่ และเป็นเนื้อที่ใช่ประโยชน์ทางการเกษตรอื่นๆ 222,165 ไร่

จังหวัดเชียงรายมีเนื้อที่ปลูกลำไยมากเป็นอันดับสี่ของประเทศ มีเนื้อที่ปลูก 139,771 ไร่ เนื้อที่ให้ผล 137,221 ไร่ จำนวนครัวเรือนผู้ปลูกลำไย 22,865 ครัวเรือน และมีพื้นที่เฉลี่ยต่อครัวเรือน 6.11 ไร่

2) ทรัพยากรน้ำ สำนักงานจังหวัดเชียงราย (2562) ระบุว่า

แม่น้ำกก มีต้นกำเนิดในประเทศพม่า ไหลเข้าสู่ประเทศไทยในเขตจังหวัดเชียงใหม่ ไหลผ่านอำเภอเมืองเชียงราย อำเภอเวียงชัย อำเภอแม่จัน อำเภอดอยหลวง อำเภอเชียงแสน แล้วไหลไปบรรจบแม่น้ำโขงที่หมู่ที่ 7 บ้านสบกก ตำบลบ้านแซว อำเภอเชียงแสน มีความยาวประมาณ 145 กิโลเมตร

2) สถานการณ์และแนวโน้มด้านเศรษฐกิจ

สำนักงานศึกษาธิการจังหวัดเชียงราย (2562, น.5) ระบุว่า เศรษฐกิจภาพรวมของจังหวัดเชียงราย แบ่งเขตการปกครองออกเป็น 18 อำเภอ 124 ตำบล 1,751 หมู่บ้าน ในปี พ.ศ. 2560 มีจำนวนประชากรทั้งสิ้น 1,282,544 คน และมี ขนาดเศรษฐกิจของจังหวัดเท่ากับ 97,027 ล้านบาท ภาพรวมขนาดเศรษฐกิจในจังหวัดเชียงรายมีการขยายตัวเพิ่มขึ้นทุกปีเนื่องจากการเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่องของภาคการค้าและการบริการ ภาคอุตสาหกรรม และภาคเกษตรกรรม

โครงสร้างเศรษฐกิจในภาพรวม การวิเคราะห์โครงสร้างทางเศรษฐกิจพื้นที่จังหวัดเชียงรายแบ่งออกเป็น 2 ส่วน ได้แก่ การวิเคราะห์สาขาการผลิตหลัก ประกอบไปด้วย 1) สาขาการผลิต ชั้นปฐมภูมิ (สาขาเกษตรกรรม ลำสัตว์และปศุสัตว์ และประมง) 2) สาขาการผลิต ชั้นทุติยภูมิ (สาขาเหมืองแร่- การย่อยหิน สาขาอุตสาหกรรม สาขาบริการไฟฟ้า-ประปา และสาขาการก่อสร้าง) และ 3) สาขาการผลิต ชั้นตติยภูมิ (สาขาค้าปลีก-ค้าส่ง สาขาโรงแรมและร้านอาหาร สาขาการคมนาคมขนส่ง คลังสินค้าและ สื่อสาร สาขาการบริการด้านการเงินการธนาคาร สาขาอสังหาริมทรัพย์ การให้เช่า และกิจกรรมทางธุรกิจ สาขาการบริหารราชการและป้องกันประเทศ สาขาการศึกษา สาขาการบริการด้านสาธารณสุขและสังคม สาขาการกิจกรรมการบริการส่วนบุคคล สังคมและธุรกิจอื่น ๆ และสาขาการบริการในครัวเรือน)

ผลิตภัณฑ์มวลรวม : พ.ศ. 2545 : 32,663 ล้านบาท พ.ศ. 2556 : 93,528 ล้านบาท เมื่อพิจารณาสาขาการผลิตที่มีความสำคัญของจังหวัดเชียงราย พบว่า สาขาการเกษตรกรรม ลำสัตว์ และ ปศุสัตว์เป็นสาขาที่มีมูลค่าทางเศรษฐกิจสูงที่สุดเมื่อเทียบกับสาขาอื่น สาขาการผลิตที่มีมูลค่ารองลงมา คือ สาขาค้าปลีกและค้าส่ง อย่างไรก็ตาม พบว่าสาขาอุตสาหกรรมมี

การเปลี่ยนแปลงอย่างก้าวกระโดด ในช่วง พ.ศ. 2545 และ พ.ศ. 2556 แสดงให้เห็นว่า สาขาอุตสาหกรรมเริ่มมีบทบาทกับการพัฒนาเศรษฐกิจ ของจังหวัดเชียงรายเพิ่มสูงขึ้น

ศักยภาพของจังหวัดเชียงราย ที่ตั้งอยู่บนแนวระเบียงเศรษฐกิจเหนือ-ใต้ (NorthSouth Economic Corridor) ทางเหนือสามารถเชื่อมโยงกับจีนตอนใต้ (มณฑลยูนนาน) ได้ทั้งทางบก และทางน้ำ โดยทางบกอาศัย 2 เส้นทาง คือ ถนน R3A (ผ่านด่านเชียงของ และ สปป.ลาว) และ R3B (ผ่านด่านแม่สายและประเทศเมียนมาร์) ส่วนทางน้ำอาศัยแม่น้ำโขงผ่านท่าเรืออำเภอเชียงแสน นอกจากนี้ สามารถเชื่อมโยงลงมาทางใต้สู่ท่าเรือแหลมฉบังเพื่อส่งออกทางทะเล ไปยังภูมิภาคอื่นได้ ดังนั้น จังหวัดเชียงรายจึงมีศักยภาพในการให้บริการด้านโลจิสติกส์แก่จีนตอนใต้และพื้นที่ตอนบนของประเทศ เมียนมาร์และสปป.ลาว มีศักยภาพด้านการท่องเที่ยว และอุตสาหกรรมในพื้นที่ ได้แก่ อุตสาหกรรมแปรรูป เกษตรและอาหาร เครื่องเรือน แปรรูปไม้ เป็นต้น

3) ข้อมูลพื้นฐานด้านเกษตรกรรม

ศูนย์บริการเบ็ดเสร็จด้านการลงทุน (2560) ระบุว่า จังหวัดเชียงรายมีลักษณะภูมิประเทศเป็นที่ราบสูงระหว่างภูเขา ลักษณะพื้นที่เป็นท้องกระทะขนานกับแนวถนนพหลโยธิน มีพื้นที่ราบใช้เพาะปลูก ประมาณร้อยละ 31 จัดอยู่ในประเภทเทือกเขาสูงในตอนเหนือ มีที่ราบสูงเป็นหย่อมๆ ในเขตอำเภอแม่สรวย อำเภอเวียงป่าเป้า และอำเภอเชียงของ

(1) พืชเศรษฐกิจ พื้นที่เกษตรกรรมในจังหวัดเชียงรายมีสัดส่วนการเปลี่ยนแปลงเพิ่มขึ้นร้อยละ 5.03 ในช่วง 5 ปีที่ผ่านมา ราคาพืชผลทางเศรษฐกิจโดยเฉพาะข้าวมีราคาค่อนข้างสูง พื้นที่ส่วนใหญ่เหมาะต่อการปลูกข้าว เนื่องจากเป็นพื้นที่ที่มีความอุดมสมบูรณ์ รองลงมาเป็นพื้นที่ที่เหมาะสมแก่การปลูกพืชไร่ เช่น ข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ พื้นที่ส่วนที่เหลือเป็นพื้นที่เหมาะสมแก่การปลูกผลไม้และไม้ยืนต้น เช่น ลำไย เป็นต้น

(2) การกระจายตัวของพื้นที่เกษตรกรรม จังหวัดเชียงรายมีพื้นที่เพื่อการเกษตรใน พ.ศ. 2555 รวมทั้งสิ้น 2,694,844 ไร่ แบ่งเป็นพื้นที่เพาะปลูก 2,591,492 ไร่ พื้นที่ปลูกสัตว์ 68,950 ไร่ และพื้นที่ประมง/เพาะเลี้ยงสัตว์น้ำ 34,702 ไร่ พืชเศรษฐกิจที่ปลูกมากที่สุด ได้แก่ ข้าว ข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ และลำไย ตามลำดับ

(3) แรงงานและการจ้างงานในภาคเกษตรกรรม ในปี พ.ศ. 2555 จังหวัดเชียงรายมีครัวเรือนที่เป็นเกษตรกรจำนวนทั้งสิ้น 229,615 ครัวเรือน กระจายตามรายอำเภอต่างๆ ได้แก่ อำเภอเมืองเชียงราย (30,546 ครัวเรือน) อำเภอแม่สรวย (22,403 ครัวเรือน) อำเภอพาน (20,807 ครัวเรือน) อำเภอเทิง (17,924 ครัวเรือน) อำเภอแม่ฟ้าหลวง (16,108 ครัวเรือน) และอำเภออื่นๆ ตามลำดับ

4.2 อำเภอป่าแดด

ข้อมูลทั่วไปและสภาพทางการเกษตรของอำเภอป่าแดด ประกอบด้วย ที่ตั้งและอาณาเขต สภาพภูมิประเทศ การใช้ที่ดิน และสภาพการเกษตร

ภาพที่ 2.2 แผนที่อำเภอป่าแดด

4.2.1 ที่ตั้งและอาณาเขต

วิกิพีเดีย สารานุกรมเสรี (2562) ระบุว่า ป่าแดด เป็นอำเภอหนึ่งในจังหวัดเชียงราย เดิมเป็นตำบลหนึ่งในอำเภอย่าน ตั้งอยู่ห่างจากตัวจังหวัดประมาณ 52 กิโลเมตร มีพื้นที่ทั้งสิ้น 333.300 ตารางกิโลเมตร

ทิศเหนือ	ติดต่อกับ	อำเภอย่าน อำเภอเมืองเชียงราย และอำเภอเทิง
ทิศตะวันออก	ติดต่อกับ	อำเภอเทิง และอำเภอจุน จังหวัดพะเยา
ทิศใต้	ติดต่อกับ	อำเภอดอกคำใต้ อำเภอภูพานยาว และอำเภอแม่ใจ จังหวัดพะเยา
ทิศตะวันตก	ติดต่อกับ	อำเภอย่าน

4.2.2 สภาพภูมิประเทศ

อำเภอป่าแดดมีภูเขาและป่าไม้ล้อมรอบทั้งสี่ด้าน ทางด้านทิศตะวันออกส่วนใหญ่เป็นภูเขาและป่าไม้ ทางราชการได้กำหนดเป็นป่าสงวนแห่งชาติขึ้นเรียกว่า "ป่าแม่พุง" ทางทิศตะวันตกเป็นป่าสงวนแห่งชาติอีกป่าหนึ่ง เรียกว่า "ป่าแม่ปืม" สภาพพื้นที่ทั่วไปของอำเภอป่าแดด เป็นที่ราบลุ่ม มีแม่น้ำพุงไหลผ่านจากทิศตะวันตกจากตำบลป่าแะ ผ่านบ้านแม่พุง ตำบลป่าแดด ผ่านบ้านวังผา ตำบลสันมะค่า อำเภอป่าแดด และมีภูเขาสำคัญชื่อ "คอยงาม" ซึ่งเป็นเขตกั้นระหว่างอำเภอย่านกับอำเภอป่าแดด

4.2.3 การใช้ที่ดิน

อำเภอป่าแดด มีเนื้อที่ 160,903 ไร่ แบ่งออกเป็น พื้นที่นา 59,483 ไร่ พื้นที่ป่า 51,156 ไร่ ไม้ผล 24,248 ไร่ พื้นที่ชุมชน 7,727 ไร่ พืชไร่ 6,362 ไร่ ไม้ยืนต้น 3,602 ไร่ พื้นที่น้ำ 2,905 ไร่ พื้นที่เบ็ดเตล็ด 2,256 ไร่ พื้นที่ลุ่ม 1,954 ไร่ สถานที่เพาะเลี้ยงสัตว์น้ำ 956 ไร่ ทุ่งหญ้าและโรงเรือนเลี้ยงสัตว์ 169 ไร่ พืชสวน 79 ไร่ และเกษตรผสมผสาน 6 ไร่ โดย (กระทรวงเกษตรและสหกรณ์. 2562)

ตำบลป่าแดด	มีเนื้อที่ 37,588 ไร่	เป็นพื้นที่ปลูกลำไย 2,180 ไร่
ตำบลป่าแจะ	มีเนื้อที่ 45,978 ไร่	เป็นพื้นที่ปลูกลำไย 2,991 ไร่
ตำบลสันมะค่า	มีเนื้อที่ 25,531 ไร่	เป็นพื้นที่ปลูกลำไย 2,474 ไร่
ตำบลโรงช้าง	มีเนื้อที่ 33,124 ไร่	เป็นพื้นที่ปลูกลำไย 842 ไร่
ตำบลศรีโพธิ์เงิน	มีเนื้อที่ 18,681 ไร่	เป็นพื้นที่ปลูกลำไย 455 ไร่

4.2.4 สภาพการเกษตร

ประชากรส่วนใหญ่ของอำเภอป่าแดดประกอบอาชีพทางการเกษตร อาทิ ทำนา ทำไร่ ทำสวน พืชหลักที่ทำรายได้ให้แก่เกษตรกรในพื้นที่ คือ ข้าว ข้าวโพด ถั่วลิสง ลำไย มะม่วง ถั่วเหลือง ขิง ลิ้นจี่ และผักต่าง ๆ ประชากรส่วนหนึ่งจะประกอบอาชีพทางการค้าขายซึ่งกำลังขยายตัวอยู่ในขณะนี้

กล่าวโดยสรุป จังหวัดเชียงรายตั้งอยู่เหนือสุดของประเทศไทย มีพื้นที่ใช้ประโยชน์ทางการเกษตร 3,018,733 ไร่ เป็นพื้นที่สวนไม้ผลและไม้ยืนต้น 737,998 ไร่ มีเนื้อที่ปลูกลำไยมากเป็นอันดับสี่ของประเทศ โดยมีเนื้อที่ปลูกลำไย 139,771 ไร่ จังหวัดเชียงรายแบ่งเขตการปกครองออกเป็น 18 อำเภอ และป่าแดด เป็นอำเภอหนึ่งในจังหวัดเชียงราย ตั้งอยู่ห่างจากตัวจังหวัดประมาณ 52 กิโลเมตร มีภูเขาและป่าโอบล้อมรอบทั้งสี่ด้าน มีเนื้อที่ 160,903 ไร่ เป็นพื้นที่ไม้ผล 24,248 ไร่ ประชากรส่วนใหญ่ประกอบอาชีพเกษตรกรรม

5. ผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

5.1 สภาพทางสังคม

5.1.1 เพศ

ศศิ ปรีดาสุทธิจิตต์ (2559, น. 71) ศึกษาเรื่อง ปัญหาการจัดการสวนลำไย นอกฤดูการผลิต ปี 2557-2559 อำเภอสอยดาว จังหวัดจันทบุรี พบว่า ชาวสวนส่วนใหญ่เป็นเพศชาย สอดคล้องกับ ชัชชัย สุขเกษม (2558, น. 44-45) ศึกษาเรื่อง เครือข่ายตลาดลำไยของอำเภอสอยดาว

จังหวัดจันทบุรี ในที่คณะเกษตรกรรายย่อยชาวสวนลำไย พบว่า เกษตรกรร้อยละ 62.0 เป็นเพศชาย สอดคล้องกับ ภาวิณี ศรีทองแท้ (2558, น. 33-44) ศึกษาเรื่อง ปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจในการปลูกลำไยของเกษตรกรในเขตพื้นที่อำเภอพร้าว จังหวัดเชียงใหม่ พบว่า เกษตรกรส่วนใหญ่เป็นเพศชาย สอดคล้องกับ ยุธิดา ปันปิ่น (2558, น.67) ศึกษาเรื่อง การวิเคราะห์มูลค่าเพิ่มเชิงเศรษฐศาสตร์ในห่วงโซ่อุปทานลำไยแปรรูป พบว่า เกษตรกรส่วนใหญ่เป็นเพศชาย สอดคล้องกับ กัลยาณี สมงาม (2558, น.64-65) ศึกษาเรื่อง การจัดการสวนลำไยและการใช้เชื้อราไตรโคเดอร์มาของเกษตรกรตำบลน้ำแวน อำเภอเชียงคำ จังหวัดพะเยา พบว่า เกษตรกรส่วนใหญ่เป็นเพศชาย สอดคล้องกับ เสาวลักษณ์ กิติมา (2557, น.29-30) ศึกษาเรื่อง พฤติกรรมการใช้สารเคมีกำจัดศัตรูพืชของเกษตรกรปลูกลำไยบ้านสบเมย ตำบลทาจุมเงิน อำเภอแม่ทา จังหวัดลำพูน พบว่า เกษตรกรส่วนใหญ่เป็นเพศชาย สอดคล้องกับ พัชรา แสนสุข (2554, น.80) ศึกษาเรื่อง การผลิตและการตลาดลำไยของเกษตรกรในอำเภอดอยหล่อ จังหวัดเชียงใหม่ พบว่า เกษตรกรส่วนใหญ่เป็นเพศชาย

5.1.2 อายุ

พรทิพย์ อินทะหลุก (2559, น. 52) ศึกษาเรื่อง ความคิดเห็นของผู้ปลูกลำไยต่อการเข้าร่วมโครงการส่งเสริมการเกษตรแปลงใหญ่ในอำเภอแม่ทา จังหวัดลำพูน พบว่า เกษตรกรผู้ปลูกลำไยที่เข้าร่วมโครงการฯ มีอายุเฉลี่ย 51.50 ปี ใกล้เคียงกับ ภาวิณี ศรีทองแท้ (2558, น. 33-44) พบว่า เกษตรกรมีอายุเฉลี่ย 54.53 ปี ใกล้เคียงกับ กัลยาณี สมงาม (2558, น.64-65) พบว่า เกษตรกรส่วนมีอายุเฉลี่ย 48.48 ปี ใกล้เคียงกับ เสาวลักษณ์ กิติมา (2557, น.29-30) พบว่า เกษตรกรมีอายุเฉลี่ย 49.03 ปี และสอดคล้องกับ พัชรา แสนสุข (2554, น.80) พบว่า เกษตรกรมีอายุเฉลี่ย 51.29 ปี

5.1.3 จำนวนสมาชิกในครัวเรือน

ภาวิณี ศรีทองแท้ (2558, น. 33-44) พบว่า เกษตรกรมีสมาชิกในครัวเรือนเฉลี่ย 4.02 คน ใกล้เคียงกับ กัลยาณี สมงาม (2558, น.64-65) พบว่า เกษตรกรมีจำนวนสมาชิกในครัวเรือน 3.6 คน และใกล้เคียงกับ พัชรา แสนสุข (2554, น.80) พบว่า มีสมาชิกในครัวเรือนเฉลี่ย 3.83 คน

5.1.4 ระดับการศึกษา

พรทิพย์ อินทะหลุก (2559, น. 52) พบว่า เกษตรกรผู้ปลูกลำไยที่เข้าร่วมโครงการฯ มีระดับการศึกษาชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 สอดคล้องกับ ภาวิณี ศรีทองแท้ (2558, น. 33-44) พบว่า เกษตรกรส่วนใหญ่มีระดับการศึกษาประถมศึกษา สอดคล้องกับ กัลยาณี สมงาม (2558, น.64-65) พบว่า เกษตรกรส่วนใหญ่จบการศึกษาชั้นประถมศึกษา สอดคล้องกับ เสาวลักษณ์ กิติมา (2557, น.29-30) พบว่า เกษตรกรส่วนใหญ่มีการศึกษาอยู่ระดับประถมศึกษา สอดคล้องกับ ยุธิดา

ปิ่นปิ่น (2558, น.67) พบว่า เกษตรกรส่วนใหญ่มีระดับการศึกษาต่ำกว่ามัธยมศึกษา และสอดคล้องกับพัชรา แสนสุข (2554, น.80) พบว่า เกษตรกรส่วนใหญ่จบการศึกษาระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 แต่ต่างจาก ชัชชัย สุขเกษม (2558, น. 44-45) พบว่า เกษตรกรมีการศึกษาระดับมัธยม

5.1.5 ประสบการณ์ในการทำสวนลำไย

เสาวลักษณ์ กิติมา (2557, น.29-30) พบว่า เกษตรกรมีประสบการณ์ในการทำสวนลำไย 16.33 ปี ใกล้เคียงกับ พัชรา แสนสุข (2554, น.80) พบว่า เกษตรกรมีประสบการณ์ในการทำสวนลำไยเฉลี่ย 16.96 ปี

5.1.6 แหล่งที่ไปปรึกษาเมื่อมีปัญหาในการทำสวนลำไย

พัชรา แสนสุข (2554, น.80) พบว่า เกษตรกรเมื่อมีปัญหาในการทำสวนลำไย จะศึกษาด้วยตนเอง

5.1.7 แหล่งที่รับคำแนะนำและความรู้เกี่ยวกับการผลิตและการตลาดลำไย

พรทิพย์ อินทะหลุก (2559, น. 52) พบว่า เกษตรกรได้รับข่าวสารเกี่ยวกับลำไย จากการประชาสัมพันธ์ของผู้นำชุมชนผ่านหอกระจายข่าวหมู่บ้าน แตกต่างจาก พัชรา แสนสุข (2554, น.80) พบว่า เกษตรกรได้รับคำแนะนำและความรู้เรื่องการผลิตและการตลาดลำไยจากเพื่อนบ้าน

5.2 สภาพการผลิตลำไยของเกษตรกร

5.2.1 ขนาดพื้นที่ปลูกลำไย

พรทิพย์ อินทะหลุก (2559, น. 52) พบว่า เกษตรกรมีพื้นที่ปลูกลำไยเฉลี่ย 12.04 ไร่ แตกต่างจาก กัลยาณี สมงาม (2558, น.64-65) พบว่า มีพื้นที่ปลูกลำไย 4.31 ไร่ แตกต่างจาก ยุวธิดา ปิ่นปิ่น (2558, น.67) พบว่า มีพื้นที่การผลิตน้อยกว่า 5 ไร่ แตกต่างจาก เสาวลักษณ์ กิติมา (2557, น.29-30) พบว่า มีพื้นที่ปลูก 7.04 ไร่ แตกต่างจาก พัชรา แสนสุข (2554, น.80) พบว่า เกษตรกรส่วนใหญ่มีพื้นที่ปลูกลำไยเป็นของตนเอง โดยเฉลี่ย 6.74 ไร่

5.2.2 จำนวนแรงงานในครัวเรือน

พรทิพย์ อินทะหลุก (2559, น. 52) พบว่า มีจำนวนแรงงานในครัวเรือนเฉลี่ย 2.62 คน สอดคล้องกับ กัลยาณี สมงาม (2558, น.64-65) พบว่า มีแรงงานทางด้านการเกษตรในครัวเรือน 2.52 คน ต่างจาก ภาวิณี ศรีทองแท้ (2558, น. 33-44) พบว่า มีแรงงานในครัวเรือน 3.14 คน และต่างจาก พัชรา แสนสุข (2554, น.80) พบว่า มีจำนวนแรงงานทางการเกษตรในครัวเรือนเฉลี่ย 1.21 คน

5.2.3 การจ้างแรงงานเพื่อช่วยในการผลิตลำไย

พรทิพย์ อินทะหลุก (2559, น. 52) พบว่า มีการจ้างแรงงานเพื่อช่วยในการผลิตลำไย สอดคล้องกับ พัชรา แสนสุข (2554, น.80) พบว่า มีการจ้างแรงงานเพื่อช่วยในการผลิตลำไย

5.2.4 ค่าใช้จ่ายในการผลิตลำไย

พัชรา แสนสุข (2554, น.80) พบว่า ด้านรายจ่ายต่อไร่ต่อปีในการผลิตลำไย ในฤดูเป็นค่าปุ๋ยเฉลี่ย 2,010.67 บาท ค่าสารเคมีป้องกันกำจัดโรคและแมลงศัตรูลำไย เฉลี่ย 933.80 บาท และค่าสารเคมีป้องกันกำจัดวัชพืชเฉลี่ย 208.67 บาท รวมค่าใช้จ่ายทั้งหมดเฉลี่ย 3,153.13 บาท

5.2.5 แหล่งเงินทุนที่ใช้ในการผลิตลำไย

กัลยาณี สมงาม (2558, น.64-65) พบว่า เกษตรกรส่วนใหญ่มีการกู้ยืมเงินจากธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร สอดคล้องกับ พัชรา แสนสุข (2554, น.80) พบว่า เกษตรกรส่วนใหญ่มีการกู้เงินมาใช้จ่ายในการผลิตลำไยโดยเกษตรกรร้อยละ 60.0 กู้เงินจากธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร

5.2.6 ผลผลิตลำไยเฉลี่ย

กัลยาณี สมงาม (2558, น.64-65) พบว่า ผลผลิตจากการปลูกลำไย 714.21 กิโลกรัมต่อไร่ แตกต่างจาก พัชรา แสนสุข (2554, น.80) พบว่า ปริมาณผลผลิตลำไยที่เก็บได้ เฉลี่ยต่อไร่ 934.95 กิโลกรัม

5.2.7 รายได้จากการขายผลผลิตในฤดู

พัชรา แสนสุข (2554, น.80) พบว่า เกษตรกรมีรายได้จากการขายผลผลิตลำไยในฤดูเฉลี่ยต่อไร่ปีละ 15,481.27 บาท

5.2.8 รายจ่ายจากการขายผลผลิตลำไย

พัชรา แสนสุข (2554, น.80) พบว่า ค่าใช้จ่ายทั้งหมดเฉลี่ย 3,153.13 บาท

5.3 สภาพการผลิตลำไยของเกษตรกร

5.3.1 สภาพการผลิต

พัชรา แสนสุข (2554, น.80) พบว่า เกษตรกรทั้งหมดใช้พันธุ์อีดอ เกษตรกรส่วนใหญ่ใช้ระยะการปลูกลำไย 8x8 เมตร ปลูกลำไยในพื้นที่ราบและชนิดดินเป็นดินร่วนปนทราย ไม่มีการวิเคราะห์ธาตุอาหารในดินในพื้นที่ที่มีการผลิตลำไย มีการใส่ ปุ๋ย 3 ครั้ง เกษตรกรเกือบทั้งหมดใส่ปุ๋ยโดยวิธีการหว่าน มีการให้น้ำลำไยโดยใช้ท่อและสายยาง 3 ระยะ ได้แก่ ก่อนออกดอก หลังออกดอก และหลังติดผล เกษตรกรส่วนใหญ่มีการป้องกันกำจัดโรคพืชแมลง และวัชพืชโดยการพ่นสารเคมี เกษตรกรเกือบทั้งหมดตัดแต่งกิ่งลำไยระยะหลังเก็บเกี่ยวผลผลิต และไม่มีการปรับปรุงคุณภาพผลผลิตโดยการตัดแต่งข้อผล เกษตรกรส่วนใหญ่สังเกตจากขนาดผลและลักษณะผิวลำไยเพื่อเป็นตัวชี้วัดในการเก็บเกี่ยวผลผลิต และใช้เครื่องพ่นปุ๋ยยา เครื่องสูบน้ำและเครื่องตัดหญ้าเป็นเครื่องมือที่ใช้ในสวนลำไย

5.3.2 วิธีป้องกันกำจัดศัตรูพืช

สมเกียรติ น่วมนา และนครินทร์ แก้วญาณะ (2558, น.22) ศึกษาเกี่ยวกับโครงการการประยุกต์ใช้แอปพลิเคชันเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพผลผลิตลำไยบนอุปกรณ์เคลื่อนที่ ในจังหวัดลำพูน พบว่า เกษตรกรใช้ยากำจัดศัตรูพืชในการป้องกันศัตรูพืชของลำไยทั้งโรคและแมลง สอดคล้องกับ เสาวลักษณ์ กิติมา (2557, น.32-33) พบว่า เกษตรกรส่วนใหญ่ ร้อยละ 98.04 ใช้สารเคมีกำจัดศัตรูพืช ทั้งสารเคมีกำจัดศัตรูพืชประเภทสารเคมีกำจัดแมลง สารเคมีกำจัดเชื้อรา และสารเคมีกำจัดวัชพืช และสอดคล้องกับ พัทธา แสนสุข (2554, น.80) พบว่า เกษตรกรส่วนใหญ่มีการป้องกันกำจัดโรคพืชแมลง และวัชพืชโดยการพ่นสารเคมี

5.4 สภาพการตลาดลำไยของเกษตรกร

ชัชชัย สุขเกษม (2558, น. 47) พบว่า ประเภทการซื้อขายผ่านพ่อค้าคนกลางในพื้นที่ สอดคล้องกับ พัทธา แสนสุข (2554, น.81) พบว่า ลักษณะการขายลำไยของเกษตรกรมี 3 รูปแบบ ได้แก่ ขายเองเป็นส่วนใหญ่ ณ จุดรับซื้อในท้องถิ่น ขายผ่านพ่อค้าคนกลางเพราะสะดวก รวดเร็ว เกษตรกรส่วนใหญ่เก็บรวบรวมผลผลิตด้วยตนเอง ในรูปแบบการขายผลผลิตลำไยสดส่งออก โดยขายแก่พ่อค้าท้องถิ่นที่มารับซื้อ ทราบราคาขายส่ง/ขายปลีกลำไยจากพ่อค้าในท้องถิ่น และพ่อค้าที่รับซื้อลำไยเป็นผู้กำหนดราคา ส่วนใหญ่ได้รับการแบ่งเกรดผลผลิตลำไยเป็นเกรด 1 ถึง 3 และได้รับเงินค่าผลผลิตลำไยทั้งหมดเมื่อขายผลผลิตแล้ว

5.5 ปัญหาและข้อเสนอแนะของเกษตรกร

5.5.1 ปัญหาด้านการผลิต

ชัช พชรธรรมกุล และคณะ (2560, น.37-38) ศึกษาเรื่อง ประสิทธิภาพการผลิตลำไยของเกษตรกรในเขตภาคเหนือตอนบน พบว่า เกษตรกรขาดความรู้ทางด้านเทคโนโลยีการผลิต ขาดเครื่องมือและอุปกรณ์ทางการเกษตร ตลอดจนขาดแคลนแรงงานในระดับน้อยที่สุด เนื่องจากมีหน่วยงานของรัฐเข้ามาให้ความรู้ เมื่อเกษตรกรพบปัญหาเกี่ยวกับการผลิตลำไย เกษตรกรมักเข้าไปปรึกษาร้านค้าจำหน่ายปัจจัยการผลิตทางการเกษตรเพราะเชื่อว่าผู้จำหน่ายจะช่วยให้คำแนะนำได้เป็นอย่างดี และเกษตรกรยังพบเจอกับปัญหาภัยแล้งอีกด้วย สำหรับปัญหาเกี่ยวกับโรคและแมลงระบาดในพื้นที่เพาะปลูก เช่น มวนลำไย หนอนเจาะกิ่ง หนอนกินใบ เพลี้ยต่างๆ โรคคราดำ โรคพุ่มไม้กวาด เป็นต้น ถือว่าอยู่ในระดับน้อย เนื่องจากเกษตรกรมีการป้องกันโดยการฉีดพ่นสารเคมีก่อนที่จะเกิดโรค นอกจากนี้ปัจจัยทางการผลิต ได้แก่ ปัจจัยการผลิตหาซื้อยาก ไม่มีคุณภาพ และอ่านฉลากไม่เข้าใจ ยังเป็นปัญหาระดับน้อยที่สุด เนื่องจากผลิตภัณฑ์ทางการเกษตรส่วนใหญ่เป็นสารเคมี มีฉลากระบุไว้ชัดเจน หาซื้อได้ทั่วไปตามร้านขายปัจจัยการผลิต ยกเว้นราคาปัจจัยการผลิตค่อนข้างแพง แต่ยังอยู่ในระดับน้อย

พัชรา แสนสุข (2554, น.81) พบว่า เกษตรกรมีปัญหการผลิตลำไยในภาพรวมระดับน้อย โดยแยกเป็น 9 ประเด็น และเมื่อพิจารณาแต่ละประเด็น พบว่า ปัญหาระดับปานกลาง 2 ประเด็น ได้แก่ ด้านโรคลำไย (โรคพุ่มไม้กวาดและราดำ) และคุณภาพของผลผลิตลำไย (ผลผลิตลำไยไม่ได้ขนาดตามมาตรฐานที่ต้องการและสีผิวลำไยไม่สวย) และปัญหาระดับน้อยมี 7 ประเด็น ได้แก่ ด้านการผลิตลำไย (ขาดแคลนเงินทุน/และขาดความรู้ทางเทคโนโลยีการผลิต/ประสบภัยธรรมชาติ/ขาดแคลนแรงงานและขาดเครื่องมือและอุปกรณ์การผลิต) แมลงศัตรูลำไย (หนอนกินใบ/ด้วงปีกแข็ง/เพลี้ยต่างๆและผีเสื้อมวนหวาน) การใช้ปุ๋ย (ราคาแพง/ไม่มีคุณภาพและหาซื้อได้ยาก) การใช้สารเคมี (ราคาแพง/ไม่มีคุณภาพ/หาซื้อได้ยากและอ่านฉลากไม่เข้าใจ) แหล่งน้ำ (ขาดแคลนน้ำในฤดูแล้ง/ขาดแคลนแหล่งน้ำเพื่อใช้ในสวนและมีสารเคมีเจือปน) ดิน (ดินขาดความอุดมสมบูรณ์ และขาดธาตุอาหารที่จำเป็น) และด้านการตัดแต่งกิ่ง (ขาดแคลนแรงงานและขาดความรู้ที่ถูกต้อง)

5.5.2 ปัญหาด้านการตลาด

ชัช พชรธรรมกุล และคณะ (2560, น.38) พบว่า เกษตรกรมีปัญหาด้านการเก็บเกี่ยวและการคัดเกรดในระดับน้อยที่สุด เนื่องจากเกษตรกรส่วนใหญ่ใช้วิธีขายเหมาสวน โดยมีพ่อค้ารับซื้อเป็นผู้เก็บผลผลิตเอง และใช้เครื่องร่อนสำหรับคัดเกรดลำไยซึ่งมี ณ จุดรับซื้อในชุมชน ปัญหาด้านราคาผลผลิตลำไยอยู่ในระดับปานกลาง ทั้งเรื่องราคาดกต่ำ ความผันผวนของราคา และผลผลิตล้นตลาด เนื่องจากเป็นปัญหาเรื้อรังมานาน ส่วนปัญหาการขนส่งลำไยถือเป็นปัญหาในระดับน้อยสุด เนื่องจากเกษตรกรขายผลผลิตแบบเหมาสวน มีพ่อค้ารับซื้อเข้ามาเก็บผลผลิตเอง จึงทำให้ไม่ส่งผลกระทบต่อตัวเกษตรกร

พัชรา แสนสุข (2554, น.81) พบว่า เกษตรกรมีปัญหาด้านการตลาดลำไยในภาพรวมระดับปานกลาง โดยแยกเป็น 4 ประเด็น และเมื่อพิจารณาแต่ละประเด็น พบว่า ปัญหาระดับมากมี 1 ประเด็น คือ ด้านผลผลิตลำไย (ราคาลำไยเปลี่ยนแปลง/ไม่แน่นอนและราคาผลผลิตลำไยตกต่ำและผลผลิตลำไยล้นตลาด) รองลงมา ปัญหาระดับปานกลาง 2 ประเด็น ได้แก่ ด้านการคัดเกรดและแยกพันธุ์ลำไย (ขาดแคลนแรงงาน/ไม่มีเวลาในการดำเนินการ/เกรดที่เกษตรกรคัดเองไม่ตรงกับที่พ่อค้ารับซื้อและขาดความรู้ในการคัดเกรดและแยกพันธุ์ลำไย) และด้านการเก็บเกี่ยวผลผลิตลำไย (ขาดแคลนแรงงานจ้างและขาดความรู้การเก็บเกี่ยวที่เหมาะสม) และปัญหาระดับน้อยมี 1 ประเด็น คือ ด้านการขนส่งลำไย (ค่าขนส่งราคาแพงและขาดแคลนพาหนะ)

5.5.3 ข้อเสนอแนะ

ซึ่ง พชรธรรมกุล และคณะ (2560, น.43) ให้ข้อเสนอแนะ ดังนี้ หน่วยงานของภาครัฐควรให้การช่วยเหลือด้านองค์ความรู้แก่เกษตรกร เพื่อให้เกิดความเข้าใจที่ถูกต้อง เช่น ปริมาณการให้สาร ปุ๋ยเคมี การจัดการปัญหา โรคและแมลง เป็นต้น

พัชรา แสนสุข (2554, น.82) พบว่า เกษตรกรให้ ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการผลิตลำไย ได้แก่ ให้ภาครัฐ หรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเข้ามาสนับสนุนช่วยเหลือในด้านเงินทุนในการผลิต จัดอบรมให้ความรู้ เกี่ยวกับเรื่องเทคโนโลยีการผลิตเพื่อเพิ่มคุณภาพและปริมาณผลผลิต การผลิตต้นทุนต่ำการตัดแต่งกิ่ง โรคแมลงศัตรูและการป้องกันกำจัดอย่างถูกวิธี และความรู้เกี่ยวกับการป้องกันภัยธรรมชาติ ต่างๆ ตลอดจนการช่วยเหลือเรื่องการจัดหาแรงงานเพื่อช่วยในการผลิต และเก็บเกี่ยวผลผลิต แหล่ง น้ำในช่วงฤดูแล้ง การวิเคราะห์ดินและการจัดการธาตุอาหารอย่างถูกต้องเหมาะสม

พัชรา แสนสุข (2554, น.82) พบว่า เกษตรกรให้ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการตลาดลำไย ได้แก่ ต้องการให้รัฐบาลประกันราคารับซื้อจากเกษตรกรโดยตรงไม่ผ่านผู้ประกอบการ แก้ปัญหาเกี่ยวกับเกรดที่ เกษตรกรคัดเองไม่ตรงกับที่พ่อค้ารับซื้อ จัดให้มีมาตรฐานเดียวกันทุกจุดรับซื้อ สนับสนุนด้าน ความรู้เทคโนโลยี การผลิตนอกฤดู ตลอดจนสนับสนุนให้เกิดการรวมกลุ่มกันในการขายผลผลิตเพื่อสร้างอำนาจต่อรองให้สูงขึ้น ด้านการโฆษณาประชาสัมพันธ์ ควรจัดมหกรรม “ กินลำ ไย ” การโฆษณาผ่านทางสื่อต่างๆ เช่น อินเทอร์เน็ต ไปสเตอร์ ป้ายโฆษณา เป็นต้น ทั้งภาครัฐและเอกชน ควรร่วมมือกันคิดค้นวิจัยการแปรรูปผลิตภัณฑ์ให้หลากหลายยิ่งขึ้น ตลอดจนให้ความรู้แก่ผู้ ส่งออก และเกษตรกรในการปฏิบัติตามคำแนะนำของการทำเกษตรที่ดีที่เหมาะสม (GAP) เพื่อสร้างความมั่นใจให้กับผู้บริโภคทั้งในและต่างประเทศ

บทที่ 3

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยเรื่อง การส่งเสริมการผลิตและการตลาดลำไยในอำเภอป่าแดด จังหวัด เชียงราย เป็นการวิจัยเชิงสำรวจ โดยมีวิธีการดำเนินการวิจัยเกี่ยวกับประชากร กลุ่มตัวอย่าง เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย การเก็บรวบรวมข้อมูล และการวิเคราะห์ข้อมูล ดังนี้

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1.1 ประชากร ประชากรที่ใช้ในการศึกษาคั้งนี้เป็นเกษตรกรผู้ปลูกลำไยในอำเภอป่าแดด จังหวัดเชียงราย และขึ้นทะเบียนเกษตรกรกับกรมส่งเสริมการเกษตร ปี 2561 จำนวน 855 คน

1.2 กลุ่มตัวอย่าง สุ่มตัวอย่างจากประชากร โดยมีการกำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่าง และการสุ่มตัวอย่าง ดังนี้

1.2.1 กำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่าง โดยใช้สูตรคำนวณของ Taro Yamane (1973) อ้างใน เบญจมาศ อยู่ประเสริฐ (2557, น.49) ดังนี้

$$\text{สูตร } n = \frac{N}{1 + Ne^2}$$

n = ขนาดของกลุ่มตัวอย่าง

N = ขนาดของประชากร

e = ความคลาดเคลื่อนที่ยอมให้เกิดขึ้นได้

ในการศึกษาในคั้งนี้ได้กำหนดนัยสำคัญที่ 0.07 โดยยอมให้มีความคลาดเคลื่อนได้ร้อยละ 7 ประชากร 855 ราย จะได้ขนาดของกลุ่มตัวอย่างคั้งนี้

$$\begin{aligned} \text{แทนค่า } n &= \frac{855}{1+855(0.07)^2} \\ &= 164.76 \end{aligned}$$

คั้งนั้น จึงได้ขนาดของกลุ่มตัวอย่าง 165 คน คิดเป็นร้อยละ 19.30 ของเกษตรกรผู้ปลูกลำไยที่ขึ้นทะเบียนกับสำนักงานเกษตรอำเภอป่าแดด จังหวัดเชียงราย ปี 2561

การคำนวณกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาในแต่ละตำบลต่างๆ โดยใช้สูตร Nagtalon (1983)

$$\text{สูตร } nl = \frac{nNi}{N}$$

nl = แทนจำนวนตัวอย่างในแต่ละตำบลที่ศึกษา

n = แทนจำนวนตัวอย่างทั้งหมดที่ศึกษามีค่าเท่ากับ 165 ราย

Ni = แทนจำนวนประชากรในแต่ละตำบลที่ศึกษา

N = แทนจำนวนประชากรทั้งหมด 855 ราย ในอำเภอป่าแดด

การคำนวณกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาในแต่ละตำบลต่างๆ โดยขอยกตัวอย่างการคำนวณในตำบลป่าแะ ดังนี้

$$\begin{aligned} \text{แทนค่า } nl &= \frac{165 \times 306}{855} \\ &= 59.09 \\ &= 59 \text{ ราย} \end{aligned}$$

การสุ่มตัวอย่างระดับตำบล โดยใช้วิธีการดังกล่าวข้างต้น จะได้ขนาดของกลุ่มตัวอย่างของแต่ละตำบลที่ศึกษาดังตารางที่ 3.1

ตารางที่ 3.1 แสดงจำนวนประชากรและกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษา

ตำบล	จำนวนประชากร (ราย)	จำนวนกลุ่มตัวอย่าง (ราย)
ตำบลป่าแะ	306	59
ตำบลป่าแดด	256	49
ตำบลศรีโพธิ์เงิน	34	7
ตำบลสันมะค่า	158	30
ตำบลโรงช้าง	101	20
รวม	855	165

ที่มา: กรมส่งเสริมการเกษตร (2561)

1.2.2 การสุ่มตัวอย่าง จำนวนตัวอย่างกำหนดตามสัดส่วนเกษตรกรผู้ปลูกลำไยที่ขึ้นทะเบียนเกษตรกรกับสำนักงานเกษตรอำเภอป่าแดดของแต่ละตำบล โดยวิธีการสุ่มตัวอย่างแบบง่าย (simple random sampling) ด้วยการจับสลากตามรายชื่อเกษตรกรผู้ปลูกลำไยในแต่ละตำบล จนกว่าจะได้ตัวอย่างครบตามจำนวนของแต่ละตำบล

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

2.1 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ แบบสัมภาษณ์ จำนวน 165 ชุด ซึ่งมีลักษณะคำถามแบบปลายปิด (close-ended question) และคำถามปลายเปิด (open-end question)

2.2 การสร้างเครื่องมือ ผู้วิจัยสร้างแบบสัมภาษณ์ และพัฒนาขึ้นมาโดยศึกษาจากเอกสารวิชาการ บทความ ตำราทฤษฎี วรรณกรรม และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการส่งเสริมการผลิตและการตลาดลำไย โดยการกำหนดตัวแปรในประเด็นต่างๆ ตามวัตถุประสงค์ของการวิจัย และมาตรวัดตัวแปรในแต่ละประเด็น แล้วจึงนำตัวแปรตามประเด็นตัวชี้วัดและมาตรวัดมาสร้างเป็นคำถาม ซึ่งการวิจัยครั้งนี้แบ่งคำถามตามแบบสัมภาษณ์ออกเป็น 4 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 สภาพทางสังคมและเศรษฐกิจของเกษตรกรผู้ผลิตลำไย ประกอบด้วย สภาพทางสังคม ได้แก่ เพศ อายุ จำนวนสมาชิกในครัวเรือน ระดับการศึกษา ประสบการณ์ในการทำสวนลำไย แหล่งที่ไปปรึกษาเมื่อมีปัญหาในการปลูกลำไย แหล่งที่รับคำแนะนำและความรู้เกี่ยวกับการผลิตและการตลาดลำไย สภาพทางเศรษฐกิจ ได้แก่ ขนาดพื้นที่ปลูกลำไย จำนวนแรงงานทางการเกษตรในครัวเรือน การจ้างงานเพื่อช่วยในการผลิตลำไย ค่าใช้จ่ายในการผลิตลำไย แหล่งเงินทุนที่ใช้ในการผลิตลำไย ผลผลิตเฉลี่ย รายได้จากการขายผลผลิตลำไยในฤดู และรายจ่ายจากการผลิตลำไย ซึ่งมีลักษณะคำถามปลายปิด

ตอนที่ 2 การผลิตและการตลาดลำไยของเกษตรกร ประกอบด้วย การผลิต ได้แก่ พันธุ์ลำไย ลักษณะพื้นที่ปลูก ชนิดดินที่ปลูก การวิเคราะห์ธาตุอาหารในดิน ระยะปลูกลำไย วิธีการใส่ปุ๋ย ระยะเวลาการให้น้ำลำไย วิธีการให้น้ำ วิธีป้องกันกำจัดโรคพืช วิธีป้องกันกำจัดแมลง วิธีการกำจัดวัชพืช และตัวชี้วัดที่ใช้ในการเก็บเกี่ยวผลผลิตลำไย ลักษณะคำถามปลายปิด การตลาด ได้แก่ ลักษณะการขายลำไย การเก็บรวบรวมผลผลิต รูปแบบการขายผลผลิต ประเภทพ่อค้าที่มารับซื้อผลผลิต แหล่งที่ทำให้ทราบราคาขายส่ง/ขายปลีก และวิธีการได้รับเงินค่าผลผลิตลำไย ซึ่งมีลักษณะคำถามแบบปลายปิด

ตอนที่ 3 ความต้องการการส่งเสริมการผลิตและการตลาดลำไยของเกษตรกร ประเด็นความต้องการการส่งเสริม ได้แก่ การผลิตลำไย การตลาดลำไย การเพิ่มมูลค่าสินค้า และแมลงและโรคระบาด ซึ่งมีลักษณะคำถามแบบปลายปิด โดยมีคำตอบให้เลือกตอบเป็น 5 ระดับ ได้แก่ 5 = มากที่สุด 4 = มาก 3 = ปานกลาง 2 = น้อย 1 = น้อยที่สุด

ตอนที่ 4 ปัญหาและข้อเสนอแนะของเกษตรกรด้านการผลิตและการตลาดลำไย เป็นคำถามเกี่ยวกับปัญหาการผลิตและการตลาดลำไยของเกษตรกรผู้ปลูกลำไยที่ขึ้นทะเบียนเกษตรกรกับสำนักงานเกษตรอำเภอป่าแดด จังหวัดเชียงราย ปี 2561 เพื่อประเมินปัญหา ซึ่งประกอบด้วย ด้านการผลิต ได้แก่ ปัญหาการผลิตลำไย แมลงระบาด โรคระบาด การใช้ปุ๋ย การใช้

สารเคมี น้ำ ดิน การตัดแต่งกิ่ง คุณภาพของผลผลิตลำไย ด้านการตลาด ได้แก่ การคัดเกรดและแยกพันธุ์ การขนส่ง การเก็บเกี่ยวผลผลิต และปัญหาผลผลิตลำไย ซึ่งมีลักษณะคำถามแบบปลายปิด มีคำตอบให้เลือกตอบเป็น 5 ระดับ ได้แก่ 5 = มากที่สุด 4 = มาก 3 = ปานกลาง 2 = น้อย 1 = น้อยที่สุด

และในส่วนของข้อเสนอแนะมีลักษณะคำถามแบบปลายเปิด เพื่อเปิดโอกาสให้ผู้ตอบสามารถเสนอข้อเสนอแนะได้อย่างเสรี (free response)

2.3 การสร้างเครื่องมือ

2.3.1 สร้างแบบสัมภาษณ์ ผู้วิจัยสร้างแบบสัมภาษณ์โดยการทบทวนวรรณกรรมที่เกี่ยวข้องกับเรื่องที่ศึกษา เพื่อศึกษาแนวคิด ทฤษฎี ผลงานต่างๆ สำหรับใช้เป็นกรอบแนวคิด

2.3.2 การทดสอบความถูกต้อง โดยตรวจสอบความถูกต้องของแบบสัมภาษณ์ โดยการนำแบบสัมภาษณ์ที่สร้างเสร็จแล้วมาปรึกษาอาจารย์ พิจารณาตรวจสอบความถูกต้องในเนื้อหา แล้วนำมาแก้ไขปรับปรุง เพื่อให้สมบูรณ์และมีความถูกต้องตามเนื้อหาที่ต้องการวัดให้มากที่สุด

2.3.3 การตรวจสอบความเชื่อถือได้ นำแบบสัมภาษณ์ที่ได้ปรับปรุงแล้วไปทดสอบกับกลุ่มตัวอย่างที่มีลักษณะคล้ายคลึงกับกลุ่มที่จะศึกษา จำนวน 30 คน แล้วนำผลที่ได้มาทดสอบค่าความน่าเชื่อถือได้ของแบบสัมภาษณ์ ตามวิธีการหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (coefficient of alpha หรือ Cronbach's alpha) โดยใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูป ซึ่งได้ผลการทดสอบ ดังนี้

1) ระดับความต้องการการส่งเสริมการผลิตและการตลาดลำไย มีค่าสัมประสิทธิ์อัลฟา (alpha) เท่ากับ 0.941

2) ปัญหาด้านการผลิตและการตลาดลำไยของเกษตรกร มีค่าสัมประสิทธิ์อัลฟา (alpha) เท่ากับ 0.937

สรุปภาพรวมของแบบสัมภาษณ์ค่าสัมประสิทธิ์อัลฟามีค่า เท่ากับ 0.957 Carmines และ Zeller (1986, น.51) อ้างถึงใน เบลูจมาศ อยู่ประเสริฐ (2557, น.67) สำหรับค่าความเชื่อถือได้ที่เหมาะสมนั้น แนะนำโดยทั่วไปแล้วค่าความเชื่อถือได้ของเครื่องมือวัดควรมีค่าไม่ต่ำกว่า 0.80 ซึ่งแสดงว่าแบบสอบถามที่ใช้ในการวิจัยในครั้งนี้มีค่าสัมประสิทธิ์อัลฟาที่อยู่ในเกณฑ์ที่สูงกว่าค่าที่เหมาะสมจึงสามารถนำไปใช้เก็บข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างต่อไป

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลโดยการออกไปสัมภาษณ์กลุ่มตัวอย่างเกษตรกรผู้ปลูกลำไย ในพื้นที่อำเภอป่าแดด จังหวัดเชียงราย โดยใช้แบบสัมภาษณ์ที่ได้จัดทำไว้ ซึ่งมีขั้นตอนการเก็บรวบรวมข้อมูลดังนี้

3.1 เตรียมความพร้อมทั้งด้านแบบสัมภาษณ์ วัสดุอุปกรณ์ ประสานผู้นำหมู่บ้าน และเกษตรกรตำบล เพื่อนัดหมายเกษตรกรเพื่อทำการสัมภาษณ์

3.2 เก็บรวบรวมข้อมูลจากเกษตรกรกลุ่มตัวอย่าง ตามช่วงเวลาที่นัดหมาย ในเดือนพฤศจิกายน 2561 – ตุลาคม 2562

4. การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยนำแบบสัมภาษณ์ที่ได้เก็บรวบรวมข้อมูลแล้ว ทำการตรวจสอบความถูกต้อง สมบูรณ์ของข้อมูล จัดทำรหัสข้อมูล และนำข้อมูลมาวิเคราะห์ โดยใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูป เพื่อวิเคราะห์ข้อมูล ดังนี้

ตอนที่ 1 สภาพทางสังคมและเศรษฐกิจของเกษตรกรผู้ปลูกลำไย วิเคราะห์โดยใช้สถิติแจกแจงความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าต่ำสุด ค่าสูงสุด และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

ตอนที่ 2 สภาพการผลิตและการตลาดลำไยของเกษตรกร วิเคราะห์โดยใช้สถิติ การแจกแจงความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าต่ำสุด ค่าสูงสุด และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

ตอนที่ 3 ความต้องการการส่งเสริมการผลิตและการตลาดลำไยของเกษตรกร วิเคราะห์โดยใช้สถิติ การแจกแจงความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

ทั้งนี้ การกำหนดระดับของความต้องการการส่งเสริมการผลิตและการตลาดลำไย แบ่งออกเป็น 5 ระดับ ซึ่งมีเกณฑ์ในการแปลความหมายข้อมูล ดังนี้

คะแนนเฉลี่ย 1.00 - 1.80 หมายถึง มีระดับความต้องการน้อยที่สุด

คะแนนเฉลี่ย 1.81 - 2.60 หมายถึง มีระดับความต้องการน้อย

คะแนนเฉลี่ย 2.61 - 3.40 หมายถึง มีระดับความต้องการปานกลาง

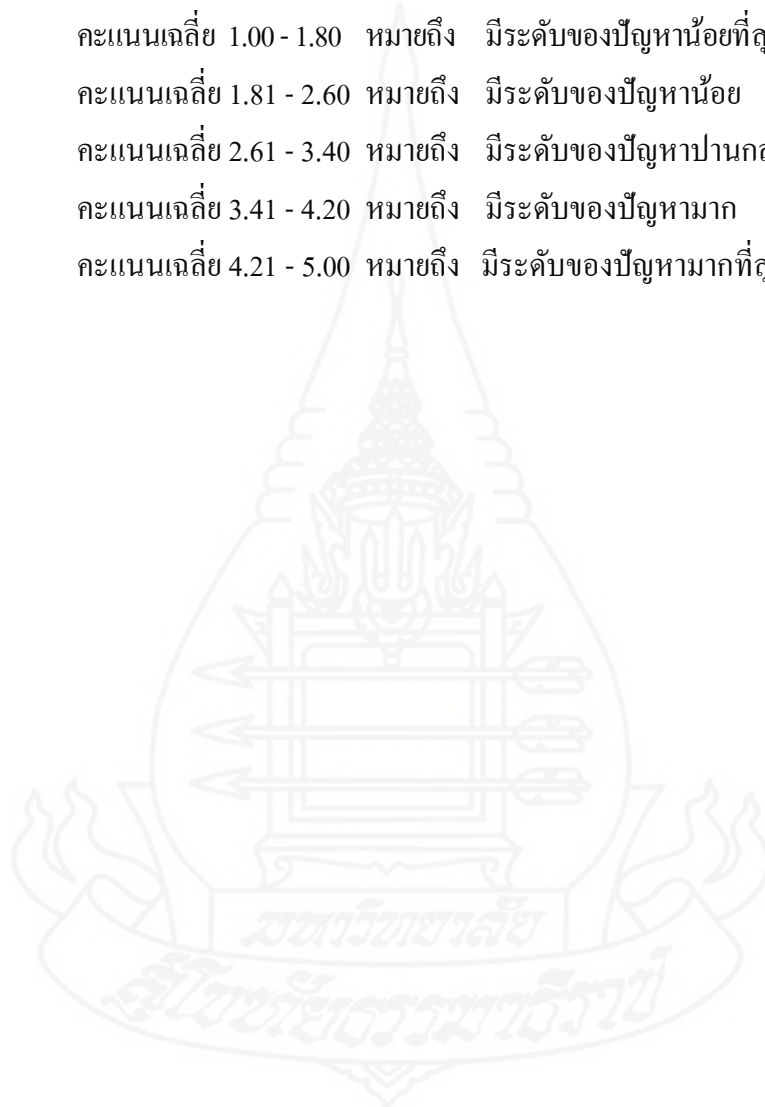
คะแนนเฉลี่ย 3.41 - 4.20 หมายถึง มีระดับความต้องการมาก

คะแนนเฉลี่ย 4.21 - 5.00 หมายถึง มีระดับความต้องการมากที่สุด

ตอนที่ 4 ปัญหาและข้อเสนอแนะของเกษตรกรด้านการผลิตและการตลาดลำไย โดย
 ในส่วนของปัญหาวิเคราะห์โดยใช้สถิติการแจกแจงความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบน
 มาตรฐาน และส่วนของข้อเสนอแนะวิเคราะห์โดยใช้สถิติ การแจกแจงความถี่และค่าร้อยละ

ทั้งนี้ การกำหนดระดับของปัญหา แบ่งออกเป็น 5 ระดับ ซึ่งมีเกณฑ์ในการแปร
 ความหมายข้อมูล ดังนี้

คะแนนเฉลี่ย 1.00 - 1.80	หมายถึง	มีระดับของปัญหาน้อยที่สุด
คะแนนเฉลี่ย 1.81 - 2.60	หมายถึง	มีระดับของปัญหาน้อย
คะแนนเฉลี่ย 2.61 - 3.40	หมายถึง	มีระดับของปัญหาปานกลาง
คะแนนเฉลี่ย 3.41 - 4.20	หมายถึง	มีระดับของปัญหามาก
คะแนนเฉลี่ย 4.21 - 5.00	หมายถึง	มีระดับของปัญหามากที่สุด

บทที่ 4

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

การวิจัยเรื่อง การส่งเสริมการผลิตและการตลาดลำไยของเกษตรกรในอำเภอป่าแดด จังหวัด เชียงราย ใช้แบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้างเป็นเครื่องมือในการจัดเก็บรวบรวมข้อมูล แล้วนำข้อมูลที่ได้มา วิเคราะห์โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป และนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้วิธีการบรรยายประกอบ ตาราง ดังนี้

ตอนที่ 1 สภาพทางสังคมและเศรษฐกิจของเกษตรกรผู้ผลิตลำไย

ตอนที่ 2 สภาพการผลิตและการตลาดลำไยของเกษตรกร

ตอนที่ 3 ความต้องการส่งเสริมการผลิตและการตลาดลำไย

ตอนที่ 4 ปัญหาและข้อเสนอแนะของเกษตรกรด้านการผลิตและการตลาด

ตอนที่ 1 สภาพทางสังคมและเศรษฐกิจของเกษตรกรผู้ผลิตลำไย

สภาพทางสังคมและเศรษฐกิจของเกษตรกรผู้ปลูกลำไย ประกอบด้วย เพศ อายุ จำนวนสมาชิกทั้งหมดในครัวเรือน ระดับการศึกษา ประสบการณ์ในการทำสวนลำไย แหล่งที่ไปปรึกษาเมื่อมีปัญหาในการปลูกลำไย แหล่งที่ได้รับคำแนะนำและความรู้เกี่ยวกับการผลิตและการตลาดลำไย พันธุ์ลำไย ลักษณะพื้นที่ปลูกลำไย ชนิดดินที่ปลูกลำไย การวิเคราะห์ธาตุอาหารในดิน ระยะปลูก วิธีการใส่ปุ๋ย ระยะเวลาการให้น้ำลำไย วิธีการให้น้ำลำไย วิธีป้องกันกำจัดโรคพืช วิธีป้องกันกำจัดแมลง วิธีป้องกันกำจัดวัชพืช ตัวชี้วัดที่ใช้ในการเก็บเกี่ยวผลผลิตลำไย ผลการวิเคราะห์ ข้อมูลปรากฏดังตารางที่ 4.1 และ 4.2

1.1 สภาพทางสังคม ข้อมูลพื้นฐานส่วนบุคคลของเกษตรกรผู้ผลิตลำไยในอำเภอป่าแดด จังหวัดเชียงราย ด้านสภาพทางสังคมที่นำมาศึกษา ได้แก่ เพศ อายุ จำนวนสมาชิกทั้งหมดในครัวเรือน ระดับการศึกษา ประสบการณ์ในการทำสวนลำไย แหล่งที่ไปปรึกษาเมื่อมีปัญหาในการปลูกลำไย แหล่งที่ได้รับคำแนะนำและความรู้เกี่ยวกับการผลิตและการตลาดลำไย ผลการวิเคราะห์ข้อมูล มีดังนี้

ตารางที่ 4.1 สภาพทางสังคมของเกษตรกรผู้ผลิตลำไย

n = 165		
สภาพทางสังคม	จำนวน (ราย)	ร้อยละ
เพศ		
ชาย	100	60.6
หญิง	65	39.4
อายุ (ปี)		
น้อยกว่าหรือเท่ากับ 35	11	6.7
36-45	48	29.1
46-55	66	40.0
56-65	36	21.8
มากกว่าหรือเท่ากับ 66	8	2.4
ต่ำสุด = 30 ปี สูงสุด = 71 ปี		
ค่าเฉลี่ย = 49.41 ปี ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน = 8.631		
จำนวนสมาชิกทั้งหมดในครัวเรือน (คน)		
2	9	5.5
3	31	18.8
4	80	48.5
5	37	22.4
6	8	4.8
ต่ำสุด = 2 คน สูงสุด = 6 คน		
ค่าเฉลี่ย = 4.02 คน ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน = 0.9103		
ระดับการศึกษา		
ไม่ได้เรียนหนังสือ	2	1.2
ระดับประถมศึกษา	48	29.1
ระดับมัธยมต้น	42	25.5
ระดับมัธยมปลาย	54	32.7
ระดับอนุปริญญาหรือ ปวส.	15	9.1
ระดับปริญญาตรี	4	2.4

ตารางที่ 4.1 (ต่อ)

n = 165		
สภาพทางสังคม	จำนวน (ราย)	ร้อยละ
ประสบการณ์ในการทำสวนลำไย (ปี)		
น้อยกว่าหรือเท่ากับ 10	59	35.8
11-20	66	40.0
21-30	35	21.2
มากกว่าหรือเท่ากับ 31	5	3.0
ต่ำสุด = 1 ปี สูงสุด = 40 ปี		
ค่าเฉลี่ย = 16.23 ปี ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน = 8.495		
แหล่งที่ไปปรึกษาเมื่อมีปัญหาในการปลูกลำไย		
ศึกษาด้วยตนเอง	102	61.8
ญาติพี่น้อง	28	17.0
ตัวแทนบริษัทปุ๋ย/สารเคมี	25	15.2
เพื่อนบ้านใกล้เคียง	38	23.0
กลุ่มเกษตรกร	22	13.3
ร้านจำหน่ายปัจจัยการผลิต	30	18.2
เจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตร	70	42.4
แหล่งที่ได้รับคำแนะนำและความรู้เกี่ยวกับการผลิตและการตลาดลำไย		
วิทยุ	16	9.7
หนังสือพิมพ์	2	1.2
ตำรา/เอกสาร	29	17.6
เกษตรกรผู้นำ	45	27.3
ญาติพี่น้อง	25	15.2
เพื่อนบ้าน	57	34.5
ร้านขายปุ๋ย/ยา	50	30.3
อาจารย์มหาวิทยาลัย	5	3.0
ศึกษาดูงาน/อบรม	80	48.5
เจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตร	88	53.3

จากตารางที่ 4.1 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับสภาพพื้นฐานทางสังคมของเกษตรกร มีดังนี้

1.1.1 เพศ พบว่าเกษตรกรร้อยละ 60.6 เป็นเพศชาย และร้อยละ 39.4 เป็นเพศหญิง

1.1.2 อายุ พบว่า เกษตรกรร้อยละ 40.0 มีอายุอยู่ในช่วง 46 - 55 ปี รองลงมาร้อยละ 29.1 มีอายุอยู่ในช่วง 36 - 45 ปี ร้อยละ 21.8 มีอายุอยู่ในช่วง 56 - 65 ปี ร้อยละ 6.7 มีอายุน้อยกว่าหรือเท่ากับ 35 ปี และร้อยละ 2.4 มีอายุมากกว่าหรือเท่ากับ 61 ปี ตามลำดับ โดยเกษตรกรมีอายุต่ำสุด 30 ปี สูงสุด 71 ปี และมีอายุเฉลี่ย 49.41 ปี

1.1.3 จำนวนสมาชิกทั้งหมดในครัวเรือน พบว่า เกษตรกรร้อยละ 48.5 มีจำนวนสมาชิกในครัวเรือน 4 คน รองลงมาร้อยละ 22.4 มีจำนวนสมาชิกในครัวเรือน 5 คน เกษตรกรร้อยละ 18.8 มีจำนวนสมาชิกในครัวเรือน 3 คน เกษตรกรร้อยละ 5.5 มีจำนวนสมาชิกในครัวเรือน 2 คน และเกษตรกรร้อยละ 4.8 มีจำนวนสมาชิกในครัวเรือน 6 คนตามลำดับ โดยมีจำนวนสมาชิกในครัวเรือนต่ำสุด 2 คน สูงสุด 6 คน และมีจำนวนสมาชิกในครัวเรือนเฉลี่ย 4.02 คน

1.1.4 ระดับการศึกษา พบว่า เกษตรกรร้อยละ 32.7 จบการศึกษาระดับมัธยมปลาย รองลงมาร้อยละ 29.1 จบการศึกษาระดับประถมศึกษา ร้อยละ 25.5 จบการศึกษาระดับมัธยมต้น ร้อยละ 9.1 จบการศึกษาระดับอนุปริญญาหรือ ปวส. ร้อยละ 2.4 จบการศึกษาระดับปริญญาตรี และร้อยละ 1.2 ไม่ได้เรียนหนังสือ ตามลำดับ

1.1.5 ประสบการณ์ในการทำสวนลำไย พบว่า เกษตรกรร้อยละ 40.0 มีประสบการณ์ในการทำสวนลำไยอยู่ในช่วง 11 - 20 ปี รองลงมา เกษตรกรร้อยละ 35.8 มีประสบการณ์ในการทำสวนลำไยน้อยกว่าหรือเท่ากับ 10 ปี เกษตรกรร้อยละ 21.2 มีประสบการณ์ในการทำสวนลำไยอยู่ในช่วง 21 - 30 และเกษตรกรร้อยละ 3.0 มีประสบการณ์ในการทำสวนลำไยมากกว่าหรือเท่ากับ 31 ปี ตามลำดับ โดยประสบการณ์ในการทำสวนลำไยต่ำสุด 1 ปี สูงสุด 40 ปี และเกษตรกรมีประสบการณ์ในการทำสวนลำไยเฉลี่ย 16.23 ปี

1.1.6 แหล่งที่ไปปรึกษาเมื่อมีปัญหาในการปลูกลำไย พบว่า เมื่อเกิดปัญหาในการปลูกลำไย เกษตรกรส่วนใหญ่ ร้อยละ 61.8 ศึกษาด้วยตนเอง รองลงมา เกษตรกรร้อยละ 42.4 จะปรึกษาเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตร เกษตรกรร้อยละ 23.0 จะปรึกษาเพื่อนบ้านใกล้เคียง เกษตรกรร้อยละ 18.2 จะปรึกษาร้านจำหน่ายปัจจัยการผลิต เกษตรกรร้อยละ 17.0 ปรึกษาญาติพี่น้อง เกษตรกรร้อยละ 15.2 ปรึกษาตัวแทนบริษัทปุ๋ย/สารเคมี และเกษตรกรร้อยละ 13.3 เลือกที่จะปรึกษากลุ่มเกษตรกร ตามลำดับ

1.1.7 แหล่งได้รับคำแนะนำและความรู้เกี่ยวกับการผลิตและการตลาดลำไย พบว่า เกษตรกรร้อยละ 53.3 ได้รับคำแนะนำและความรู้เกี่ยวกับการผลิตและการตลาดจากเจ้าหน้าที่

ส่งเสริมการเกษตร รองลงมา ร้อยละ 48.5 34.5 30.3 และ 27.3 ได้รับคำแนะนำและความรู้เกี่ยวกับการผลิตและการตลาดจากการศึกษาดูงาน/อบรม เพื่อนบ้าน ร้านขายปุ๋ย/ยา เกษตรกรผู้นำ ตามลำดับ และมีเกษตรกรส่วนน้อย ร้อยละ 17.6 15.2 9.7 3.0 และ 1.2 ได้รับคำแนะนำและความรู้เกี่ยวกับการผลิตและการตลาดจากตำรา/เอกสาร ญาติพี่น้อง วิทยุ อาจารย์มหาวิทยาลัย และหนังสือ ตามลำดับ

1.2 สภาพทางเศรษฐกิจ ที่ศึกษา ได้แก่ พื้นที่ปลูกลำไยทั้งหมด จำนวนแรงงานทางการเกษตรในครัวเรือน การจ้างแรงงานเพื่อช่วยในการผลิตลำไย ค่าใช้จ่ายในการผลิตลำไยในฤดู แหล่งเงินทุนที่ใช้ในการผลิตลำไย ผลผลิตที่ได้รับเฉลี่ย/ไร่ รายได้จากการขายผลผลิตลำไยในฤดู และรายจ่ายจากการผลิตลำไย ผลการวิเคราะห์ข้อมูล มีดังนี้

ตารางที่ 4.2 สภาพทางเศรษฐกิจของเกษตรกรผู้ผลิตลำไย

n = 165		
สภาพทางเศรษฐกิจ	จำนวน (ราย)	ร้อยละ
ขนาดพื้นที่ปลูกลำไยทั้งหมด (ไร่)		
น้อยกว่าหรือเท่ากับ 2	20	12.1
3-4	28	17.0
5-6	39	23.6
7-8	19	11.5
9-10	16	9.7
มากกว่าหรือเท่ากับ 11	43	26.1
ต่ำสุด = 1 ไร่ สูงสุด = 35 ไร่		
ค่าเฉลี่ย = 7.76 ไร่ ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน = 5.414		
จำนวนแรงงานทางการเกษตรในครัวเรือน (คน)		
1	3	1.8
2	109	66.1
3	41	24.8
4	11	6.7
5	1	0.6
ต่ำสุด = 1 คน สูงสุด = 5 คน		
ค่าเฉลี่ย = 2.38 คน ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน = 0.667		

ตารางที่ 4.2 (ต่อ)

n = 165		
สภาพทางเศรษฐกิจ	จำนวน (ราย)	ร้อยละ
การจ้างแรงงานเพื่อช่วยในการผลิตลำไย		
ไม่จ้าง	65	39.4
จ้าง	100	60.6
ค่าใช้จ่ายในการผลิตลำไยในฤดู (บาท/ไร่)		
ค่าปุ๋ย		
น้อยกว่าหรือเท่ากับ 500	4	2.4
501 – 1,000	19	11.5
1,001 – 2,000	37	22.4
2,001 – 3,000	24	14.6
3,001 – 4,000	33	20.0
มากกว่าหรือเท่ากับ 4,001	48	29.1
ต่ำสุด = 0 บาท สูงสุด = 5,600 บาท		
ค่าเฉลี่ย = 2,914.13 บาท ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน = 1,411		
ค่าสารเคมีป้องกันกำจัดโรคและแมลงศัตรูลำไย		
น้อยกว่าหรือเท่ากับ 500	25	15.2
501 – 1,000	22	13.3
1,001 – 2,000	59	35.8
2,001 – 3,000	47	28.5
3,001 – 4,000	10	6.0
มากกว่าหรือเท่ากับ 4,001	2	1.2
ต่ำสุด = 0 บาท สูงสุด = 10,000 บาท		
ค่าเฉลี่ย = 1,723.76 บาท ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน = 1,130.883		

ตารางที่ 4.2 (ต่อ)

n = 165

สภาพทางเศรษฐกิจ	จำนวน (ราย)	ร้อยละ
ค่าสารเคมีป้องกัน กำจัดวัชพืช		
น้อยกว่าหรือเท่ากับ 500	31	18.8
501 – 1,000	27	16.4
1,001 – 2,000	69	41.8
2,001 – 3,000	17	10.3
3,001 – 4,000	20	12.1
มากกว่าหรือเท่ากับ 4,001	1	0.6
ต่ำสุด = 0 บาท สูงสุด = 5,000 บาท		
ค่าเฉลี่ย = 1,608.55 บาท ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน = 1,034.639		
แหล่งเงินทุนที่ใช้ในการผลิตลำไย (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)		
ทุนส่วนตัว	47	28.5
กู้ยืม จากแหล่ง(ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)	134	81.2
ธ.ก.ส.	116	70.3
กองทุนหมู่บ้าน	62	37.6
สหกรณ์การเกษตร	33	20.0
กลุ่มเกษตรกร	30	18.2
ตัวแทนบริษัทปุ๋ย/ยา	11	6.7
ญาติพี่น้อง	6	3.6
ผลผลิตที่ได้รับเฉลี่ย (กิโลกรัม/ไร่)		
น้อยกว่าหรือเท่ากับ 500	5	3.0
501 – 1,000	27	16.4
1,001 – 1,500	88	53.3
มากกว่าหรือเท่ากับ 1,501	45	27.3
ต่ำสุด = 0 กิโลกรัม สูงสุด = 2,500 กิโลกรัม		
ค่าเฉลี่ย = 1,406.97 กิโลกรัม ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน = 435.291		

ตารางที่ 4.2 (ต่อ)

n = 165

สภาพทางเศรษฐกิจ	จำนวน (ราย)	ร้อยละ
รายได้จากการขายผลผลิตลำไยในฤดู (ปี 2561) (บาท/ไร่)		
น้อยกว่าหรือเท่ากับ 10,000	14	8.4
10,001 – 20,000	18	10.9
20,001 – 30,000	31	18.8
30,001 – 40,000	46	27.9
40,001 – 50,000	29	17.6
มากกว่าหรือเท่ากับ 50,001	27	16.4
ต่ำสุด = 0 บาท สูงสุด = 100,000 บาท		
ค่าเฉลี่ย = 36,355.64 บาท ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน = 18,044.299		
รายจ่ายจากการผลิตลำไย (ปี 2561) (บาท/ไร่)		
น้อยกว่าหรือเท่ากับ 3,000	21	12.7
3,001 – 6,000	49	29.7
6,001 – 9,000	56	34.0
9,001 – 12,000	35	21.2
มากกว่าหรือเท่ากับ 12,001	4	2.4
ต่ำสุด = 0 บาท สูงสุด = 20,000 บาท		
ค่าเฉลี่ย = 6,715.16 บาท ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน = 3,082.528		

จากตารางที่ 4.1 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับสภาพพื้นฐานทางสังคมของเกษตรกร มีดังนี้

1.2.1 ขนาดพื้นที่ปลูกลำไยทั้งหมด พบว่า เกษตรกรร้อยละ 26.1 มีพื้นที่ปลูกลำไยมากกว่าหรือเท่ากับ 11 ไร่ รองลงมา เกษตรกรร้อยละ 23.6 มีขนาดพื้นที่ปลูกลำไยระหว่าง 5 - 6 ไร่ เกษตรกรร้อยละ 17.0 มีขนาดพื้นที่ปลูกลำไยระหว่าง 3 - 4 ไร่ เกษตรกรร้อยละ 12.1 มีขนาดพื้นที่ปลูกลำไยน้อยกว่าหรือเท่ากับ 2 ไร่ เกษตรกรร้อยละ 11.5 มีขนาดพื้นที่ปลูกลำไยระหว่าง 7 - 8 ไร่ และเกษตรกรร้อยละ 9.7 มีขนาดพื้นที่ปลูกลำไยระหว่าง 9 - 10 ไร่ ตามลำดับ โดยขนาดพื้นที่ปลูกลำไย ต่ำสุดเท่ากับ 1 ไร่ สูงสุด 35 ไร่ และมีพื้นที่ปลูกลำไยเฉลี่ย 7.76 ไร่

1.2.2 จำนวนแรงงานทางการเกษตรในครัวเรือน พบว่า เกษตรกรร้อยละ 66.1 มีจำนวนแรงงานทางการเกษตรในครัวเรือน 2 คน รองลงมาเกษตรกร ร้อยละ 24.8 มีจำนวนแรงงานทางการเกษตรในครัวเรือน 3 คน ร้อยละ 6.7 มีจำนวนแรงงานทางการเกษตรในครัวเรือน 4 คน ร้อยละ 1.8 มีจำนวนแรงงานทางการเกษตรในครัวเรือน 1 คน และเกษตรกร ร้อยละ 0.6 มีจำนวนแรงงานทางการเกษตรในครัวเรือน 5 คน ตามลำดับ โดยมีจำนวนแรงงานทางการเกษตรในครัวเรือนต่ำสุด 1 คน สูงสุด 5 คน และมีจำนวนแรงงานทางการเกษตรในครัวเรือนเฉลี่ย 2.38 คน

1.2.3 การจ้างแรงงานเพื่อช่วยในการผลิตลำไย พบว่า เกษตรกรร้อยละ 60.6 มีการจ้างแรงงานเพื่อช่วยในการผลิตลำไย และเกษตรกรร้อยละ 39.4 ไม่มีการจ้างแรงงานเพื่อช่วยในการผลิตลำไย

1.2.4 ค่าใช้จ่ายในการผลิตลำไยในฤดู

ค่าปุ๋ย พบว่า เกษตรกรร้อยละ 29.1 มีค่าใช้จ่ายด้านปุ๋ยมากกว่า 4,001 บาท รองลงมา เกษตรกรร้อยละ 22.4 มีค่าใช้จ่ายด้านปุ๋ยอยู่ในช่วง 1,001 – 2,000 บาท เกษตรกรร้อยละ 20.0 มีค่าใช้จ่ายด้านปุ๋ยอยู่ในช่วง 3,001 – 4,000 บาท เกษตรกรร้อยละ 14.6 มีค่าใช้จ่ายด้านปุ๋ยอยู่ในช่วง 2,001 – 3,000 บาท เกษตรกรร้อยละ 11.5 มีค่าใช้จ่ายด้านปุ๋ยอยู่ในช่วง 501 – 1,000 บาท และเกษตรกรร้อยละ 2.4 มีค่าใช้จ่ายด้านปุ๋ยน้อยกว่า 500 บาท ตามลำดับ โดยมีค่าใช้จ่ายด้านปุ๋ยต่ำสุด 0 บาท สูงสุด 5,600 บาท และมีค่าใช้จ่ายด้านปุ๋ยเฉลี่ย 2,914.13 บาท

ค่าสารเคมีป้องกันกำจัดโรคและแมลงศัตรูลำไย พบว่า เกษตรกรร้อยละ 35.8 มีค่าใช้จ่ายเกี่ยวกับสารเคมีป้องกันกำจัดโรคและแมลงศัตรูลำไยอยู่ในช่วง 1,001 – 2,000 บาท รองลงมา เกษตรกรร้อยละ 28.5 มีค่าใช้จ่ายเกี่ยวกับสารเคมีป้องกันกำจัดโรคและแมลงศัตรูลำไยอยู่ในช่วง 2,001 – 3,000 บาท เกษตรกรร้อยละ 15.2 มีค่าใช้จ่ายเกี่ยวกับสารเคมีป้องกันกำจัดโรคและแมลงศัตรูลำไยน้อยกว่าหรือเท่ากับ 500 บาท เกษตรกรร้อยละ 13.3 มีค่าใช้จ่ายเกี่ยวกับสารเคมีป้องกันกำจัดโรคและแมลงอยู่ในช่วง 501 – 1,000 บาท เกษตรกรร้อยละ 6.0 มีค่าใช้จ่ายเกี่ยวกับสารเคมีป้องกันกำจัดโรคและแมลงศัตรูลำไยอยู่ในช่วง 3,001 – 4,000 บาท และเกษตรกรร้อยละ 1.2 มีค่าใช้จ่ายเกี่ยวกับสารเคมีป้องกันกำจัดโรคและแมลงศัตรูลำไยมากกว่าหรือเท่ากับ 4,001 บาท ตามลำดับ โดยมีค่าใช้จ่ายเกี่ยวกับสารเคมีป้องกันกำจัดโรคและแมลงศัตรูลำไยต่ำสุด 0 บาท สูงสุด 10,000 บาท และมีค่าใช้จ่ายเกี่ยวกับสารเคมีป้องกันกำจัดโรคและแมลงศัตรูลำไยเฉลี่ย 1,723.76 บาท

ค่าสารเคมีป้องกันกำจัดวัชพืช พบว่า เกษตรกรร้อยละ 41.8 มีค่าใช้จ่ายเกี่ยวกับค่าสารเคมีป้องกันกำจัดวัชพืชอยู่ในช่วง 1,001 – 2,000 บาท รองลงมา เกษตรกรร้อยละ 18.8 มี

ค่าใช้จ่ายเกี่ยวกับค่าสารเคมีป้องกันกำจัดวัชพืชน้อยกว่าหรือเท่ากับ 500 บาท เกษตรกรร้อยละ 16.4 มีค่าใช้จ่ายเกี่ยวกับค่าสารเคมีป้องกันกำจัดวัชพืชอยู่ในช่วง 501 – 1,000 บาท เกษตรกรร้อยละ 12.1 มีค่าใช้จ่ายเกี่ยวกับค่าสารเคมีป้องกันกำจัดวัชพืชอยู่ในช่วง 3,001 – 4,000 บาท เกษตรกรร้อยละ 10.3 มีค่าใช้จ่ายเกี่ยวกับค่าสารเคมีป้องกันกำจัดวัชพืชในช่วง 2,001 – 3,000 บาท และเกษตรกรร้อยละ 0.6 มีค่าใช้จ่ายเกี่ยวกับค่าสารเคมีป้องกันกำจัดวัชพืชมากกว่าหรือเท่ากับ 4,001 บาท ตามลำดับ โดยมีค่าใช้จ่ายเกี่ยวกับค่าสารเคมีป้องกันกำจัดวัชพืชต่ำสุด 0 บาท สูงสุด 5,000 บาท และมีค่าใช้จ่ายเกี่ยวกับค่าสารเคมีป้องกันกำจัดวัชพืชเฉลี่ย 1,608.55 บาท

1.2.5 แหล่งเงินทุนที่ใช้ในการผลิตลำไย พบว่า เกษตรกรร้อยละ 28.5 ใช้เงินทุนส่วนตัวในการผลิตลำไย และเกษตรกรร้อยละ 81.2 กู้ยืมเงินจาก ธ.ก.ส. กองทุนหมู่บ้าน สหกรณ์ การเกษตร กลุ่มเกษตรกร ตัวแทนบริษัทปุ๋ย/ยา และญาติพี่น้อง คิดเป็นร้อยละ 70.3 37.6 20.0 18.2 6.7 และ 3.6 ตามลำดับ

1.2.6 ผลผลิตที่ได้รับเฉลี่ย พบว่า เกษตรกรร้อยละ 53.3 ได้รับผลผลิตเฉลี่ยอยู่ในช่วง 1,001 – 1,500 กิโลกรัม รองลงมา เกษตรกรร้อยละ 27.3 ได้รับผลผลิตลำไยเฉลี่ยมากกว่า 1,501 กิโลกรัม เกษตรกรร้อยละ 16.4 ได้รับผลผลิตลำไยเฉลี่ยอยู่ในช่วง 501 - 1,000 กิโลกรัม และ เกษตรกรร้อยละ 3.0 ได้รับผลผลิตลำไยเฉลี่ยน้อยกว่าหรือเท่ากับ 500 กิโลกรัมตามลำดับ โดยผลผลิตที่ได้รับเฉลี่ยต่ำสุด 0 กิโลกรัม สูงสุด 2,500 กิโลกรัม และผลผลิตเฉลี่ยที่เกษตรกรได้รับเฉลี่ยเท่ากับ 1,406.97 กิโลกรัม

1.2.7 รายได้จากการขายผลผลิตลำไยในฤดู (ปี2561) พบว่า เกษตรกรร้อยละ 27.9 มีรายได้จากการขายผลผลิตลำไยอยู่ในช่วง 30,001 – 40,000 บาท รองลงมา เกษตรกรร้อยละ 18.8 มีรายได้จากการขายผลผลิตลำไยอยู่ในช่วง 20,001 – 30,000 บาท เกษตรกรร้อยละ 17.6 มีรายได้จากการขายผลผลิตลำไยอยู่ในช่วง 40,001 - 50,000 บาท เกษตรกรร้อยละ 16.4 มีรายได้จากการขายผลผลิตลำไยมากกว่าหรือเท่ากับ 50,001 บาท เกษตรกรร้อยละ 10.9 มีรายได้จากการขายผลผลิตลำไยอยู่ในช่วง 10,001 – 20,000 บาท และเกษตรกรร้อยละ 8.4 มีรายได้จากการขายผลผลิตลำไยน้อยกว่า 10,000 บาท ตามลำดับ โดยรายได้จากการขายผลผลิตลำไยที่ต่ำสุดคือ 0 บาท สูงสุด 100,000 บาท และรายได้จากการขายผลผลิตลำไยเฉลี่ยเท่ากับ 36,355.64 บาท

1.2.8 รายจ่ายจากการผลิตลำไย (ปี2561) พบว่า เกษตรกรร้อยละ 34.0 มีรายจ่ายจากการผลิตลำไยอยู่ในช่วง 6,001 – 9,000 บาท รองลงมา เกษตรกรร้อยละ 29.7 มีรายจ่ายจากการผลิตลำไยอยู่ในช่วง 3,001 – 6,000 บาท เกษตรกรร้อยละ 21.2 มีรายจ่ายจากการผลิตลำไยอยู่ในช่วง 9,001 – 12,000 บาท เกษตรกรร้อยละ 12.7 มีรายจ่ายจากการผลิตลำไยน้อยกว่าหรือเท่ากับ 3,000 บาท และเกษตรกรร้อยละ 2.4 มีรายจ่ายจากการผลิตลำไยมากกว่าหรือเท่ากับ 12,001 บาท

ตามลำดับ โดยเกษตรกรมีรายจ่ายจากการผลิตลำไยต่ำสุด 0 บาท สูงสุด 20,000 บาท และมีรายจ่ายเฉลี่ย 6,715.16 บาท

ตอนที่ 2 สภาพการผลิตและการตลาดลำไยของเกษตรกร

สภาพการผลิตและการตลาดลำไยของเกษตรกร ประกอบด้วย พันธุ์ลำไย ลักษณะพื้นที่ปลูกลำไย ชนิดดินที่ปลูกลำไย การวิเคราะห์ธาตุอาหารในดิน ระยะปลูก วิธีการใส่ปุ๋ย ระยะเวลาการให้น้ำลำไย วิธีการให้น้ำลำไย วิธีป้องกันกำจัดโรคพืช วิธีป้องกันกำจัดแมลง วิธีป้องกันกำจัดวัชพืช ตัวชี้วัดที่ใช้ในการเก็บเกี่ยวผลผลิตลำไย ลักษณะการขายลำไย การเก็บรวบรวมผลผลิต รูปแบบการขายผลผลิตลำไย ประเภทพ่อค้าที่มารับซื้อผลผลิตลำไย แหล่งที่ทำให้ทราบราคาขายส่ง/ขายปลีกลำไย และวิธีการได้รับเงินค่าผลผลิตลำไย ผลการวิเคราะห์ข้อมูลดังตารางที่ 4.3 และ 4.4

2.1 สภาพการผลิต ข้อมูลสภาพการผลิต ที่นำมาศึกษา ได้แก่ พันธุ์ลำไย ลักษณะพื้นที่ปลูกลำไย ชนิดดินที่ปลูกลำไย การวิเคราะห์ธาตุอาหารในดิน ระยะปลูก วิธีการใส่ปุ๋ย ระยะเวลาการให้น้ำลำไย วิธีการให้น้ำลำไย วิธีป้องกันกำจัดโรคพืช วิธีป้องกันกำจัดแมลง วิธีป้องกันกำจัดวัชพืช ตัวชี้วัดที่ใช้ในการเก็บเกี่ยวผลผลิตลำไย ผลการวิเคราะห์ข้อมูล มีดังนี้

ตารางที่ 4.3 สภาพการผลิตลำไย

n = 165		
สภาพการผลิตลำไย	จำนวน (ราย)	ร้อยละ
พันธุ์ลำไยที่ใช้ปลูก (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)		
อีดอ	164	99.4
ชมพู	3	1.8
แห้ว	3	1.8
เบ็ญจเขียว	1	0.6
ลักษณะพื้นที่ปลูกลำไย (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)		
พื้นที่ราบ	126	76.4
พื้นที่ดอน	46	27.9
พื้นที่ลุ่ม	3	1.8

ตารางที่ 4.3 (ต่อ)

n = 165		
สภาพการผลิตลำไย	จำนวน (ราย)	ร้อยละ
ชนิดดินที่ปลูกลำไย (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)		
ดินเหนียว	41	24.8
ดินร่วน	67	40.6
ดินทราย	6	3.6
ดินร่วนปนทราย	44	26.7
ดินลูกรัง	24	15.2
การวิเคราะห์ธาตุอาหารในดิน		
ไม่ตรวจ	113	68.5
ตรวจ	52	31.5
ระยะปลูกลำไย (เมตร x เมตร)		
ระยะ 5x5	29	17.6
ระยะ 8x8	123	74.5
ระยะ 10x10	5	3.0
ระยะ 12x12	2	1.2
ระยะ 8x12	3	1.8
อื่นๆ	3	1.8
วิธีการใส่ปุ๋ย		
หว่าน	144	87.3
ฝังรอบทรงพุ่ม	19	11.5
ผ่านทางระบบน้ำ	2	1.2

ตารางที่ 4.3 (ต่อ)

n = 165

สภาพการผลิตลำไย	จำนวน (ราย)	ร้อยละ
ระยะเวลาการให้น้ำลำไย (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ) ครั้ง/ปี		
ก่อนออกดอก		
น้อยกว่าหรือเท่ากับ 2	141	85.5
3-4	7	4.2
5-6	11	6.7
มากกว่าหรือเท่ากับ 7	6	3.6
ต่ำสุด = 0 ครั้ง สูงสุด = 30 ครั้ง		
ค่าเฉลี่ย = 1.26 ครั้ง ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน = 3.0509		
หลังออกดอก		
น้อยกว่าหรือเท่ากับ 2	112	67.9
3 - 4	18	10.9
5 - 6	19	11.5
มากกว่าหรือเท่ากับ 7	16	9.7
ต่ำสุด = 0 ครั้ง สูงสุด = 50 ครั้ง		
ค่าเฉลี่ย = 2.78 ครั้ง ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน = 6.0597		
หลังติดผล		
น้อยกว่าหรือเท่ากับ 2	45	27.3
3 - 4	40	24.2
5 - 6	45	27.3
มากกว่าหรือเท่ากับ 7	35	21.2
ต่ำสุด = 0 ครั้ง สูงสุด = 30 ครั้ง		
ค่าเฉลี่ย = 4.62 ครั้ง ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน = 4.5025		
วิธีการให้น้ำลำไย		
โดยท่อและสายยาง	132	80.0
ระบบสปริงเกอร์	11	6.7
อื่นๆ	22	13.3

ตารางที่ 4.3 (ต่อ)

n = 165		
สภาพการผลิตลำไย	จำนวน (ราย)	ร้อยละ
วิธีป้องกันกำจัดโรคพืช (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)		
แรงงานคน เช่น ใช้มือทำลาย	42	25.5
พ่นสารเคมี	153	92.7
วิธีป้องกันกำจัดแมลง (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)		
แรงงานคน เช่น ใช้มือทำลาย	39	23.6
ใช้วิธีกล เช่น กัดดัก	96	58.2
พ่นสารเคมี	141	85.5
วิธีการกำจัดวัชพืช (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)		
แรงงานคน	93	56.4
พ่นสารเคมี	132	80.0
อื่นๆ	23	13.9
ตัวชี้วัดที่ใช้ในการเก็บเกี่ยวผลผลิตลำไย (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)		
สีผิว	37	22.4
ลักษณะผิว	104	63.0
ขนาดผล	138	83.6
อายุผล	56	33.9

จากตารางที่ 4.3 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับสภาพการผลิตลำไยของเกษตรกร มีดังนี้

2.1.1 พันธุ์ลำไย พบว่า เกษตรกรร้อยละ 99.4 ปลูกลำไยพันธุ์อีดอ รองลงมา เกษตรกรร้อยละ 1.8 1.8 และ 0.6 ปลูกลำไยพันธุ์ชมพู แห้ว และเบี้ยวเขียว ตามลำดับ

2.1.2 ลักษณะพื้นที่ปลูกลำไย พบว่า เกษตรกรร้อยละ 76.4 มีลักษณะพื้นที่ปลูกลำไยเป็นที่ราบ รองลงมา เกษตรกรร้อยละ 27.9 และ 1.5 มีลักษณะพื้นที่ปลูกลำไยเป็นที่ดอน และที่ลุ่มตามลำดับ

2.1.3 ชนิดดินที่ปลูกลำไย พบว่า เกษตรกรร้อยละ 40.6 เป็นดินร่วน รองลงมา เกษตรกรร้อยละ 26.7 24.8 15.2 และ 3.6 ชนิดดินเป็นดินร่วนปนทราย ดินเหนียว ดินลูกรัง และดินทราย ตามลำดับ

2.1.4 การวิเคราะห์ธาตุอาหารในดิน พบว่า เกษตรกรร้อยละ 68.5 ไม่มีการตรวจวิเคราะห์ดิน และเกษตรกรร้อยละ 31.5 มีการตรวจวิเคราะห์ธาตุอาหารในดิน

2.1.5 ระยะเวลาปลูก พบว่า เกษตรกรร้อยละ 74.5 ปลูกลำไยในระยะ 8x8 เมตร รองลงมา เกษตรกรร้อยละ 17.6 ปลูกลำไยในระยะ 5x5 เมตร เกษตรกรร้อยละ 3.0 ปลูกลำไยในระยะ 10x10 เมตร เกษตรกรร้อยละ 1.8 ปลูกลำไยในระยะ 8x12 เมตร และระยะอื่นๆ และเกษตรกรร้อยละ 1.2 ปลูกลำไยในระยะ 12x12 เมตร ตามลำดับ

2.1.6 วิธีการใส่ปุ๋ย พบว่า เกษตรกรร้อยละ 87.3 ใส่ปุ๋ยโดยการหว่าน รองลงมาคือ เกษตรกรร้อยละ 11.5 และ 1.2 ใส่ปุ๋ยโดยการฝังรอบทรงพุ่ม และผ่านทางระบบน้ำ ตามลำดับ

2.1.7 ระยะเวลาการให้น้ำลำไย มีการให้น้ำลำไยอยู่ 3 ช่วง ดังนี้

ก่อนออกดอก พบว่า เกษตรกรร้อยละ 85.5 มีการให้น้ำลำไยน้อยกว่าหรือเท่ากับ 2 ครั้ง รองลงมา เกษตรกรร้อยละ 6.7 มีการให้น้ำลำไยอยู่ในช่วง 5-6 ครั้ง เกษตรกรร้อยละ 4.2 มีการให้น้ำลำไยอยู่ในช่วง 3-4 ครั้ง และเกษตรกรร้อยละ 3.6 มีการให้น้ำลำไยมากกว่าหรือเท่ากับ 7 ครั้ง ตามลำดับ โดยเกษตรกรให้น้ำลำไยต่ำสุด 0 ครั้ง สูงสุด 30 ครั้ง และระยะเวลาการให้น้ำลำไยก่อนออกดอกเฉลี่ย 1.26 ครั้ง

หลังออกดอก พบว่า เกษตรกรร้อยละ 67.9 มีการให้น้ำน้อยกว่าหรือเท่ากับ 2 ครั้ง รองลงมา เกษตรกรร้อยละ 11.5 มีการให้น้ำอยู่ในช่วง 5-6 ครั้ง เกษตรกรร้อยละ 10.9 มีการให้น้ำอยู่ในช่วง 3-4 ครั้ง และเกษตรกรร้อยละ 9.7 มีการให้น้ำลำไยมากกว่าหรือเท่ากับ 7 ครั้ง ตามลำดับ โดยเกษตรกรให้น้ำลำไยต่ำสุด 0 ครั้ง สูงสุด 50 ครั้ง และระยะเวลาการให้น้ำลำไยหลังออกดอกเฉลี่ย 2.78 ครั้ง

หลังติดผล พบว่า เกษตรกรร้อยละ 27.3 และ 27.3 มีการให้น้ำน้อยกว่าหรือเท่ากับ 2 ครั้ง และมีการให้น้ำลำไยอยู่ในช่วง 5-6 ครั้ง รองลงมา เกษตรกรร้อยละ 24.2 มีการให้น้ำอยู่ในช่วง 3-4 ครั้ง และเกษตรกรร้อยละ 21.2 มีการให้น้ำลำไยมากกว่าหรือเท่ากับ 7 ครั้ง ตามลำดับ โดยเกษตรกรให้น้ำลำไยต่ำสุด 0 ครั้ง สูงสุด 30 ครั้ง และระยะเวลาการให้น้ำลำไยหลังติดผลเฉลี่ย 4.62 ครั้ง

2.1.8 วิธีการให้น้ำลำไย พบว่า เกษตรกรร้อยละ 80.0 ให้น้ำลำไยโดยผ่านทางท่อและสายยาง รองลงมา เกษตรกรร้อยละ 13.3 ให้น้ำลำไยโดยวิธีอื่นๆ เช่น ให้น้ำตามธรรมชาติ (น้ำฝน) และเกษตรกรร้อยละ 6.7 ให้น้ำลำไยโดยระบบสปริงเกอร์ ตามลำดับ

2.1.9 วิธีป้องกันกำจัดโรคพืช พบว่า เกษตรกรร้อยละ 92.7 ใช้วิธีป้องกันกำจัดโรคพืชโดยการพ่นสารเคมี และเกษตรกรร้อยละ 25.5 ใช้แรงงานคน เช่น ใช้มือทำลายกำจัดโรคพืชตามลำดับ

2.1.10 วิธีป้องกันกำจัดแมลง พบว่า เกษตรกรร้อยละ 85.5 พ่นสารเคมีในการป้องกันกำจัดแมลง รองลงมาเกษตรกรร้อยละ 58.2 ใช้วิธีกลในการป้องกันกำจัดแมลง และเกษตรกรร้อยละ 23.6 ใช้แรงงานคนในการป้องกันกำจัดแมลง ตามลำดับ

2.1.11 วิธีป้องกันกำจัดวัชพืช พบว่า เกษตรกรร้อยละ 80.0 พ่นสารเคมีกำจัดวัชพืช รองลงมา เกษตรกรร้อยละ 56.4 ใช้แรงงานคนในการกำจัดวัชพืช และเกษตรกรร้อยละ 13.9 ใช้วิธีอื่นๆ ในการกำจัดวัชพืช

2.1.12 ตัวชี้วัดที่ใช้ในการเก็บเกี่ยวผลผลิตลำไย พบว่า เกษตรกรร้อยละ 83.6 ใช้ขนาดผลเป็นตัวชี้วัดในการเก็บเกี่ยวผลผลิต รองลงมา เกษตรกรร้อยละ 63.0 ดูจากลักษณะผิว เกษตรกรร้อยละ 33.9 ดูจากอายุผลและเกษตรกรร้อยละ 22.4 ดูจากสีผิว เป็นตัวชี้วัดในการเก็บเกี่ยวผลผลิตลำไย ตามลำดับ

2.2 สภาพการตลาด ข้อมูลการตลาดลำไยของเกษตรกร ที่นำมาศึกษา ได้แก่ ลักษณะการขายลำไย การเก็บรวบรวมผลผลิต รูปแบบการขายผลผลิตลำไย ประเภทพ่อค้าที่มารับซื้อผลผลิตลำไย แหล่งที่ทำให้ทราบราคาขายส่ง/ขายปลีกลำไย และวิธีการได้รับเงินค่าผลผลิตลำไย ผลการวิเคราะห์ข้อมูล มีดังนี้

ตารางที่ 4.4 สภาพการตลาดลำไย

n = 165		
สภาพการตลาดลำไย	จำนวน (ราย)	ร้อยละ
ลักษณะการขายลำไย (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)		
ขายเอง	155	93.9
ขายผ่านพ่อค้าคนกลาง	44	24.7
ขายเหมาทั้งสวน	9	5.5
อื่นๆ	2	1.2
การเก็บรวบรวมผลผลิต		
เก็บรวบรวมเอง	148	89.7
พ่อค้าเก็บรวบรวม	11	6.7
อื่นๆ	6	3.6

ตารางที่ 4.4 (ต่อ)

n = 165		
สภาพการตลาดลำไย	จำนวน (ราย)	ร้อยละ
รูปแบบการขายผลผลิตลำไย (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)		
ขายเพื่ออบแห้ง (รูครู่รง)	136	82.4
ลำไยสดแบบมัดช่อ	82	49.7
ลำไยสดส่งออก (ตะกร้าขาว)	48	29.1
อื่นๆ	10	6.1
ประเภทพ่อค้าที่มารับซื้อผลผลิตลำไย		
ท้องถิ่น	135	81.8
ต่างจังหวัด	13	7.9
ส่งออก	13	7.9
อื่นๆ	4	2.4
แหล่งที่ทำให้ทราบราคาขายส่ง/ขายปลีกลำไย (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)		
วิทยุ	22	13.3
โทรทัศน์	10	6.1
เจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตร	32	19.4
ข่าวสารการเกษตร	17	10.3
เพื่อนบ้านใกล้เคียง	64	38.8
ข่าวสารพาณิชย์	5	3.0
พ่อค้าในท้องถิ่น	129	78.2
วิธีการได้รับเงินค่าผลผลิตลำไย		
ได้รับเงินทั้งหมดเมื่อขายผลผลิตทั้งหมดได้แล้ว	148	89.7
รับเงินมัดจำไว้จำนวนหนึ่งและรับเงินส่วนที่เหลือเมื่อเก็บลำไย	13	7.9
อื่นๆ (เช่น ไม่ได้รับเงินค่าผลผลิต)	4	2.4

จากตารางที่ 4.4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับสภาพสภาพการตลาดลำไยของเกษตรกร มีดังนี้

2.2.1 ลักษณะการขายลำไย พบว่า เกษตรกรร้อยละ 93.9 ขายเอง รองลงมา เกษตรกรร้อยละ 24.7 ขายผ่านพ่อค้าคนกลาง เกษตรกรร้อยละ 5.5 ขายเหมาทั้งสวน และเกษตรกรร้อยละ 1.2 ลำไยยังไม่ให้ผลผลิต ตามลำดับ

2.2.2 การเก็บรวบรวมผลผลิต พบว่า เกษตรกรร้อยละ 89.7 เก็บรวบรวมผลผลิตเอง รองลงมา เกษตรกรร้อยละ 6.7 มีพ่อค้าเข้ามาเก็บรวบรวมผลผลิต และเกษตรกรร้อยละ 3.6 ลำไยยังไม่ให้ผลผลิต และไม่เก็บผลผลิตในปีการผลิตนี้ ตามลำดับ

2.2.3 รูปแบบการขายผลผลิตลำไย พบว่า เกษตรกรร้อยละ 82.4 ขายเพื่ออบแห้ง รองลงมา เกษตรกรร้อยละ 49.7 ขายลำไยสดแบบมัดช่อ และเกษตรกรร้อยละ 29.1 ขายลำไยสดส่งออก (ตะกร้าขาว) ตามลำดับ

2.2.4 ประเภทพ่อค้าที่มารับซื้อผลผลิตลำไย พบว่า ร้อยละ 81.8 มีพ่อค้าท้องถิ่นมารับซื้อผลผลิตลำไย รองลงมา ร้อยละ 7.9 มีพ่อค้าต่างจังหวัดและส่งออกเข้ามารับซื้อผลผลิตลำไย และร้อยละ 2.4 ลำไยยังไม่ให้ผลผลิต และไม่เก็บผลผลิตในปีการผลิตนี้ ตามลำดับ

2.2.5 แหล่งที่ทำให้ทราบราคาขายส่ง/ขายปลีกลำไย พบว่า เกษตรกรร้อยละ 78.2 ทราบราคาขายผลผลิตจากพ่อค้าในท้องถิ่น รองลงมาคือ เกษตรกรร้อยละ 38.8 19.4 13.3 10.3 6.1 และ 3.0 เกษตรกรทราบราคาขายผลผลิตจากเพื่อนบ้านใกล้เคียง เจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตร วิทยุข่าวสารการเกษตร โทรทัศน์ และข่าวสารพาณิชย์ ตามลำดับ

2.2.6 วิธีการได้รับเงินค่าผลผลิตลำไย พบว่า เกษตรกรร้อยละ 89.7 ได้รับเงินทั้งหมดเมื่อขายผลผลิตทั้งหมดได้แล้ว รองลงมา เกษตรกรร้อยละ 7.9 รับเงินมัดจำไว้จำนวนหนึ่งและรับเงินส่วนที่เหลือเมื่อเก็บลำไย และเกษตรกรร้อยละ 2.4 ลำไยยังไม่ให้ผลผลิต และไม่เก็บผลผลิตในปีการผลิตนี้ ตามลำดับ

ตอนที่ 3 ความต้องการการส่งเสริมการผลิตและการตลาดลำไยของเกษตรกร

จากการสัมภาษณ์เกษตรกรผู้ผลิตลำไยในอำเภอป่าแดด จังหวัดเชียงราย ถึงความต้องการการส่งเสริมการผลิตและการตลาดลำไยของเกษตรกร จำนวน 165 คน ผลวิเคราะห์การส่งเสริมการผลิตและการตลาดที่เกษตรกรต้องการ มีดังนี้

ตารางที่ 4.5 ความต้องการการส่งเสริมการผลิตและการตลาดลำไยของเกษตรกร

n = 165

ประเด็น	ระดับความต้องการ					\bar{X} (S.D.)	ความหมาย	อันดับ
	1	2	3	4	5			
	จำนวน (ร้อยละ)	จำนวน (ร้อยละ)	จำนวน (ร้อยละ)	จำนวน (ร้อยละ)	จำนวน (ร้อยละ)			
การผลิตลำไย								
1 การผลิตลำไยนอกฤดู	66 (40.0)	20 (12.1)	36 (21.8)	30 (18.2)	13 (7.9)	2.42 (1.375)	น้อย	14
2 การทำผลผลิตในฤดูให้ได้ผลโตและมีคุณภาพ	4 (2.4)	4 (2.4)	40 (24.2)	50 (30.3)	67 (40.6)	4.04 (0.984)	มาก	1
3 การผลิตลำไยตามหลักของการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีและเหมาะสม (GAP)	5 (3.0)	6 (3.6)	55 (33.3)	62 (37.6)	37 (22.4)	3.73 (0.952)	มาก	6
4 การจัดและควบคุมทรงพุ่ม	2 (1.2)	5 (3.0)	48 (29.1)	77 (46.7)	33 (20.0)	3.81 (0.831)	มาก	2
5 การตัดแต่งกิ่งเพื่อลดปริมาณไม้ค้ำ	3 (1.8)	15 (9.1)	47 (28.5)	64 (38.8)	36 (21.8)	3.70 (0.972)	มาก	8
6 ปุ๋ยและสารปรับปรุงบำรุงดิน	0 (0)	12 (7.3)	65 (39.4)	42 (25.5)	46 (27.9)	3.74 (0.949)	มาก	4
7 การทำปุ๋ยหมักได้ต้นลำไย	17 (10.3)	29 (17.6)	51 (30.9)	35 (21.2)	33 (20.0)	3.23 (1.248)	ปานกลาง	13
8 การใช้น้ำแบบรู้คุณค่าและเหมาะสม	0 (0)	22 (13.3)	71 (43.0)	41 (24.8)	31 (18.8)	3.49 (0.948)	มาก	11
9 สารป้องกันกำจัดศัตรูพืช	5 (3.0)	18 (10.9)	67 (40.6)	42 (25.5)	33 (20.0)	3.49 (1.028)	มาก	11
10 การใช้สารชีวภัณฑ์เพื่อลดหรือทดแทนการใช้สารเคมี	7 (4.2)	18 (10.9)	69 (41.8)	28 (17.0)	43 (26.1)	3.50 (1.119)	มาก	10
11 การผสมปุ๋ยใช้เอง	9 (5.5)	10 (6.1)	43 (26.1)	56 (33.9)	47 (28.5)	3.74 (1.104)	มาก	4
12 การใช้ปุ๋ยตามค่าวิเคราะห์ดิน	14 (8.5)	4 (2.4)	44 (26.7)	50 (30.3)	53 (32.1)	3.75 (1.181)	มาก	3
13 การจัดการหลังการเก็บเกี่ยว	2 (1.2)	5 (3.0)	58 (35.2)	73 (44.2)	27 (16.4)	3.72 (0.818)	มาก	7

ตารางที่ 4.5 (ต่อ)

n = 165

ประเด็น	ระดับความต้องการ					\bar{X} (S.D.)	ความหมาย	อันดับ
	1	2	3	4	5			
	จำนวน (ร้อยละ)	จำนวน (ร้อยละ)	จำนวน (ร้อยละ)	จำนวน (ร้อยละ)	จำนวน (ร้อยละ)			
14 เงินทุน	5 (3.0)	21 (12.7)	45 (27.3)	48 (29.1)	46 (27.9)	3.66 (1.107)	มาก	9
เฉลี่ยรวม						3.57 (1.044)	มาก	
การตลาดลำไย								
1 การผลิตสอดคล้องกับความต้องการของตลาด	2 (1.2)	11 (6.7)	64 (38.8)	58 (35.2)	30 (18.2)	3.62 (0.900)	มาก	1
2 ช่องทางการจำหน่าย/การตลาด	5 (3.0)	18 (10.9)	56 (33.9)	44 (26.7)	42 (25.5)	3.61 (1.075)	มาก	2
3 รูปแบบการจำหน่าย	8 (4.8)	17 (10.3)	57 (34.5)	44 (26.7)	39 (23.6)	3.54 (1.107)	มาก	3
4 การเชื่อมโยงตลาด	4 (2.4)	24 (14.5)	64 (38.8)	51 (30.9)	22 (13.3)	3.38 (0.972)	ปานกลาง	4
5 ตลาดภายในประเทศ และต่างประเทศ	12 (7.3)	30 (18.2)	62 (37.6)	31 (18.8)	30 (18.2)	3.22 (1.160)	ปานกลาง	7
6 การรวบรวม/จัดเก็บสินค้า	5 (3.0)	31 (18.8)	75 (45.5)	24 (14.5)	30 (18.2)	3.26 (1.059)	ปานกลาง	6
7 การขนส่งสินค้า	11 (6.7)	26 (15.8)	62 (37.6)	31 (18.8)	35 (21.2)	3.32 (1.169)	ปานกลาง	5
เฉลี่ยรวม						3.42 (1.063)	มาก	

ตารางที่ 4.5 (ต่อ)

n = 165

ประเด็น	ระดับความต้องการ					\bar{X} (S.D.)	ความหมาย	อันดับ
	1	2	3	4	5			
	จำนวน (ร้อยละ)	จำนวน (ร้อยละ)	จำนวน (ร้อยละ)	จำนวน (ร้อยละ)	จำนวน (ร้อยละ)			
การเพิ่มมูลค่าสินค้า								
1 การแปรรูป	21 (12.7)	37 (22.4)	40 (24.2)	43 (26.1)	24 (14.5)	3.07 (1.257)	ปานกลาง	2
2 บรรจุภัณฑ์	15 (9.1)	45 (27.3)	53 (32.1)	32 (19.4)	20 (12.1)	2.98 (1.150)	ปานกลาง	3
3 มาตรฐานสินค้า	9 (5.5)	14 (8.5)	63 (38.2)	47 (28.5)	32 (19.4)	3.48 (1.068)	มาก	1
เฉลี่ยรวม						3.18 (1.159)	ปานกลาง	
แมลงและโรคระบาด								
1 แมลงศัตรูลำไยที่สำคัญของลำไย	0 (0)	14 (8.5)	38 (23.0)	68 (41.2)	45 (27.3)	3.87 (0.912)	มาก	3
2 โรคระบาดที่สำคัญของลำไย	5 (3.0)	13 (7.9)	33 (20.0)	66 (40.0)	48 (29.1)	3.84 (1.030)	มาก	4
3 การบริหารจัดการแมลงและโรค	0 (0)	9 (5.5)	35 (21.2)	81 (49.1)	40 (24.2)	3.92 (0.819)	มาก	1
4 วิธีป้องกันกำจัดโรคและแมลง	3 (1.8)	11 (6.7)	33 (20.0)	71 (43.0)	47 (28.5)	3.90 (0.954)	มาก	2
เฉลี่ยรวม						3.88 (0.929)	มาก	

โดยระดับความต้องการการส่งเสริมการผลิตและการตลาดลำไยของเกษตรกร มีเกณฑ์ในการประเมินดังนี้

คะแนนเฉลี่ย 1.00 - 1.80 หมายถึง มีระดับความต้องการน้อยที่สุด

คะแนนเฉลี่ย 1.81 - 2.60 หมายถึง มีระดับความต้องการน้อย

คะแนนเฉลี่ย 2.61 - 3.40 หมายถึง มีระดับความต้องการปานกลาง

คะแนนเฉลี่ย 3.41 - 4.20 หมายถึง มีระดับความต้องการมาก

คะแนนเฉลี่ย 4.21 - 5.00 หมายถึง มีระดับความต้องการมากที่สุด

ผลการวิเคราะห์จากตารางที่ 4.5 ความต้องการการส่งเสริมการผลิตและการตลาดลำไยของเกษตรกร พบว่า เกษตรกรมีความต้องการการส่งเสริมในแต่ละประเด็น ดังนี้

การผลิตลำไย เกษตรกรมีความต้องการการส่งเสริมด้านการผลิตลำไยในภาพรวมระดับมาก (3.57) และเมื่อพิจารณาในแต่ละประเด็น พบว่า ความต้องการการส่งเสริมด้านการผลิตระดับมาก มี 12 ประเด็น ได้แก่ การทำผลผลิตในฤดูให้ได้ผลโตและมีคุณภาพ (4.04) รองลงมา การจัดและควบคุมทรงพุ่ม (3.81) การใช้ปุ๋ยตามค่าวิเคราะห์ดิน (3.75) การผสมปุ๋ยใช้เอง (3.74) ปุ๋ยและสารปรับปรุงบำรุงดิน (3.74) การผลิตลำไยตามหลักของการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีและเหมาะสม (GAP) (3.73) การจัดการหลังการเก็บเกี่ยว (3.72) การตัดแต่งกิ่งเพื่อลดปริมาณไม้ค้ำ (3.70) เงินทุน (3.66) การใช้สารชีวภัณฑ์เพื่อลดหรือทดแทนการใช้สารเคมี (3.50) การใช้น้ำแบบรู้คุณค่าและเหมาะสม (3.49) สารป้องกันกำจัดศัตรูพืช (3.49) การทำปุ๋ยหมักได้ต้นลำไย (3.23) และการผลิตลำไยนอกฤดู (2.42) ตามลำดับ

การตลาดลำไย เกษตรกรมีความต้องการการส่งเสริมการตลาดลำไยในภาพรวมระดับมาก (3.42)) และเมื่อพิจารณาในแต่ละประเด็น พบว่า เกษตรกรมีความต้องการการส่งเสริมการตลาดลำไยระดับมาก มี 3 ประเด็น ได้แก่ การผลิตสอดคล้องกับความต้องการของตลาด (3.62) รองลงมา ช่องทางการจำหน่าย/การตลาด (3.61) และรูปแบบการจำหน่าย (3.54) ตามลำดับ ความต้องการการส่งเสริมระดับปานกลาง มี 4 ประเด็น ได้แก่ การเชื่อมโยงตลาด (3.38) การขนส่งสินค้า (3.32) การรวบรวม/จัดเก็บสินค้า (3.26) และตลาดภายในประเทศและต่างประเทศ (3.22) ตามลำดับ

การเพิ่มมูลค่าสินค้า เกษตรกรมีความต้องการการส่งเสริมด้านการเพิ่มมูลค่าสินค้าในภาพรวมระดับปานกลาง (3.18) และเมื่อพิจารณาในแต่ละประเด็น พบว่า ความต้องการการส่งเสริมในระดับมาก ได้แก่ มาตรฐานสินค้า (3.48) และความต้องการการส่งเสริมระดับปานกลาง มี 2 ประเด็น ได้แก่ การแปรรูป (3.07) และบรรจุภัณฑ์ (2.98) ตามลำดับ

แมลงและโรคระบาด เกษตรกรมีความต้องการการส่งเสริมในภาพรวมระดับมาก (3.88) และเมื่อพิจารณาในแต่ละประเด็น พบว่า เกษตรกรมีความต้องการการส่งเสริมในระดับมาก มี 4 ประเด็น ได้แก่ การบริหารจัดการแมลงและโรค (3.92) รองลงมา วิธีป้องกันกำจัดโรคและแมลง (3.90) แมลงศัตรูลำไยที่สำคัญ (3.87) และโรคระบาดที่สำคัญของลำไย (3.84) ตามลำดับ

สรุประดับความต้องการการส่งเสริมการผลิตและการตลาดลำไยของเกษตรกร ประกอบด้วยประเด็นความต้องการด้านการผลิตลำไย การตลาดลำไย การเพิ่มมูลค่าสินค้า และแมลงและโรคระบาด ผลวิเคราะห์ข้อมูลดังตารางที่ 4.6

ตารางที่ 4.6 สรุประดับความต้องการการส่งเสริมการผลิตและการตลาดลำไยของเกษตรกร

n = 165			
ความต้องการการส่งเสริม ด้านการผลิตและการตลาดลำไย	ค่าเฉลี่ย	ความหมาย	อันดับ
แมลงและโรคระบาด	3.88	มาก	1
การผลิตลำไย	3.57	มาก	2
การตลาดลำไย	3.42	มาก	3
การเพิ่มมูลค่าสินค้า	3.18	ปานกลาง	4
	3.51	มาก	

จากตารางที่ 4.6 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลสรุประดับความต้องการการส่งเสริมการผลิตและการตลาดลำไยของเกษตรกรดังนี้

ความต้องการการส่งเสริมการผลิตและการตลาดลำไยของเกษตรกรในภาพรวม พบว่าเกษตรกรมีความต้องการการส่งเสริมในระดับมาก (3.51) และเมื่อพิจารณาในแต่ละประเด็น พบว่าเกษตรกรมีความต้องการการส่งเสริมระดับมาก 3 ประเด็น ซึ่งได้แก่ แมลงและโรคระบาด (3.88) การผลิตลำไย (3.57) การตลาดลำไย (3.42) ตามลำดับ และความต้องการการส่งเสริมระดับปานกลาง ได้แก่ การเพิ่มมูลค่าสินค้า (3.18)

ตอนที่ 4 ปัญหาและข้อเสนอแนะของเกษตรกรด้านการผลิตและการตลาดลำไย

จากการสัมภาษณ์เกษตรกรผู้ปลูกลำไย ในอำเภอป่าแดด จังหวัดเชียงราย ถึงปัญหาในด้านการผลิตและการตลาดลำไย จากกลุ่มตัวอย่างจำนวน 165 คน ผลวิเคราะห์มีดังนี้

4.1 ปัญหาด้านการผลิต ประกอบด้วย การผลิตลำไย แมลงระบาด โรคลำไย การใช้ปุ๋ย การใช้สารเคมี น้ำ ดิน การตัดแต่งกิ่ง และคุณภาพของผลผลิตลำไย ผลวิเคราะห์ดังตารางที่ 4.7

ตารางที่ 4.7 ปัญหาด้านการผลิตลำไยของเกษตรกร

n = 165

ประเด็น	ระดับปัญหา					\bar{X} (S.D.)	ความหมาย	อันดับ
	1	2	3	4	5			
	จำนวน (ร้อยละ)	จำนวน (ร้อยละ)	จำนวน (ร้อยละ)	จำนวน (ร้อยละ)	จำนวน (ร้อยละ)			
การผลิตลำไย								
1 ขาดแคลนเงินทุนเพื่อการผลิต	0 (0.0)	3 (1.8)	48 (29.1)	81 (49.1)	33 (20.0)	3.87 (0.742)	มาก	1
2 ขาดความรู้ทางเทคโนโลยีการผลิต	0 (0.0)	3 (1.8)	48 (29.1)	91 (55.2)	23 (13.9)	3.81 (0.686)	มาก	2
3 ขาดเครื่องมือและอุปกรณ์การผลิต ทางการเกษตร	0 (0.0)	8 (4.8)	57 (34.5)	84 (50.9)	16 (9.7)	3.66 (0.721)	มาก	4
4 ขาดแคลนแรงงานเพื่อการผลิต	2 (1.2)	6 (3.6)	57 (34.5)	67 (40.6)	33 (20.0)	3.75 (0.860)	มาก	3
5 ประสบภัยธรรมชาติ (วาตภัย, ภัย แล้ง, อุทกภัย)	2 (1.2)	17 (10.3)	58 (35.2)	48 (29.1)	40 (24.2)	3.65 (0.999)	มาก	5
เฉลี่ยรวม						3.75 (0.802)	มาก	

ตารางที่ 4.7 (ต่อ)

n = 165

ประเด็น	ระดับปัญหา					\bar{X} (S.D.)	ความหมาย	อันดับ
	1	2	3	4	5			
	จำนวน (ร้อยละ)	จำนวน (ร้อยละ)	จำนวน (ร้อยละ)	จำนวน (ร้อยละ)	จำนวน (ร้อยละ)			
แมลงระบาด								
1 มวนลำไย	2 (1.2)	9 (5.5)	39 (23.6)	83 (50.3)	32 (19.4)	3.81 (0.852)	มาก	4
2 ผีเสื้อมวนหวาน	3 (1.8)	12 (7.3)	43 (26.1)	80 (48.5)	27 (16.4)	3.70 (0.892)	มาก	6
3 หนอนเจาะกิ่งลำต้น/ผล	2 (1.2)	8 (4.8)	32 (19.4)	80 (48.5)	43 (26.1)	3.93 (0.870)	มาก	1
4 หนอนกินใบ	7 (4.2)	12 (7.3)	40 (24.2)	69 (41.8)	37 (22.4)	3.71 (1.030)	มาก	5
5 ค้างคาวปีกแข็ง เช่น แมลงค่อมทอง	2 (1.2)	15 (9.1)	31 (18.8)	73 (44.2)	44 (26.7)	3.86 (0.956)	มาก	3
6 เพลี้ยต่างๆ	2 (1.2)	17 (10.3)	31 (18.8)	58 (35.2)	57 (34.5)	3.92 (1.027)	มาก	2
เฉลี่ยรวม						3.82 (0.943)	มาก	
โรคลำไย								
1 โรคพุ่มไม้กวาด	5 (3.0)	17 (10.3)	43 (26.1)	71 (43.0)	29 (17.6)	3.62 (0.991)	มาก	2
2 โรคราดำ	3 (1.8)	16 (9.7)	28 (17.0)	70 (42.4)	48 (29.1)	3.87 (1.00)	มาก	1
เฉลี่ยรวม						3.75 (0.996)	มาก	

ตารางที่ 4.7 (ต่อ)

n = 165

ประเด็น	ระดับปัญหา					\bar{X} (S.D.)	ความหมาย	อันดับ
	1	2	3	4	5			
	จำนวน (ร้อยละ)	จำนวน (ร้อยละ)	จำนวน (ร้อยละ)	จำนวน (ร้อยละ)	จำนวน (ร้อยละ)			
การใช้ปุ๋ย								
1 ราคาแพง	0 (0.0)	1 (0.6)	13 (7.9)	52 (31.5)	99 (60.0)	4.51 (0.668)	มากที่สุด	1
2 หาซื้อได้ยาก	11 (6.7)	38 (23.0)	94 (57.0)	14 (8.5)	8 (4.8)	2.82 (0.864)	ปานกลาง	3
3 ไม่มีคุณภาพ	2 (1.2)	16 (9.7)	123 (74.5)	14 (8.5)	10 (6.1)	3.09 (0.684)	ปานกลาง	2
เฉลี่ยรวม						3.47 (0.739)	มาก	
การใช้สารเคมี								
1 ราคาแพง	0 (0.0)	1 (0.6)	10 (6.1)	48 (29.1)	106 (64.2)	4.57 (0.637)	มากที่สุด	1
2 หาซื้อได้ยาก	9 (5.5)	32 (19.4)	98 (59.4)	20 (12.1)	6 (3.6)	2.89 (0.819)	ปานกลาง	3
3 ไม่มีคุณภาพ	4 (2.4)	12 (7.3)	130 (78.8)	6 (3.6)	13 (7.9)	3.70 (0.721)	มาก	2
เฉลี่ยรวม						3.51 (0.725)	มาก	
เรื่องน้ำ								
1 ขาดแคลนแหล่งน้ำเพื่อใช้ในสวน	3 (1.8)	6 (3.6)	28 (17.0)	77 (46.7)	51 (30.9)	4.01 (0.890)	มาก	2
2 ขาดแคลนน้ำในฤดูแล้ง	3 (1.8)	12 (7.3)	19 (11.5)	58 (35.2)	73 (44.2)	4.13 (1.00)	มาก	1
3 มีสารเคมีเจือปน	4 (2.4)	22 (13.3)	102 (61.8)	26 (15.8)	11 (6.7)	3.11 (0.804)	ปานกลาง	3
เฉลี่ยรวม						3.75 (0.898)	มาก	

ตารางที่ 4.7 (ต่อ)

n = 165

ประเด็น	ระดับปัญหา					\bar{X} (S.D.)	ความหมาย	อันดับ
	1	2	3	4	5			
	จำนวน (ร้อยละ)	จำนวน (ร้อยละ)	จำนวน (ร้อยละ)	จำนวน (ร้อยละ)	จำนวน (ร้อยละ)			
เรื่องดิน								
1 ขาดความอุดมสมบูรณ์	1 (0.6)	3 (1.8)	75 (45.5)	64 (38.8)	22 (13.3)	3.62 (0.760)	มาก	1
2 ขาดธาตุอาหารที่จำเป็น	0 (0.0)	6 (3.6)	80 (48.5)	61 (37.0)	18 (10.9)	3.55 (0.736)	มาก	2
เฉลี่ยรวม						3.59 (0.748)	มาก	
การตัดแต่งกิ่ง								
1 ขาดแรงงาน	1 (0.6)	12 (7.3)	29 (17.6)	65 (39.4)	58 (35.2)	4.01 (0.937)	มาก	1
2 ขาดความรู้ที่ถูกต้อง	0 (0.0)	4 (2.4)	47 (28.5)	85 (51.5)	29 (17.6)	3.84 (0.732)	มาก	2
เฉลี่ยรวม						3.93 (0.835)	มาก	
คุณภาพของผลผลิตลำไย								
1 ลำไยไม่ได้ขนาดตามมาตรฐานที่ ต้องการ	1 (0.6)	6 (3.6)	33 (20.0)	95 (57.6)	30 (18.2)	3.89 (0.757)	มาก	1
2 สีผิวลำไยไม่สวย	2 (1.2)	3 (1.8)	61 (37.0)	78 (47.3)	21 (12.7)	3.69 (0.764)	มาก	2
เฉลี่ยรวม						3.79 (0.760)	มาก	

โดยกำหนดค่าเฉลี่ยของคะแนนในแต่ละระดับดังนี้

คะแนนเฉลี่ย 1.00 - 1.80 หมายถึง มีระดับของปัญหาน้อยที่สุด

คะแนนเฉลี่ย 1.81 - 2.60 หมายถึง มีระดับของปัญหาน้อย

คะแนนเฉลี่ย 2.61 - 3.40 หมายถึง มีระดับของปัญหาปานกลาง

คะแนนเฉลี่ย 3.41 - 4.20 หมายถึง มีระดับของปัญหาหนัก

คะแนนเฉลี่ย 4.21 - 5.00 หมายถึง มีระดับของปัญหาหนักที่สุด

ผลการวิเคราะห์ตารางที่ 4.7 ปัญหาด้านการผลิตลำไยของเกษตรกร โดยแยกออกเป็น 9 ประเด็น ดังนี้

4.1.1 การผลิตลำไย เกษตรกรมีปัญหาในภาพรวมในระดับมาก (3.75) และเมื่อพิจารณาแต่ละประเด็น พบว่า ปัญหาในระดับมาก มี 5 ประเด็น ได้แก่ ขาดแคลนเงินทุนเพื่อการผลิต (3.87) รองลงมา ขาดความรู้ทางเทคโนโลยีการผลิต (3.81) ขาดแคลนแรงงานเพื่อการผลิต (3.75) ขาดเครื่องมือและอุปกรณ์การผลิตทางการเกษตร (3.66) และประสบภัยธรรมชาติ (3.65) ตามลำดับ

4.1.2 แมลงระบาด เกษตรกรมีปัญหาในภาพรวมระดับมาก (3.82) และเมื่อพิจารณาในแต่ละประเด็น พบว่า ปัญหาในระดับมาก มี 6 ประเด็น ได้แก่ หนอนเจาะกิ่งลำต้น/ผล (3.93) รองลงมา เพลี้ยต่างๆ (3.92) ตัวงักแข็ง เช่น แมลงค่อมทอง (3.86) มวนลำไย (3.81) หนอนกินใบ (3.71) และผีเสื้อมวนหวาน (3.70) ตามลำดับ

4.1.3 โรคลำไย เกษตรกรมีปัญหาในภาพรวมระดับมาก (3.75) และเมื่อพิจารณาแต่ละประเด็น พบว่า เกษตรกรมีปัญหาในระดับมากที่สุดทั้ง 2 ประเด็น ได้แก่ โรคราดำ (3.87) และโรคพุ่มไม้กวาด (3.62) ตามลำดับ

4.1.4 การใช้ปุ๋ย เกษตรกรมีปัญหาในภาพรวมระดับมาก (3.47) และเมื่อพิจารณาแต่ละประเด็น พบว่า ปัญหาในระดับมากที่สุด มี 1 ประเด็น ได้แก่ ปุ๋ยราคาแพง (4.51) และปัญหาในระดับปานกลาง 2 ประเด็น ได้แก่ ไม่มีคุณภาพ (3.09) และหาซื้อได้ยาก (2.82) ตามลำดับ

4.1.5 การใช้สารเคมี เกษตรกรมีปัญหาในภาพรวมระดับมาก (3.51) และเมื่อพิจารณาแต่ละประเด็น พบว่า ปัญหาในระดับมากที่สุด ได้แก่ สารเคมีราคาแพง (4.57) ปัญหาในระดับมาก ได้แก่ ไม่มีคุณภาพ (3.70) และปัญหาในระดับปานกลาง ได้แก่ หาซื้อได้ยาก (2.89) ตามลำดับ

4.1.6 เรื่องน้ำ เกษตรกรมีปัญหาในภาพรวมระดับมาก (3.75) และเมื่อพิจารณาแต่ละประเด็น พบว่า ปัญหาในระดับมากที่สุด มี 2 ประเด็น ได้แก่ ขาดแคลนน้ำในฤดูแล้ง (4.13) และขาดแคลนแหล่งน้ำเพื่อใช้ในสวน (4.01) และปัญหาในระดับปานกลาง ได้แก่ มีสารเคมีเจือปน (3.11) ตามลำดับ

4.1.7 เรื่องดิน เกษตรกรมีปัญหาในภาพรวมระดับมาก (3.59) และเมื่อพิจารณาแต่ละประเด็น พบว่า เกษตรกรมีปัญหาในระดับมากที่สุดทั้ง 2 ประเด็น ได้แก่ ขาดความอุดมสมบูรณ์ (3.62) และขาดธาตุอาหารที่จำเป็น (3.55) ตามลำดับ

4.1.8 การตัดแต่งกิ่ง เกษตรกรมีปัญหาในภาพรวมระดับมาก (3.93) และเมื่อพิจารณาแต่ละประเด็น พบว่า ปัญหาระดับมากทั้ง 2 ประเด็น ได้แก่ ขาดแรงงาน (4.01) และขาดความรู้ที่ถูกต้อง (3.84) ตามลำดับ

4.1.9 คุณภาพของผลผลิตลำไย เกษตรกรมีปัญหาในภาพรวมระดับมาก (3.79) และเมื่อพิจารณาแต่ละประเด็น พบว่า ปัญหาระดับมากทั้ง 2 ประเด็น ได้แก่ ลำไยไม่ได้มาตรฐานที่ต้องการ (3.89) และสีผิวลำไยไม่สวย (3.69) ตามลำดับ

สรุปปัญหาด้านการผลิตลำไยของเกษตรกร ประกอบด้วย 9 ประเด็น ได้แก่ การผลิตลำไย แมลงระบาด โรคลำไย การใช้ปุ๋ย การใช้สารเคมี เรื่องน้ำ เรื่องดิน การตัดแต่งกิ่ง และคุณภาพของผลผลิตลำไย ผลวิเคราะห์ข้อมูลดังตารางที่ 4.8

ตารางที่ 4.8 สรุประดับปัญหาด้านการผลิตลำไยของเกษตรกร

n = 165			
ปัญหาด้านการผลิตลำไย	ค่าเฉลี่ย	ความหมาย	อันดับ
การตัดแต่งกิ่ง	3.93	มาก	1
แมลงระบาด	3.82	มาก	2
คุณภาพของผลผลิตลำไย	3.79	มาก	3
การผลิตลำไย	3.75	มาก	4
โรคลำไย	3.75	มาก	4
เรื่องน้ำ	3.75	มาก	4
เรื่องดิน	3.59	มาก	7
การใช้สารเคมี	3.51	มาก	8
การใช้ปุ๋ย	3.47	มาก	9
	3.71	มาก	

จากตารางที่ 4.8 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลสรุประดับปัญหาด้านการผลิตลำไยของเกษตรกรดังนี้

ปัญหาด้านการผลิตลำไยของเกษตรกร พบว่า เกษตรกรมีปัญหาในภาพรวมระดับมาก (3.71) และเมื่อพิจารณาแต่ละประเด็น พบว่า ปัญหาระดับมาก มี 9 ประเด็น ได้แก่ การตัดแต่งกิ่ง แมลงระบาด คุณภาพของผลผลิตลำไย การผลิตลำไย โรคลำไย เรื่องน้ำ เรื่องดิน การใช้สารเคมี และการใช้ปุ๋ย ค่าเฉลี่ย 3.93 3.82 3.79 3.75 3.75 3.75 3.59 3.51 และ 3.47 ตามลำดับ

4.2 ปัญหาด้านการตลาดลำไย ประกอบด้วย ปัญหาด้านการคัดเกรดและแยกพันธุ์ลำไย
ปัญหาการขนส่งลำไย ปัญหาการเก็บเกี่ยวผลผลิต และปัญหาผลผลิตลำไย ผลวิเคราะห์ดังตารางที่ 4.9

ตารางที่ 4.9 ปัญหาด้านการตลาดลำไยของเกษตรกร

n = 165

ประเด็น	ระดับปัญหา					\bar{X} (S.D.)	ความหมาย	อันดับ
	1	2	3	4	5			
	จำนวน (ร้อยละ)	จำนวน (ร้อยละ)	จำนวน (ร้อยละ)	จำนวน (ร้อยละ)	จำนวน (ร้อยละ)			
ปัญหาการคัดเกรดและแยกพันธุ์ลำไย								
1 ขาดความรู้ในการคัดเกรดและแยกพันธุ์ลำไย	4 (2.4)	6 (3.6)	38 (23.0)	92 (55.8)	25 (15.2)	3.78 (0.836)	มาก	2
2 ไม่มีเวลาในการดำเนินการ	3 (1.8)	9 (5.5)	40 (24.2)	100 (60.6)	13 (7.9)	3.67 (0.774)	มาก	3
3 ขาดแคลนแรงงาน	1 (0.6)	13 (7.9)	29 (17.6)	72 (43.6)	50 (30.3)	3.95 (0.923)	มาก	1
4 เกรดที่เกษตรกรคัดเองไม่ตรงกับที่พ่อค้ารับซื้อ	0 (0.0)	10 (6.1)	52 (31.5)	89 (53.9)	14 (8.5)	3.65 (0.723)	มาก	4
เฉลี่ยรวม						3.76 (0.814)	มาก	
ปัญหาการขนส่งลำไย								
1 ขาดแคลนพาหนะ	6 (3.6)	21 (12.7)	64 (38.8)	48 (29.1)	26 (15.8)	3.41 (1.018)	มาก	2
2 ค่าขนส่งราคาแพง	5 (3.0)	17 (10.3)	48 (29.1)	39 (23.6)	56 (33.9)	3.75 (1.123)	มาก	1
เฉลี่ยรวม						3.58 (1.070)	มาก	

ตารางที่ 4.9 (ต่อ)

n = 165

ประเด็น	ระดับปัญหา					\bar{X} (S.D.)	ความหมาย	อันดับ
	1	2	3	4	5			
	จำนวน (ร้อยละ)	จำนวน (ร้อยละ)	จำนวน (ร้อยละ)	จำนวน (ร้อยละ)	จำนวน (ร้อยละ)			
ปัญหาการเก็บเกี่ยวผลผลิตลำไย								
1 ขาดแคลนแรงงานจ้าง	1 (0.6)	12 (7.3)	34 (20.6)	53 (32.1)	65 (39.4)	4.02 (0.975)	มาก	1
2 ขาดความรู้การเก็บเกี่ยวที่เหมาะสม	2 (1.2)	7 (4.2)	59 (35.8)	72 (43.6)	25 (15.2)	3.67 (0.828)	มาก	2
เฉลี่ยรวม						3.85 (0.901)	มาก	
ปัญหาผลผลิตลำไย								
1 ราคาผลผลิตลำไยตกต่ำ	0 (0.0)	1 (0.6)	11 (6.7)	55 (33.3)	98 (59.4)	4.52 (0.650)	มากที่สุด	1
2 ราคาเปลี่ยนแปลง/ไม่แน่นอน	0 (0.0)	3 (1.8)	11 (6.7)	49 (29.7)	102 (61.8)	4.52 (0.704)	มากที่สุด	1
3 ผลผลิตลำไยสั้นตลาด	0 (0.0)	5 (3.0)	29 (17.6)	53 (32.1)	78 (47.3)	4.24 (0.848)	มากที่สุด	3
เฉลี่ยรวม						4.42 (0.734)	มากที่สุด	

โดยกำหนดค่าเฉลี่ยของคะแนนในแต่ละระดับดังนี้

คะแนนเฉลี่ย 1.00 - 1.80 หมายถึง มีระดับของปัญหาน้อยที่สุด

คะแนนเฉลี่ย 1.81 - 2.60 หมายถึง มีระดับของปัญหาน้อย

คะแนนเฉลี่ย 2.61 - 3.40 หมายถึง มีระดับของปัญหาปานกลาง

คะแนนเฉลี่ย 3.41 - 4.20 หมายถึง มีระดับของปัญหามาก

คะแนนเฉลี่ย 4.21 - 5.00 หมายถึง มีระดับของปัญหามากที่สุด

ผลวิเคราะห์ตารางที่ 4.9 ปัญหาด้านการตลาดลำไยของเกษตรกร โดยแยกออกเป็นแต่ละประเด็น ดังนี้

4.2.1 ปัญหาการคัดเกรดและแยกพันธุ์ลำไย พบว่า เกษตรกรมีปัญหาการคัดเกรดและแยกพันธุ์ลำไย ดังนี้ ขาดแคลนแรงงาน (3.95) รองลงมา ขาดความรู้ในการคัดเกรดและแยกพันธุ์ลำไย (3.78) ไม่มีเวลาในการดำเนินการ (3.67) และเกรดที่เกษตรกรคัดเองไม่ตรงกับพ่อค้ารับซื้อ (3.65) ตามลำดับ โดยปัญหาในภาพรวมอยู่ที่ค่าเฉลี่ย 3.76

4.2.2 ปัญหาการขนส่งลำไย พบว่า เกษตรกรมีปัญหาการขนส่งลำไย ดังนี้ ค่าขนส่งราคาแพง (3.75) และขาดแคลนพาหนะ (3.41) ตามลำดับ โดยปัญหาในภาพรวมอยู่ที่ค่าเฉลี่ย 3.58

4.2.3 ปัญหาการเก็บเกี่ยวผลผลิตลำไย พบว่า เกษตรกรมีปัญหาการเก็บเกี่ยวผลผลิตลำไยดังนี้ ขาดแคลนแรงงานจ้าง (4.02) และขาดความรู้การเก็บเกี่ยวที่เหมาะสม (3.67) ตามลำดับ โดยปัญหาในภาพรวมอยู่ที่ค่าเฉลี่ย 3.85

4.2.4 ปัญหาผลผลิตลำไย พบว่า เกษตรกรมีปัญหาผลผลิตลำไย ดังนี้ ราคาผลผลิตลำไยตกต่ำ (4.52) รองลงมา ราคาเปลี่ยนแปลง/ไม่แน่นอน (4.52) และผลผลิตลำไยล้นตลาด (4.24) ตามลำดับ โดยปัญหาในภาพรวมอยู่ที่ค่าเฉลี่ย 4.42

สรุปปัญหาด้านการตลาดลำไยของเกษตรกร ประกอบด้วย 4 ประเด็น ได้แก่ ปัญหาการคัดเกรดและแยกพันธุ์ลำไย ปัญหาการขนส่งลำไย ปัญหาการเก็บเกี่ยวผลผลิตลำไย และปัญหาผลผลิตลำไย ผลวิเคราะห์ข้อมูลดังตารางที่ 4.10

ตารางที่ 4.10 สรุประดับปัญหาด้านการตลาดลำไยของเกษตรกร

n = 165			
ปัญหาด้านการตลาดลำไย	ค่าเฉลี่ย	ความหมาย	อันดับ
ปัญหาผลผลิตลำไย	4.42	มากที่สุด	1
ปัญหาการเก็บเกี่ยวผลผลิตลำไย	3.85	มาก	2
ปัญหาการคัดเกรดและแยกพันธุ์ลำไย	3.76	มาก	3
ปัญหาการขนส่งลำไย	3.58	มาก	4
	3.90	มาก	

จากตารางที่ 4.10 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลสรุประดับปัญหาด้านการตลาดลำไยของเกษตรกรดังนี้

ปัญหาด้านการตลาดลำไยของเกษตรกร พบว่า เกษตรกรมีปัญหาในภาพรวมระดับมาก (3.90) และเมื่อพิจารณาแต่ละประเด็น พบว่า ปัญหาระดับมากที่สุด คือ ปัญหาผลผลิต (ราคาผลผลิต

ลำไยตกต่ำ ราคาเปลี่ยนแปลง/ไม่แน่นอน และ ผลผลิตลำไยสั้นตลาด) ค่าเฉลี่ย 4.42 รองลงมา ปัญหาระดับมาก ได้แก่ ปัญหาการเก็บเกี่ยวผลผลิต ปัญหาการคัดเกรดและแยกพันธุ์ลำไย และ ปัญหาการขนส่งลำไย ค่าเฉลี่ย 3.85 3.76 และ 3.58 ตามลำดับ

4.3 ข้อเสนอแนะด้านการผลิต รายละเอียดดังตารางที่ 4.11

เกษตรกรจำนวน 165 ราย คิดเป็นร้อยละ 25.46 ให้ข้อเสนอแนะด้านการผลิตลำไย ดังนี้

ตารางที่ 4.11 ข้อเสนอแนะด้านการผลิต

ข้อเสนอแนะ	n = 165	
	จำนวน (คน)	ร้อยละ
1. ภาครัฐหรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ควรจัดอบรมให้ความรู้แก่เกษตรกร เกี่ยวกับการตัดแต่งกิ่ง การใช้สารเคมีป้องกันกำจัดศัตรูลำไย	5	11.91
2. ภาครัฐหรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง จัดสรรผู้เชี่ยวชาญมาให้ความรู้ด้านการผลิต การตัดแต่งกิ่งลำไย	2	4.76
3. ควรมีแปลงสาธิตด้านการตัดแต่งกิ่ง	10	23.81
4. ภาครัฐหรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรจัดสรรแหล่งน้ำให้ชาวสวนลำไย ในช่วงฤดูแล้ง	7	16.67
5. ภาครัฐควรสนับสนุนการใช้สารชีวภัณฑ์ทดแทนการใช้สารเคมี	3	7.14
6. ควรมีการจัดอบรมให้แก่เกษตรกรในทุกกระบวนการผลิต	15	35.71

จากตารางที่ 4.11 สรุปข้อเสนอแนะด้านการผลิตลำไยของเกษตรกร ดังนี้

ข้อเสนอแนะด้านการผลิตลำไยของเกษตรกร พบว่า ควรมีการจัดอบรมให้แก่เกษตรกรในทุกกระบวนการผลิต (35.71) ควรมีแปลงสาธิตด้านการตัดแต่งกิ่ง (23.81) ภาครัฐหรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรจัดสรรแหล่งน้ำให้ชาวสวนลำไยในช่วงฤดูแล้ง (16.67) ภาครัฐหรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ควรจัดอบรมให้ความรู้แก่เกษตรกรเกี่ยวกับการตัดแต่งกิ่ง การใช้สารเคมีป้องกันกำจัดศัตรูลำไย (11.91) ภาครัฐควรสนับสนุนการใช้สารชีวภัณฑ์ทดแทนการใช้สารเคมี (7.14) และภาครัฐหรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง จัดสรรผู้เชี่ยวชาญมาให้ความรู้ด้านการผลิต การตัดแต่งกิ่งลำไย (4.76) ตามลำดับ

4.4 ข้อเสนอแนะด้านการตลาด รายละเอียดดังตารางที่ 4.12

เกษตรกรจำนวน 165 ราย คิดเป็นร้อยละ 18.79 ให้ข้อเสนอแนะด้านการผลิตลำไย ดังนี้

ตารางที่ 4.12 ข้อเสนอแนะด้านการตลาด

n = 165		
ข้อเสนอแนะ	จำนวน (คน)	ร้อยละ
1. หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ควรมีการจัดการให้ความรู้แก่เกษตรกรเกี่ยวกับการคัดแยกเกรด การขนส่ง และการเก็บเกี่ยวผลผลิต	2	6.45
2. ควรมีตลาดรองรับที่แน่นอนจากทางภาครัฐ เพื่อป้องกันการกดราคาจากทางพ่อค้าคนกลาง	13	41.94
3. อยากให้ภาครัฐหรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ช่วยเหลือเกษตรกรในเรื่องราคาผลผลิตตกต่ำ ราคาไม่แน่นอน	16	51.61

จากตารางที่ 4.11 สรุปข้อเสนอแนะด้านการผลิตลำไยของเกษตรกร ดังนี้

ข้อเสนอแนะด้านการตลาดลำไยของเกษตรกร พบว่า อยากให้ภาครัฐหรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ช่วยเหลือเกษตรกรในเรื่องราคาผลผลิตตกต่ำ ราคาไม่แน่นอน (51.61) ควรมีตลาดรองรับที่แน่นอนจากทางภาครัฐ เพื่อป้องกันการกดราคาจากทางพ่อค้าคนกลาง (41.94) และเกษตรกรต้องการให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ควรมีการจัดการให้ความรู้แก่เกษตรกรเกี่ยวกับการคัดแยกเกรด การขนส่ง และการเก็บเกี่ยวผลผลิต (6.45) ตามลำดับ

บทที่ 5

สรุปการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การวิจัยเรื่อง การส่งเสริมการผลิตและการตลาดลำไยของเกษตรกรในอำเภอป่าแดด จังหวัดเชียงราย ผู้วิจัยได้นำเสนอในประเด็นสำคัญจำแนกเป็น 3 ส่วน คือ สรุปการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ ดังนี้

1. สรุปการวิจัย

1.1 วัตถุประสงค์การวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษา 1) สภาพพื้นฐานทางสังคมและเศรษฐกิจของเกษตรกร อำเภอป่าแดด จังหวัดเชียงราย 2) สภาพการผลิตและการตลาดลำไยของเกษตรกร อำเภอป่าแดด จังหวัดเชียงราย 3) ความต้องการการส่งเสริมการผลิตและการตลาดลำไยของเกษตรกรในอำเภอป่าแดด 4) ปัญหาและข้อเสนอแนะของเกษตรกร อำเภอป่าแดด จังหวัดเชียงราย

1.2 วิธีดำเนินการวิจัย

1.2.1 ประชากร ประชากรที่ใช้ในการศึกษาค้างนี้เป็นเกษตรกรผู้ปลูกลำไย ในอำเภอป่าแดด จังหวัดเชียงราย และขึ้นทะเบียนเกษตรกรกับกรมส่งเสริมการเกษตร ปี 2561 จำนวน 855 ราย

1.2.2 กลุ่มตัวอย่าง ในการศึกษาค้างนี้ กำหนดกลุ่มตัวอย่างโดยใช้สูตรคำนวณของ Taro Yamane ที่ความคลาดเคลื่อน 0.07 ได้ขนาดของกลุ่มตัวอย่าง 165 ราย และคำนวณกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาในแต่ละตำบล โดยใช้สูตรของ Nagtalon ใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างแบบ Simple Randomed Sampling โดยวิธีการจับฉลากตามรายชื่อเกษตรกรผู้ปลูกลำไยในแต่ละตำบล จนกว่าจะได้ตัวอย่างครบตามจำนวนของแต่ละตำบล

1.2.3 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เป็นแบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้างแบบปลายปิดและปลายเปิด ประกอบด้วยคำถาม 5 ตอน คือ ตอนที่ 1 สภาพทางสังคมและเศรษฐกิจของเกษตรกรผู้ผลิตลำไย ตอนที่ 2 สภาพการผลิตและการตลาดลำไยของเกษตรกร ตอนที่ 3 ความต้องการการส่งเสริมการผลิตและการตลาดลำไย และตอนที่ 4 ปัญหาและข้อเสนอแนะของเกษตรกรด้านการผลิตและ

การตลาดลำไย ทดสอบความเชื่อมั่นกับกลุ่มตัวอย่างที่มีลักษณะคล้ายคลึงกับกลุ่มที่จะศึกษา จำนวน 30 คน แล้วนำผลที่ได้มาทดสอบค่าความน่าเชื่อถือได้ของแบบสัมภาษณ์ ตามวิธีการหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (coefficient of alpha หรือ Cronbach's alpha) โดยใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูป ซึ่งได้ผลการทดสอบดังนี้

1) ระดับความต้องการการส่งเสริมการผลิตและการตลาดลำไย มีค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (alpha) เท่ากับ 0.941

2) ปัญหาด้านการผลิตและการตลาดลำไยของเกษตรกร มีค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (alpha) เท่ากับ 0.937

1.2.4 การเก็บรวบรวมข้อมูล

ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูล โดยการออกไปสัมภาษณ์กลุ่มตัวอย่างเกษตรกรผู้ปลูกลำไย โดยผู้วิจัยทำการสัมภาษณ์เกษตรกรเป็นรายบุคคล จำนวน 165 ราย

1.2.5 การวิเคราะห์ข้อมูล

ใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูป เพื่อวิเคราะห์ข้อมูล โดยใช้สถิติ การแจกแจงความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าต่ำสุด ค่าสูงสุด ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการจัดอันดับ

1.3 ผลการวิจัย

1.3.1 สภาพทางสังคม และเศรษฐกิจของเกษตรกรผู้ผลิตลำไย

1) *สภาพทางสังคม* พบว่า เกษตรกรส่วนมากเป็นเพศชาย มีอายุเฉลี่ย 49.41 ปี มีจำนวนสมาชิกทั้งหมดในครัวเรือนเฉลี่ย 4.02 คน ระดับการศึกษามัธยมศึกษา มีประสบการณ์ในการทำสวนลำไยเฉลี่ย 16.23 ปี เมื่อมีปัญหาในการปลูกลำไยส่วนใหญ่ศึกษาด้วยตนเอง และได้รับคำแนะนำและความรู้เกี่ยวกับการผลิตและการตลาดลำไยจากเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตร

2) *สภาพทางเศรษฐกิจ* พบว่า เกษตรกรมีพื้นที่ปลูกลำไยทั้งหมดเฉลี่ย 7.76 ไร่ มีจำนวนแรงงานทางการเกษตรเฉลี่ย 2.38 คน ส่วนใหญ่มีการจ้างแรงงานในการผลิตลำไย ค่าใช้จ่ายในการผลิตลำไยในฤดู แบ่งเป็นค่าปุ๋ยเฉลี่ย 2,914.13 บาท/ไร่ ค่าสารเคมีป้องกันกำจัดโรคและแมลงศัตรูลำไยเฉลี่ย 1,723.76 บาท/ไร่ และค่าสารเคมีป้องกันกำจัดวัชพืชเฉลี่ย 1,608.55 บาท/ไร่ แหล่งเงินทุนที่ใช้ในการผลิตลำไยส่วนใหญ่กู้ยืมเงินจาก ธ.ก.ส. ผลผลิตที่ได้รับเฉลี่ย 1,406.97 กิโลกรัม/ไร่ มีรายได้จากการขายผลผลิตลำไยเฉลี่ย 36,355.64 บาท/ไร่ และมีรายจ่ายจากการผลิตลำไยเฉลี่ย 6,715.16 บาท/ไร่

1.3.2 สภาพการผลิตและการตลาดลำไยของเกษตรกร

1) *สภาพการผลิต* พบว่า เกษตรกรส่วนใหญ่ปลูกลำไยพันธุ์อีดอ ลักษณะพื้นที่ปลูกเป็นที่ราบ ดินร่วน เกษตรกรส่วนใหญ่ไม่มีการตรวจวิเคราะห์ดิน ใช้ระยะปลูก 8x8 เมตร ไล่ปุ๋ยโดยการหว่าน ระยะเวลาให้น้ำลำไย แบ่งเป็น 3 ช่วง คือ ก่อนออกดอก มีการให้น้ำลำไยน้อยกว่า 2 ครั้ง หลังออกดอก มีการให้น้ำลำไยน้อยกว่า 2 ครั้ง และหลังติดผลมีการให้น้ำลำไยน้อยกว่า 2 ครั้งและ 5-6 ครั้ง โดยส่วนใหญ่ให้น้ำลำไยโดยผ่านทางท่อและสายยาง ป้องกันกำจัดโรคพืชแมลง และวัชพืชโดยการพ่นสารเคมี และใช้ขนาดผลเป็นตัวชี้วัดในการเก็บเกี่ยวผลผลิต

2) *สภาพการตลาด* พบว่า เกษตรกรส่วนใหญ่เก็บรวบรวมผลผลิตและขายเอง โดยขายในลักษณะเพื่ออบแห้ง โดยมีพ่อค้าในท้องถิ่นมารับซื้อผลผลิตลำไย เกษตรกรส่วนใหญ่ทราบราคาขายส่ง/ขายปลีกลำไยจากพ่อค้าในท้องถิ่น และได้รับเงินทั้งหมดเมื่อขายผลผลิตทั้งหมดแล้ว

1.3.3 ความต้องการการส่งเสริมการผลิตและการตลาดลำไยของเกษตรกร

จากการศึกษา ความต้องการการส่งเสริมการผลิตและการตลาดลำไยของเกษตรกรในภาพรวม พบว่า เกษตรกรมีความต้องการการส่งเสริมในระดับมาก และเมื่อพิจารณาในแต่ละประเด็น พบว่า เกษตรกรมีความต้องการการส่งเสริมระดับมาก 3 ประเด็น ซึ่งได้แก่ แมลงและโรคระบาด การผลิตลำไย การตลาดลำไย ตามลำดับ และความต้องการการส่งเสริมระดับปานกลาง ได้แก่ การเพิ่มมูลค่าสินค้า

1.3.4 ปัญหาและข้อเสนอแนะของเกษตรกรด้านการผลิต

1) *ปัญหาด้านการผลิต* พบว่า เกษตรกรมีปัญหาในภาพรวมระดับมาก และเมื่อพิจารณาแต่ละประเด็น พบว่า มีปัญหาในระดับมากทั้ง 9 ประเด็น ได้แก่ 1) การตัดแต่งกิ่ง เช่น ขาดแรงงาน ขาดความรู้ที่ถูกต้อง 2) แมลงระบาด เช่น หนอนเจาะกิ่งลำต้น/ผล เพี้ยต่างๆ 3) คุณภาพของผลผลิตลำไย เช่น ลำไยไม่ได้ขนาดตามมาตรฐานที่ต้องการ สีผิวลำไยไม่สวย 4) การผลิตลำไย เช่น ขาดแคลนเงินทุนเพื่อการผลิต ขาดความรู้ทางเทคโนโลยีการผลิต 5) โรคลำไย เช่น โรคราดำ โรคพุ่มไม้กวาด 6) เรื่องน้ำ เช่น ขาดแคลนน้ำในฤดูแล้ง ขาดแคลนแหล่งน้ำเพื่อใช้ในส่วน 7) เรื่องดิน เช่น ดินขาดความอุดมสมบูรณ์ ขาดแร่ธาตุอาหารที่จำเป็น 8) การใช้สารเคมี เช่น ราคาแพง ไม่มีคุณภาพ และ 9) การใช้ปุ๋ย เช่น ราคาแพง ไม่มีคุณภาพ ตามลำดับ

2) **ข้อเสนอแนะด้านการผลิต** พบว่า เกษตรกรให้ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการผลิต โดย 1) ให้ภาครัฐหรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ควรจัดอบรมให้ความรู้แก่เกษตรกรเกี่ยวกับการตัดแต่งกิ่ง การใช้สารเคมีป้องกันกำจัดศัตรูลำไย 2) ให้ภาครัฐหรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง จัดสรรผู้เชี่ยวชาญมาให้ความรู้ด้านการผลิต การตัดแต่งกิ่งลำไย 3) ควรมีแปลงสาธิตด้านการตัดแต่งกิ่ง 4) ภาครัฐหรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรจัดสรรแหล่งน้ำให้ชาวสวนลำไยในช่วงฤดูแล้ง 5) ภาครัฐควรสนับสนุนการใช้สารชีวภัณฑ์ทดแทนการใช้สารเคมี และ 6) ควรมีการจัดอบรมให้แก่เกษตรกรในทุกระยะการผลิต

1.3.5 ปัญหาและข้อเสนอแนะของเกษตรกรด้านการตลาดลำไย

1) **ปัญหาด้านการตลาด** พบว่า เกษตรกรมีปัญหาในภาพรวมระดับมาก และเมื่อพิจารณาแต่ละประเด็น พบว่า ปัญหาในระดับมากที่สุด คือ ปัญหาผลผลิต เช่น ราคาผลผลิตลำไยตกต่ำ ราคาเปลี่ยนแปลง/ไม่แน่นอน และ ผลผลิตลำไยล้นตลาด ปัญหาในระดับมาก มี 3 ประเด็น ได้แก่ 1) ปัญหาการเก็บเกี่ยวผลผลิต เช่น ขาดแคลนแรงงานจ้าง ขาดความรู้การเก็บเกี่ยวที่เหมาะสม 2) ปัญหาการคัดเกรดและแยกพันธุ์ลำไย เช่น ขาดแคลนแรงงาน ขาดความรู้ในการคัดเกรดและแยกพันธุ์ลำไย และ 3) ปัญหาการขนส่งลำไย เช่น ค่าขนส่งราคาแพง ขาดแคลนพาหนะ ตามลำดับ

2) **ข้อเสนอแนะด้านการตลาด** พบว่า เกษตรกรให้ข้อเสนอแนะด้านการตลาด ดังนี้ 1) ให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ควรมีการจัดการให้ความรู้แก่เกษตรกรเกี่ยวกับการคัดแยกเกรด การขนส่ง และการเก็บเกี่ยวผลผลิต 2) ควรมีตลาดรองรับที่แน่นอนจากทางภาครัฐ เพื่อป้องกันการกดราคาจากทางพ่อค้าคนกลาง และ 3) อยากให้ภาครัฐหรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้องช่วยเหลือเกษตรกรในเรื่องราคาผลผลิตตกต่ำ ราคาไม่แน่นอน

2. อภิปรายผล

จากการศึกษาสภาพทางสังคมและเศรษฐกิจของผู้ผลิตลำไย สภาพการผลิตและการตลาด ความต้องการการส่งเสริมการผลิตและการตลาดลำไย และปัญหาและข้อเสนอแนะ มีประเด็นที่น่าสนใจ สามารถนำมาอภิปราย ดังนี้

2.1 สภาพทางสังคมและเศรษฐกิจของเกษตรกรผู้ผลิตลำไย

2.1.1 สภาพทางสังคม

1) เกษตรกรส่วนมากเป็นเพศชาย มีอายุเฉลี่ย 49.41 ปี เสาวลักษณ์ กิติมา (2557, น.29-30) ศึกษาเรื่อง พฤติกรรมการใช้สารเคมีกำจัดศัตรูพืชของเกษตรกรปลูกลำไยบ้านสบเมย ตำบลทาขุมเงิน อำเภอแม่ทา จังหวัดลำพูนศึกษาเรื่อง พบว่า เกษตรกรส่วนใหญ่เป็นเพศชาย อายุเฉลี่ย 49.03 ปี สอดคล้องกับ กัลยาณี สมงาม (2558, น.64-65) ศึกษาเรื่อง การจัดการสวนลำไยและการใช้เชื้อราไตรโคเดอร์มาของเกษตรกรตำบลน้ำแวน อำเภอเชียงคำ จังหวัดพะเยา พบว่า เกษตรกรส่วนใหญ่เป็นเพศชาย อายุเฉลี่ย 48.48 ปี

2) สมาชิกทั้งหมดในครัวเรือนเฉลี่ย 4.02 คน สอดคล้องกับ ภาวิณี ศรีทองแท้ (2558, น. 33-44) ศึกษาเรื่อง ปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจในการปลูกลำไยของเกษตรกรในเขตพื้นที่อำเภอพร้าว จังหวัดเชียงใหม่ พบว่า สมาชิกในครัวเรือนเฉลี่ย 4.02 คน ใกล้เคียงกับ กัลยาณี สมงาม (2558, น.64-65) พบว่า มีจำนวนสมาชิกในครัวเรือนเฉลี่ย 3.6 คน ใกล้เคียงกับ พัชรา แสนสุข (2554, น.80) ศึกษาเรื่อง การผลิตและการตลาดลำไยของเกษตรกรในอำเภอดอยหล่อ จังหวัดเชียงใหม่ พบว่า มีสมาชิกในครัวเรือนเฉลี่ย 3.83 คน

3) เกษตรกรร้อยละ 32.7 จบการศึกษาระดับมัธยมปลาย สอดคล้องกับ ชัชชัย สุขเกษม (2558, น. 44-45) ศึกษาเรื่อง เครือข่ายตลาดลำไยของอำเภอสอยดาว จังหวัดจันทบุรี ในทัศนะเกษตรกรรายย่อยชาวสวนลำไย พบว่า เกษตรกรจบการศึกษาระดับมัธยม แต่ต่างจาก พรทิพย์ อินทะหลุก (2559, น. 52) ศึกษาเรื่อง ความคิดเห็นของผู้ปลูกลำไยต่อการเข้าร่วมโครงการส่งเสริมการเกษตรแปลงใหญ่ในอำเภอแม่ทา จังหวัดลำพูน พบว่า เกษตรกรผู้ปลูกลำไยมีระดับการศึกษาชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ต่างจาก ภาวิณี ศรีทองแท้ (2558, น. 33-44) พบว่า เกษตรกรส่วนใหญ่จบการศึกษาระดับประถมศึกษา ต่างจาก ยุวธิดา ปันปิ่น (2558, น.67) ศึกษาเรื่อง การวิเคราะห์มูลค่าเพิ่มเชิงเศรษฐศาสตร์ในห่วงโซ่อุปทานลำไยแปรรูป พบว่า เกษตรกรมีระดับการศึกษาต่ำกว่ามัธยมศึกษา ต่างจาก เสาวลักษณ์ กิติมา (2557, น.29-30) พบว่า เกษตรกรมีการศึกษาอยู่ระดับประถมศึกษา ต่างจาก กัลยาณี สมงาม (2558, น.64-65) พบว่า เกษตรกรจบการศึกษาระดับชั้นประถมศึกษา และต่างจาก พัชรา แสนสุข (2554, น.80) พบว่า เกษตรกรจบการศึกษาระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 4

4) ประสบการณ์ในการทำสวนลำไยเฉลี่ย 16.23 ปี สอดคล้องกับ เสาวลักษณ์ กิติมา (2557, น.29-30) พบว่า เกษตรกรมีประสบการณ์ในการปลูกลำไยเฉลี่ย 16.33 ปี และสอดคล้องกับ พัชรา แสนสุข (2554, น.80) พบว่า เกษตรกรมีประสบการณ์ในการทำสวนลำไยเฉลี่ย 16.96 ปี

5) เมื่อมีปัญหาในการปลูกลำไยส่วนใหญ่จะศึกษาด้วยตนเอง สอดคล้องกับ พัชรา แสนสุข (2554, น.80) พบว่า เมื่อมีปัญหาในการปลูกลำไยจะศึกษาด้วยตนเอง

6) ได้รับคำแนะนำและความรู้เกี่ยวกับการผลิตและการตลาดลำไยจากเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตร ต่างจาก พรทิพย์ อินทะหลุก (2559, น. 52) พบว่า เกษตรกรได้รับข่าวสารเกี่ยวกับลำไยจากการประชาสัมพันธ์ของผู้นำชุมชนผ่านหอกระจายข่าวหมู่บ้าน ต่างจาก พัชรา แสนสุข (2554, น.80) พบว่า เกษตรกรได้รับคำแนะนำและความรู้เรื่องการผลิตและการตลาดลำไยจากเพื่อนบ้าน

2.1.2 สภาพทางเศรษฐกิจ

1) จำนวนแรงงานทางการเกษตรในครัวเรือนเฉลี่ย 2.38 คน ส่วนใหญ่มีการจ้างแรงงานในการผลิตลำไย สอดคล้องกับ พรทิพย์ อินทะหลุก (2559, น. 52) พบว่า มีจำนวนแรงงานในครัวเรือนเฉลี่ย 2.62 คน และมีการจ้างแรงงานจากภายนอก ใกล้เคียงกับ ภาวิณี ศรีทองแท้ (2558, น. 33-44) พบว่า แรงงานในครัวเรือนเฉลี่ย 3.14 คน สอดคล้องกับ กัลยาณี สมงาม (2558, น.64-65) พบว่า แรงงานทางการเกษตรในครัวเรือนเฉลี่ย 2.52 คน และใกล้เคียงกับ พัชรา แสนสุข (2554, น.80) พบว่า จำนวนแรงงานทางการเกษตรในครัวเรือนเฉลี่ย 1.21 คน และมีการจ้างแรงงานรายวัน

2) แหล่งเงินทุนที่ใช้ในการผลิตลำไยส่วนใหญ่กู้ยืมเงินจาก ธ.ก.ส. สอดคล้องกับ กัลยาณี สมงาม (2558, น.64-65) พบว่า เกษตรกรส่วนใหญ่มีการกู้ยืมเงินจากธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร และสอดคล้องกับ พัชรา แสนสุข (2554, น.80) พบว่า เกษตรกรส่วนใหญ่มีการกู้เงินมาใช้จ่ายในการผลิตลำไยโดยเกษตรกรร้อยละ 60.0 กู้ เงินจากธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร

2.2 สภาพการผลิตและการตลาดลำไย

2.2.1 สภาพการผลิต

1) เกษตรกรส่วนใหญ่ปลูกลำไยพันธุ์อีดอ ลักษณะพื้นที่ปลูกเป็นที่ราบ เกษตรกรส่วนใหญ่ไม่มีการตรวจวิเคราะห์ดิน ใช้ระยะปลูก 8x8 เมตร ใส่งูยโดยการหว่าน ระยะเวลาให้น้ำลำไย แบ่งเป็น 3 ช่วง คือ ก่อนออกดอก หลังออกดอก และหลังติดผล สอดคล้องกับ พัชรา แสนสุข (2554, น.80) พบว่า เกษตรกรทั้งหมดใช้พันธุ์อีดอ เกษตรกรส่วนใหญ่ใช้ระยะการปลูกลำไย 8x8 เมตร ไม่มีการวิเคราะห์ธาตุอาหารในดินในพื้นที่ที่มีการผลิตลำไย เกษตรกรเกือบทั้งหมดใส่งูยโดยวิธีการหว่าน มีการให้น้ำลำไยโดยใช้ท่อและสายยาง 3 ระยะ ได้แก่ ก่อนออกดอก หลังออกดอก และหลังติดผล

2) การป้องกันกำจัดโรคพืช วิธีป้องกันกำจัดแมลง และป้องกันกำจัดวัชพืช โดยการพ่นสารเคมี สอดคล้องกับ สมเกียรติ น่วมนา และนครินทร์ แก้วญาณะ (2558, น.22) ศึกษา

เกี่ยวกับโครงการการประยุกต์ใช้แอปพลิเคชันเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพผลผลิตลำไยบนอุปกรณ์เคลื่อนที่ ในจังหวัดลำพูน พบว่า เกษตรกรใช้ยากำจัดศัตรูพืชในการป้องกันศัตรูพืชของลำไยทั้งโรคและแมลง สอดคล้องกับ เสาวลักษณ์ กิติมา (2557, น.32-33) พบว่า เกษตรกรส่วนใหญ่ ร้อยละ 98.04 ใช้สารเคมีกำจัดศัตรูพืช ทั้งสารเคมีกำจัดศัตรูพืชประเภทสารเคมีกำจัดแมลง สารเคมีกำจัดเชื้อรา และสารเคมีกำจัดวัชพืช และสอดคล้องกับ พัทธา แสนสุข (2554, น.80) พบว่า เกษตรกรส่วนใหญ่มีการป้องกันกำจัดโรคพืชแมลง และวัชพืชโดยการพ่นสารเคมี

2.2.2 สภาพการตลาด

1) เกษตรกรส่วนใหญ่เก็บรวบรวมผลผลิตและขายเอง โดยขายในลักษณะเพื่ออบแห้ง โดยมีพ่อค้าในท้องถิ่นมารับซื้อผลผลิตลำไย สอดคล้องกับ ชัชชัย สุขเกษม (2558, น.47) พบว่า ประเภทการซื้อผ่านพ่อค้าคนกลางในพื้นที่ สอดคล้องกับ พัทธา แสนสุข (2554, น.81) พบว่า ลักษณะการขายลำไยของเกษตรกรมี 3 รูปแบบ ได้แก่ ขายเองเป็นส่วนใหญ่ ณ จุดรับซื้อในท้องถิ่น ขายผ่านพ่อค้าคนกลางเพราะสะดวก รวดเร็ว เกษตรกรส่วนใหญ่เก็บรวบรวมผลผลิตด้วยตนเอง

2) เกษตรกรส่วนใหญ่ทราบราคาขายส่ง/ขายปลีกลำไยจากพ่อค้าในท้องถิ่น และได้รับเงินทั้งหมดเมื่อขายผลผลิตทั้งหมดแล้ว สอดคล้องกับ พัทธา แสนสุข (2554, น.81) พบว่า เกษตรกรทราบราคาขายส่ง/ขายปลีกลำไยจากพ่อค้าในท้องถิ่น และได้รับเงินค่าผลผลิตลำไยทั้งหมดเมื่อขายผลผลิตแล้ว

2.3 ความต้องการการส่งเสริมการผลิตและการตลาดลำไย

จากการศึกษา ความต้องการการส่งเสริมการผลิตและการตลาดลำไยของเกษตรกรในภาพรวม พบว่า เกษตรกรมีความต้องการการส่งเสริมในระดับมาก และเมื่อพิจารณาในแต่ละประเด็น พบว่า เกษตรกรมีความต้องการการส่งเสริมในด้าน

2.3.1 แมลงและโรคระบาด โดยภาพรวมเกษตรกรมีความต้องการการส่งเสริมในระดับมาก และเมื่อพิจารณาแต่ละประเด็นพบว่า เกษตรกรมีความต้องการการส่งเสริมระดับมาก 4 ประเด็น ได้แก่ การบริหารจัดการแมลงและโรค วิธีป้องกันกำจัดโรคและแมลง แมลงศัตรูลำไยที่สำคัญของลำไย และโรคระบาดที่สำคัญของลำไย ตามลำดับ จะเห็นได้ว่า โรคและแมลงเป็นปัญหาระดับต้นๆ ของการผลิตลำไย ทำให้เกษตรกรมีความต้องการการส่งเสริมอยู่ในระดับมาก ทั้งในเรื่องของการบริหารจัดการ วิธีป้องกันกำจัด เป็นต้น

2.3.2 การผลิตลำไย โดยภาพรวมเกษตรกรมีความต้องการในระดับมาก และเมื่อพิจารณาแต่ละประเด็น พบว่า เกษตรกรมีความต้องการระดับมากในประเด็นการทำผลผลิตในฤดูให้ได้ผลโตและมีคุณภาพ การจัดและควบคุมทรงพุ่ม การใช้ปุ๋ยตามค่าวิเคราะห์ดิน การผสมปุ๋ยใช้

เอง ปุ๋ยและสารปรับปรุงบำรุงดิน การผลิตลำไยตามหลักของการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีและเหมาะสม (GAP) การจัดการหลังการเก็บเกี่ยว การตัดแต่งกิ่งเพื่อลดปริมาณไม้ค้ำเงินทุน การใช้สารชีวภัณฑ์เพื่อลดหรือทดแทนการใช้สารเคมี การใช้น้ำแบบรู้คุณค่าและเหมาะสม สารป้องกันกำจัดศัตรูพืชตามลำดับ เกษตรกรมีความต้องการการส่งเสริมระดับปานกลางในประเด็น การทำปุ๋ยหมักได้ต้นลำไย และเกษตรกรมีความต้องการการส่งเสริมระดับน้อยในประเด็นการผลิตลำไยนอกฤดู จะเห็นได้ว่า เกษตรกรมีความต้องการการส่งเสริมการผลิตลำไยนอกฤดูในระดับน้อย อาจเป็นเพราะเกษตรกรส่วนใหญ่ผลิตลำไยในฤดูเป็นหลัก มีเพียงส่วนน้อยที่เริ่มสนใจในการผลิตลำไยนอกฤดู

2.3.3 การตลาดลำไย เกษตรกรมีความต้องการการส่งเสริมด้านการตลาดลำไยในภาพรวมอยู่ในระดับมาก และเมื่อพิจารณาแต่ละประเด็นพบว่า เกษตรกรมีความต้องการการส่งเสริมด้านการตลาดลำไยระดับมากใน 3 ประเด็น ได้แก่ การผลิตสอดคล้องกับความต้องการของตลาด รองลงมาคือ ช่องทางการจำหน่าย/การตลาด และรูปแบบการจำหน่าย ตามลำดับ ความต้องการการส่งเสริมระดับปานกลาง 4 ประเด็น ได้แก่ การเชื่อมโยงตลาด การขนส่งสินค้า การรวบรวม/จัดเก็บสินค้า และตลาดภายในประเทศและต่างประเทศ ตามลำดับ เกษตรกรเริ่มสนใจการผลิตเพื่อสอดคล้องกับความต้องการของตลาด ช่องทางการจำหน่าย/การตลาด และรูปแบบการจำหน่ายมากขึ้น เพื่อนำไปพัฒนาคุณภาพผลผลิตในพื้นที่ของตนเองเพื่อสอดคล้องกับความต้องการของตลาด

2.3.4 การเพิ่มมูลค่าสินค้า เกษตรกรมีความต้องการการส่งเสริมด้านการเพิ่มมูลค่าสินค้าในระดับปานกลาง และเมื่อพิจารณาแต่ละประเด็นพบว่า เกษตรกรมีความต้องการการส่งเสริมระดับมาก ได้แก่ มาตรฐานสินค้า ความต้องการการส่งเสริมระดับปานกลาง 2 ประเด็น ได้แก่ การแปรรูปและบรรจุภัณฑ์ ตามลำดับ เกษตรกรต้องการเพิ่มมูลค่าของสินค้าโดยการเพิ่มมาตรฐานสินค้าของตนเอง นอกเหนือจากการขายผลผลิตแบบสดรวมทั้งมีพ่อค้ารับซื้อเป็นผู้กำหนดราคาเพียงอย่างเดียว

2.4 ปัญหาและข้อเสนอแนะของเกษตรกร

2.4.1 ปัญหาด้านการผลิต เกษตรกรมีปัญหาในภาพรวมระดับมาก และเมื่อพิจารณาแต่ละประเด็นพบว่า ปัญหาระดับมากทั้ง 9 ประเด็น ได้แก่ 1) การตัดแต่งกิ่ง เช่น ขาดแรงงาน ขาดความรู้ที่ถูกต้อง 2) แมลงระบาด เช่น หนอนเจาะกิ่งลำต้น/ผล เพี้ยต่างๆ 3) คุณภาพของผลผลิตลำไย เช่น ลำไยไม่ได้ขนาดตามมาตรฐานที่ต้องการ สีผิวลำไยไม่สวย 4) การผลิตลำไย เช่น ขาดแคลนเงินทุนเพื่อการผลิต ขาดความรู้ทางเทคโนโลยีการผลิต 5) โรคลำไย เช่น โรคราดำ โรคพุ่มไม้กวาด 6) เรืองน้ำ เช่น ขาดแคลนน้ำในฤดูแล้ง ขาดแคลนแหล่งน้ำเพื่อใช้ในสวน 7) เรือง

ดิน เช่น ดินขาดความอุดมสมบูรณ์ ขาดแร่ธาตุอาหารที่จำเป็น 8) การใช้สารเคมี เช่น ราคาแพง ไม่มีคุณภาพ และ 9) การใช้ปุ๋ย เช่น ราคาแพง ไม่มีคุณภาพ ตามลำดับ ต่างจาก ชัช พชรธรรมกุล และคณะ (2560, น.37-38) ศึกษาเรื่อง ประสิทธิภาพการผลิตลำไยของเกษตรกรในเขตภาคเหนือตอนบน พบว่า เกษตรกรขาดความรู้ทางด้านเทคโนโลยีการผลิต ขาดเครื่องมือและอุปกรณ์ทางการเกษตร ตลอดจนขาดแคลนแรงงานในระดับน้อยที่สุด เนื่องจากมีหน่วยงานของรัฐเข้ามาให้ความรู้ เมื่อเกษตรกรพบปัญหาเกี่ยวกับการผลิตลำไยเกษตรกรมักเข้าไปปรึกษาร้านค้าจำหน่ายปัจจัยการผลิตทางการเกษตรเพราะเชื่อว่าผู้จำหน่ายจะช่วยให้คำแนะนำได้เป็นอย่างดี และเกษตรกรยังพบเจอกับปัญหาภัยแล้งอีกด้วย สำหรับปัญหาเกี่ยวกับโรคและแมลงระบาดในพื้นที่เพาะปลูก เช่น มวนลำไย หนอนเจาะกิ่ง หนอนกินใบ เพลี้ยต่างๆ โรคคราดำ โรคพุ่มไม้กวาด เป็นต้น ถือว่าอยู่ในระดับน้อย เนื่องจากเกษตรกรมีการป้องกันโดยการฉีดพ่นสารเคมีก่อนที่จะเกิดโรค นอกจากนี้ปัจจัยทางการผลิต ได้แก่ ปัจจัยการผลิตหาซื้อยาก ไม่มีคุณภาพ และอ่านฉลากไม่เข้าใจ ยังเป็นปัญหาระดับน้อยที่สุด เนื่องจากผลิตภัณฑ์ทางการเกษตรส่วนใหญ่เป็นสารเคมี มีฉลากระบุไว้ชัดเจน หาซื้อได้ทั่วไปตามร้านขายปัจจัยการผลิต ยกเว้นราคาปัจจัยการผลิตค่อนข้างแพง แต่ยังคงอยู่ในระดับน้อย เห็นได้ว่าเกษตรกรในแต่ละพื้นที่ได้รับการส่งเสริมที่แตกต่างกัน บางพื้นที่มีเจ้าหน้าที่ของรัฐเข้าให้การสนับสนุนอย่างต่อเนื่อง ทำให้ปัญหาในด้านการผลิตมีน้อย บางพื้นที่มีการส่งเสริมการผลิตในระดับที่น้อย ทำให้เกษตรกรเกิดปัญหาในด้านการผลิตมาก

2.4.2 ข้อเสนอแนะด้านการผลิต พบว่า เกษตรกรให้ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการผลิต โดย 1) ให้ภาครัฐหรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ควรจัดอบรมให้ความรู้แก่เกษตรกรเกี่ยวกับการตัดแต่งกิ่ง การใช้สารเคมีป้องกันกำจัดศัตรูลำไย 2) ให้ภาครัฐหรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง จัดสรรผู้เชี่ยวชาญมาให้ความรู้ด้านการผลิต การตัดแต่งกิ่งลำไย 3) ควรมีแปลงสาธิตด้านการตัดแต่งกิ่ง 4) ภาครัฐหรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรจัดสรรแหล่งน้ำให้ชาวสวนลำไยในช่วงฤดูแล้ง 5) ภาครัฐควรสนับสนุนการใช้สารชีวภัณฑ์ทดแทนการใช้สารเคมี และ 6) ควรมีการจัดอบรมให้แก่เกษตรกรในทุกๆ ระยะเวลาการผลิต เห็นได้ว่า ภาครัฐหรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้องยังให้ความสนใจ สนับสนุนเกษตรกรในระดับน้อยมาก ทำให้เกษตรกรยังขาดความรู้ในการผลิตลำไยที่ได้คุณภาพ เป็นที่ต้องการของตลาด

2.4.3 ปัญหาด้านการตลาด พบว่า เกษตรกรมีปัญหาในภาพรวมระดับมาก และเมื่อพิจารณาแต่ละประเด็น พบว่า ปัญหาระดับมากที่สุด ได้แก่ ปัญหาผลผลิต เช่น ราคาผลผลิต

ลำไยตกต่ำ ราคาเปลี่ยนแปลง/ไม่แน่นอน และ ผลผลิตลำไยล้นตลาด ปัญหาระดับมาก มี 3 ประเด็น ได้แก่ 1) ปัญหาการเก็บเกี่ยวผลผลิต เช่น ขาดแคลนแรงงานจ้าง ขาดความรู้การเก็บเกี่ยวที่เหมาะสม 2) ปัญหาการคัดเกรดและแยกพันธุ์ลำไย เช่น ขาดแคลนแรงงาน ขาดความรู้ในการคัดเกรดและแยกพันธุ์ลำไย และ 3) ปัญหาการขนส่งลำไย เช่น ค่าขนส่งราคาแพง ขาดแคลนพาหนะ ตามลำดับ เห็นได้ว่าปัญหาด้านผลผลิต เช่น ราคาผลผลิตลำไยตกต่ำ ราคาเปลี่ยนแปลง/ไม่แน่นอน และ ผลผลิตลำไยล้นตลาด ยังเป็นปัญหาที่เกษตรกรประสบมากที่สุด และเป็นปัญหาเรื้อรังมานาน

2.4.4 ข้อเสนอแนะด้านการตลาด พบว่า เกษตรกรให้ข้อเสนอแนะด้านการตลาด ดังนี้ 1) ให้นำหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ควรมีการจัดการให้ความรู้แก่เกษตรกรเกี่ยวกับการคัดแยกเกรด การขนส่ง และการเก็บเกี่ยวผลผลิต 2) ควรมีตลาดรองรับที่แน่นอนจากทางภาครัฐ เพื่อป้องกันการกดราคาจากทางพ่อค้าคนกลาง และ 3) อยากให้ภาครัฐหรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ช่วยเหลือเกษตรกรในเรื่องราคาผลผลิตตกต่ำ ราคาไม่แน่นอน สอดคล้องกับ พัชรา แสนสุข (2554, น.82) ศึกษาเรื่อง การผลิตและการตลาดลำไยของเกษตรกรในอำเภอดอยหล่อ จังหวัดเชียงใหม่ พบว่าเกษตรกรให้ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการตลาดลำไย ได้แก่ ต้องการให้รัฐบาลประกันราคารับซื้อจากเกษตรกรโดยตรงไม่ผ่านผู้ประกอบการ แก้ปัญหาเกี่ยวกับเกรดที่ เกษตรกรคัดเองไม่ตรงกับที่พ่อค้ารับซื้อ จัดให้มีมาตรฐานเดียวกันทุกจุดรับซื้อ สนับสนุนด้านความรู้เทคโนโลยีการผลิตนอกฤดู ตลอดจนสนับสนุนให้เกิดการรวมกลุ่มกันในการขายผลผลิตเพื่อสร้างอำนาจต่อรองให้สูงขึ้น ด้านการโฆษณาประชาสัมพันธ์ควรจัดมหกรรม “กินลำไย” การโฆษณาผ่านทางสื่อต่างๆ เช่น อินเทอร์เน็ต ไปสเตอร์ ป้ายโฆษณา เป็นต้น ทั้งภาครัฐและเอกชน ควรร่วมมือกันคิดค้นวิจัยการแปรรูปผลิตภัณฑ์ให้หลากหลายยิ่งขึ้น ตลอดจนให้ความรู้แก่ผู้ส่งออก และเกษตรกรในการปฏิบัติตามคำแนะนำของการทำเกษตรดีที่เหมาะสม (GAP) เพื่อสร้างความมั่นใจให้กับผู้บริโภคทั้งในและต่างประเทศ จะเห็นได้ว่าปัญหาด้านผลผลิตตกต่ำ ราคาไม่แน่นอนยังเป็นปัญหาที่ยังแก้ไขไม่หาย ถึงแม้จะมีการวางแผนการรองรับผลผลิตที่จะออกสู่ตลาดในแต่ละปีก็ตาม แต่ก็ไม่สามารถแก้ปัญหาเรื่องราคาผลผลิตตกต่ำได้

ปัญหาเกี่ยวกับลำไยที่สำคัญอันดับแรกยังคงเป็นเรื่องของปัญหาการขาดแคลนแรงงานในการเก็บเกี่ยวผลผลิตและการคัดลำไย เนื่องจากแรงงานไม่เพียงพอเมื่อเทียบกับปริมาณผลผลิตลำไยในพื้นที่ ทำให้เกิดปัญหาด้านทุนในการเก็บเกี่ยวผลผลิตที่สูง และจากปัญหาการขาดแคลนแรงงานดังกล่าวทำให้การขายลำไยแบบมัดช่อที่ได้ราคาสูงกว่าไม่เป็นที่นิยม เนื่องจากมีค่าจ้างที่สูง และใช้เวลาในการคัดลำไยมากกว่าการขายแบบรูปร่าง ทำให้เกษตรกรผู้ปลูกลำไยจำนวนมากประสบกับสถานะขาดทุน ถึงแม้ว่าลำไยที่เกษตรกรปลูกจะติดผลเต็มต้นก็ตาม และช่วง

ที่ผลผลิตออกสู่ตลาดก็เกิดปัญหาหาคาผลผลิตตกต่ำตามมา ปัญหาอันดับสองคือ ปัญหาการรวมกลุ่มของเกษตรกรในพื้นที่ที่ไม่มีความเข้มแข็ง ขาดการจัดการที่ดี ทำให้ไม่สามารถกระจายข่าวสารข้อมูลด้านราคา ตลาดแรงงาน และความรู้ด้านการผลิตที่ถูกต้องเพื่อให้ได้ผลผลิตลำไยที่มีคุณภาพ และ ปัญหาอีกประการหนึ่ง คือ เกษตรกรในพื้นที่ยังขาดการเปิดรับองค์ความรู้ใหม่ๆ ด้านการผลิตลำไยที่ถูกต้องจากหน่วยงานภายนอก เช่น มหาวิทยาลัย และ ทร.ศ. เพื่อให้ได้ผลผลิตที่มีคุณภาพ เช่น การตัดแต่งกิ่งลำไย การตัดช่อดอก และการใช้ปุ๋ย/สารเคมี เนื่องจากเกษตรกรผู้ปลูกลำไยในพื้นที่ยังเป็นสังคมเกษตรแบบดั้งเดิม นอกจากนี้ที่กล่าวมาข้างต้นแล้ว ยังมีปัญหาที่ไม่สามารถที่จะควบคุมได้ นั่นคือ ปัญหาด้านภัยธรรมชาติ เช่น ภัยแล้ง พายุ เป็นต้น ที่ส่งผลกระทบต่อให้กับเกษตรกรผู้ปลูกลำไยเป็นอย่างมากเช่นกัน

3. ข้อเสนอแนะ

จากผลการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะ ดังต่อไปนี้

3.1 ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

3.1.1 ข้อค้นพบจากงานวิจัย พบว่า เกษตรกรมีปัญหาเรื่องการตัดแต่งกิ่งในระดับมาก ทั้งในเรื่องของการขาดแรงงาน ขาดความรู้ที่ถูกต้อง ดังนั้น เกษตรกรควรมีการศึกษาความรู้เกี่ยวกับการตัดแต่งกิ่งด้วยวิธีการควบคุมทรงพุ่ม และจ้างแรงงานที่มีความเชี่ยวชาญด้านการตัดแต่งกิ่ง

3.1.2 การผลิตลำไยของเกษตรกร ส่วนใหญ่ยังมีการปฏิบัติในรูปแบบเดิมๆ เช่น ไม่มีการวิเคราะห์ดิน ใส่ปุ๋ยตามความเคยชิน เกิดความเสียหาย ไม่กล้าที่จะเปลี่ยนแปลงรูปแบบการผลิต ดังนั้น หน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรเข้าไปให้ความรู้ เทคนิคการผลิตลำไยให้เป็นที่ต้องการของตลาดในสภาวะปัจจุบัน และตัวเกษตรกรควรมีการเปลี่ยนแปลงตัวเอง มีการเรียนรู้ด้วยตัวเอง ค้นหาด้วยตัวเองมากขึ้น

3.1.3 การผลิตลำไยของเกษตรกรยังเชื่อว่า การที่ลำไยแต่ละต้นให้ผลผลิตในปริมาณมาก ก็สามารถขายผลผลิตได้จำนวนมากเช่นกัน แต่เกษตรกรไม่ได้คำนึงถึงคุณภาพของผลผลิตที่ได้ ดังนั้น เกษตรกรควรรวมกลุ่มเพื่อเสนอให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องเข้ามาให้ความรู้ในการ

ผลิตลำไยคุณภาพให้แก่เกษตรกร และมีแปลงสาธิตให้เกษตรกรได้เรียนรู้การผลิตลำไยคุณภาพ เพื่อเป็นการเพิ่มมูลค่าของผลผลิตให้กับเกษตรกร

3.1.4 การตรวจวิเคราะห์ดิน เกษตรกรส่วนใหญ่ไม่เคยตรวจวิเคราะห์ธาตุอาหารในดิน ทำให้เกษตรกรมีการจัดการในเรื่องปุ๋ย ธาตุอาหารอย่างถูกต้องและเหมาะสม ดังนั้นเกษตรกรควรมีการรวมกลุ่มจัดซื้ออุปกรณ์ตรวจวิเคราะห์ดินเบื้องต้นและให้เจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตร เจ้าหน้าที่พัฒนาที่ดิน หมอดินอาสาประจำหมู่บ้าน เข้าไปให้ความรู้ในการวิเคราะห์ดิน และตรวจดินให้กับเกษตรกร เพื่อการจัดการธาตุอาหารอย่างถูกต้องและเหมาะสม

3.1.5 ค่าใช้จ่ายในการผลิตลำไย ส่วนใหญ่เป็นค่าปุ๋ยและสารเคมีป้องกันกำจัดศัตรูพืช และวัชพืชที่มีราคาแพง ดังนั้น เกษตรกรควรหันมาใช้สารชีวภัณฑ์ทดแทนการใช้สารเคมีทำปุ๋ยหมักใช้เอง หรือใช้ปุ๋ยตามค่าวิเคราะห์ดิน ผสมปุ๋ยใช้เอง เป็นต้น

3.1.6 เกษตรกรส่วนใหญ่ประสบปัญหาราคาสินค้าผลผลิตตกต่ำ ดังนั้น เกษตรกรควรมีการรวมกลุ่มเพื่อสร้างอำนาจในการต่อรองให้สูงขึ้น ในรูปของวิสาหกิจชุมชน มีการเพิ่มมูลค่าของผลผลิต มีการจัดการผลผลิตในช่วงที่ราคาสินค้าผลผลิตตกต่ำ เช่นการแปรรูปสินค้า เพื่อเพิ่มมูลค่าของสินค้า รัฐบาลหรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ควรมีการประกันราคารับซื้อผลผลิตลำไยจากเกษตรกรโดยไม่ผ่านพ่อค้าคนกลาง

3.2 ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

3.2.1 ควรศึกษาความต้องการการส่งเสริมการผลิตและการตลาดในพื้นที่อื่นๆ ที่มีความต่างกันออกไป เพื่อนำผลที่ได้มาเปรียบเทียบและวางแผนในการส่งเสริมการผลิตที่ตรงกับความต้องการของเกษตรกรต่อไป

3.2.2 ควรศึกษาในประเด็นของความสามารถในการรับรู้ การยอมรับเทคโนโลยีในการผลิตสมัยใหม่ เพื่อให้ทันต่อการเปลี่ยนแปลงของสภาพแวดล้อม

3.2.3 ควรศึกษาปัจจัยการยอมรับการผลิตลำไยคุณภาพ

3.2.4 ควรศึกษาการเปรียบเทียบลำไยในฤดูและนอกฤดู

3.2.5 ควรศึกษาความต้องการการผลิตลำไยนอกฤดู

บรรณานุกรม

บรรณานุกรม

- กรมวิชาการเกษตร. (2559). *สถานการณ์การผลิตและการตลาด*. สืบค้นเมื่อ 15 พฤศจิกายน 2562, จาก <http://www.doa.go.th/share/docs/longgan/situatedlonggan.pdf>.
- กรมส่งเสริมการเกษตร. (2561). รายงานผลการขึ้นทะเบียนเกษตรกรผู้ปลูกลำไย ตามที่ดั่งแปลง ปี 2561. สืบค้นเมื่อ 25 สิงหาคม 2562, จาก http://farmer.doae.go.th/farmer/report_1_2/ex_report.
- กระทรวงเกษตรและสหกรณ์. (2562). การใช้ที่ดินป่าแดง. สืบค้นเมื่อ 25 สิงหาคม 2562, จาก <http://agri-map-online.moac.go.th/>.
- กัลยาณี สมงาม. (2558). *การจัดการสวนลำไยและการใช้เชื้อราไตรโคเดอร์มาของเกษตรกรตำบลน้ำแวน อำเภอเชียงคำ จังหวัดพะเยา* (วิทยานิพนธ์ปริญญาเกษตรศาสตรมหาบัณฑิต). มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช, นนทบุรี.
- ครูประถม.คอม. (2560). จิตวิทยาการศึกษา : ทฤษฎีความต้องการของมาสโลว์. สืบค้นเมื่อ 24 สิงหาคม 2562, จาก <https://www.krupatom.com/มาสโลว์/>.
- จังหวัดเชียงราย. (2560). *แผนพัฒนาจังหวัดเชียงราย พ.ศ.2561-2564*. สืบค้นเมื่อ 25 สิงหาคม 2562, จาก http://www.chiangrai.net/cpwp/?wpfb_dl=432.
- ซัช พชรธรรมกุล และคณะ. (2560). *ประสิทธิภาพการผลิตลำไยของเกษตรกรในเขตภาคเหนือตอนบน* (รายงานผลการวิจัย). เชียงใหม่.
- ซัชชัย สุขเกษม. (2558). *เครือข่ายตลาดลำไยของอำเภอสอยดาว จังหวัดจันทบุรี ในทัศนะของเกษตรกรรายย่อยชาวสวนลำไย* (วิทยานิพนธ์ปริญญารัฐศาสตรมหาบัณฑิต). มหาวิทยาลัยบูรพา, ชลบุรี.
- ไทยเกษตรศาสตร์. (2555). การส่งเสริมการเกษตร. สืบค้นเมื่อ 24 สิงหาคม 2562, จาก <https://www.thaikasetsart.com/การส่งเสริมการเกษตร/>.
- ไทยนิวส์. (2558). “ลำไย” ผลไม้เศรษฐกิจเหนือคาดการณ์ปีนี้ผลผลิตน้อย. สืบค้นเมื่อ 25 สิงหาคม 2562, จาก <http://www.thainews70.com/ข่าวเกษตรกรรม/ลำไย-ผลไม้เศรษฐกิจเหนือ/>.
- เบญจมาศ อยู่ประเสริฐ. (2557). *ตัวแปร ประชากร และกลุ่มตัวอย่างในการวิจัยทางส่งเสริมและพัฒนาการเกษตร*. ใน *ประมวลสาระชุดวิชาการวิจัยและสถิติเพื่อการส่งเสริมและพัฒนาการเกษตร* (หน่วยที่ 6). นนทบุรี: สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.

- พงษ์ศักดิ์ อังกสิทธิ์. (2556). *เอกสารการสอนชุดวิชาการส่งเสริมการเกษตรเพื่อการพัฒนา*. นนทบุรี: สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช.
- พรทิพย์ อินทะหลุก. (2559). *ความคิดเห็นของผู้ปลูกลำไยต่อการเข้าร่วมโครงการส่งเสริมการเกษตรแปลงใหญ่ในอำเภอแม่ทา จังหวัดลำพูน (คั่นคว่าอิสระปริญญาวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต)*. มหาวิทยาลัยเชียงใหม่, เชียงใหม่.
- พัชรา แสนสุข. (2554). *การผลิตและการตลาดลำไยของเกษตรกรในอำเภอดอยหล่อ จังหวัดเชียงใหม่ (วิทยานิพนธ์ปริญญาเกษตรศาสตรมหาบัณฑิต)*. มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช, นนทบุรี.
- ภัทรพงษ์ แสนศาลา. (2556). *ความต้องการการส่งเสริมการผลิตและการตลาดโคเนื้อของเกษตรกรในจังหวัดอุดรธานี (วิทยานิพนธ์ปริญญาวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต)*. มหาวิทยาลัยขอนแก่น, ขอนแก่น.
- ภาวิณี ศรีทองแท้. (2558). *ปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจในการปลูกลำไยของเกษตรกรในเขตพื้นที่อำเภอพร้าว จังหวัดเชียงใหม่ (คั่นคว่าอิสระปริญญาเศรษฐศาสตรมหาบัณฑิต)*. มหาวิทยาลัยเชียงใหม่, เชียงใหม่.
- บุษิศา ปั้นปิ่น. (2558). *การวิเคราะห์มูลค่าเพิ่มเชิงเศรษฐศาสตร์ในห่วงโซ่อุปทานลำไยแปรรูป (คั่นคว่าอิสระปริญญาเศรษฐศาสตรมหาบัณฑิต)*. มหาวิทยาลัยเชียงใหม่, เชียงใหม่.
- วรรณธิดา เบญจกุล. (2556). *การผลิตยางพาราและความต้องการการส่งเสริมการเกษตรของเกษตรกรในอำเภอปะเหลียน จังหวัดตรัง (วิทยานิพนธ์ปริญญาเกษตรศาสตรมหาบัณฑิต)*. มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช, นนทบุรี.
- วิกิพีเดีย สารานุกรมเสรี. (2562). *อำเภอป่าแดด*. สืบค้นเมื่อ 25 สิงหาคม 2562, จาก <https://th.wikipedia.org/wiki/อำเภอป่าแดด>.
- ศศิ ปรินดาสุทธิจิตต์. (2559). *ปัญหาการจัดการสวนลำไยนอกฤดูกลางปี 2557-2559 อำเภอสอยดาว จังหวัดจันทบุรี (วิทยานิพนธ์ปริญญารัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต)*. มหาวิทยาลัยบูรพา, ชลบุรี.
- ศูนย์บริการเบ็ดเสร็จด้านการลงทุน. (2560). *ข้อมูลพื้นฐานเขตพัฒนาเศรษฐกิจจังหวัดเชียงราย*. สืบค้นเมื่อ 25 สิงหาคม 2562, จาก <https://crsez-oss.com/article/53>.
- สมเกียรติ น่วมนา และนครินทร์ แก้วญาณะ. (2558). *โครงการการประยุกต์ใช้แอปพลิเคชันเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพผลผลิตลำไยบนอุปกรณ์เคลื่อนที่ ในจังหวัดลำพูน (วิทยานิพนธ์ปริญญาวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต)*. มหาวิทยาลัยเชียงใหม่, เชียงใหม่.

- สำนักข่าวไอ.เอ็น.เอ็น.จำกัด. (2561). *ร่วมกระจายลำไยผ่านไปรษณีย์ไทย*. สืบค้นเมื่อ 25 สิงหาคม 2562, จาก https://www.innnews.co.th/economy/news_151245/.
- สำนักงานจังหวัดเชียงราย. (2562). *ข้อมูลทั่วไปของจังหวัดเชียงราย*. สืบค้นเมื่อ 25 สิงหาคม 2562, จาก http://www.chiangrai.net/cpwp/?page_id=145.
- สำนักงานศึกษาธิการจังหวัดเชียงราย. (2562). *แผนปฏิบัติการราชการ ประจำปีงบประมาณ พ.ศ.2562*. สืบค้นเมื่อ 25 สิงหาคม 2562, จาก http://cri.moe.go.th/manage/download/files/D1_K2DxF7x44048WedSep2017.pdf.
- สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร. (2560). *เนื้อที่ใช้ประโยชน์ทางการเกษตรรายจังหวัด ปี พ.ศ.2562*. สืบค้นเมื่อ 25 สิงหาคม 2562, จาก <http://www.oae.go.th/view/1/การใช้ที่ดิน/TH-TH>.
- สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร. (2561). *เนื้อที่ยืนต้น เนื้อที่ให้ผล ผลผลิต และผลผลิตต่อไร่ ปี 2561 (รายจังหวัด)*. สืบค้นเมื่อ 22 กรกฎาคม 2562, จาก <http://www.oae.go.th/assets/portals/1/fileups/prcaidata/files/longan61.pdf>.
- สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร. (2561). *เนื้อที่ยืนต้น เนื้อที่ให้ผล ผลผลิต และผลผลิตต่อไร่ ปี 2561 (รายอำเภอ)*. สืบค้นเมื่อ 22 กรกฎาคม 2562, จาก <http://www.oae.go.th/assets/portals/1/fileups/prcaidata/files/longan%2061%20dit.pdf>.
- สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร. (2562). *รายงานภาวะเศรษฐกิจการเกษตรไตรมาส 2 ปี 2562 และแนวโน้มปี 2562*. สืบค้นเมื่อ 25 สิงหาคม 2562, จาก [http://www.oae.go.th/assets/portals/1/fileups/bappdata/files/ภาวะ%20ไตรมาส%202_2562%20\(v1\).pdf](http://www.oae.go.th/assets/portals/1/fileups/bappdata/files/ภาวะ%20ไตรมาส%202_2562%20(v1).pdf).
- สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร. (2561). *สารสนเทศเศรษฐกิจการเกษตรรายสินค้า ปี 2561*. สืบค้นเมื่อ 25 สิงหาคม 2562, จาก <http://www.oae.go.th/assets/portals/1/files/ebook/2562/commodity2561.pdf>.
- สำนักส่งเสริมและพัฒนากาเกษตรเขตที่ 6 จังหวัดเชียงใหม่. (2562). *มาตรฐานลำไยของประเทศ ไทย*. สืบค้นเมื่อ 25 สิงหาคม 2562, จาก http://www.ndoae.doae.go.th/article2010/longan/longan_standard.html.
- เสาวลักษณ์ กิติมา. (2557). *พฤติกรรมการใช้สารเคมีกำจัดศัตรูพืชของเกษตรกรปลูกลำไยบ้านสบเมย ตำบลทามเงิน อำเภอแม่ทา จังหวัดลำพูน (ค้นคว้าอิสระปริญญาวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต)*. มหาวิทยาลัยเชียงใหม่, เชียงใหม่.

- อภิชาติ ฟองสินธุ์. (2557). ความต้องการส่งเสริมการผลิตและการตลาดข้าวนาปี ของเกษตรกร ตำบลผาสุก อำเภอกุมภวาปี จังหวัดอุดรธานี (วิทยานิพนธ์ปริญญาเกษตรศาสตรมหาบัณฑิต). มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมราชา, นนทบุรี.
- AT GARDARE. (2560). การผลิตลำไยในฤดูและนอกฤดู. สืบค้นเมื่อ 15 พฤศจิกายน 2562, จาก <http://researchex.rae.mju.ac.th/agikl/index.php/knowledge/25-fruit/84-longang?showall=&limitstart=>.

ภาคผนวก

มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร

สภามหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร

ภาคผนวก ก
แบบสัมภาษณ์

เลขที่แบบสัมภาษณ์.....

แบบสัมภาษณ์สำหรับการวิจัย

เรื่อง การส่งเสริมการผลิตและการตลาดลำไยของเกษตรกรในอำเภอป่าแดด จังหวัดเชียงราย

คำชี้แจง : 1. แบบสัมภาษณ์ชุดนี้มีจุดมุ่งหมายเพื่อศึกษาความต้องการการส่งเสริมการผลิตและการตลาดลำไยของเกษตรกรในอำเภอป่าแดด จังหวัดเชียงราย ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาเกษตรศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาราช คำตอบในแบบสัมภาษณ์นี้จะนำไปใช้เพื่อการศึกษาวิจัยเท่านั้น จึงใคร่ขอความร่วมมือจากท่านกรุณาตอบคำถามทุกข้อ ตามความเป็นจริงและตามความคิดเห็นของท่าน

2. เลขที่แบบสัมภาษณ์มีไว้เพื่อการติดตามแบบสัมภาษณ์เท่านั้น
3. แบบสัมภาษณ์การวิจัยนี้แบ่งออกเป็น 4 ตอน ได้แก่

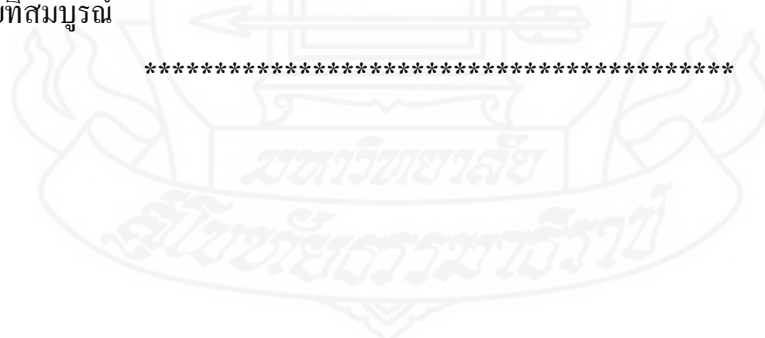
ตอนที่ 1 สภาพทางสังคมและเศรษฐกิจของเกษตรกรผู้ผลิตลำไย

ตอนที่ 2 สภาพการผลิตและการตลาดลำไยของเกษตรกร

ตอนที่ 3 ความต้องการการส่งเสริมการผลิตและการตลาดลำไย

ตอนที่ 4 ปัญหาและข้อเสนอแนะของเกษตรกรด้านการผลิตและการตลาดลำไย

4. ผู้สัมภาษณ์อ่านคำถามให้ผู้ถูกสัมภาษณ์ฟัง แล้วผู้สัมภาษณ์ทำเครื่องหมายถูกในวงเล็บ (✓) หน้าข้อความที่ต้องการ และ/หรือเติมข้อความลงในช่องว่าง (.....) ของแต่ละคำถามเพื่อให้ได้ความหมายที่สมบูรณ์

ตอนที่ 1 สภาพทางสังคมและเศรษฐกิจของเกษตรกรผู้ผลิตลำไย

1.1 สภาพทางสังคม

1. เพศ 1 () ชาย 2 () หญิง
2. อายุ..... ปี
3. จำนวนสมาชิกทั้งหมดในครัวเรือน.....คน
4. ระดับการศึกษา

() ไม่ได้เรียนหนังสือ	() 1 ประถมศึกษา
() 2 มัธยมต้น	() 3 มัธยมปลาย
() 4 อนุปริญญาหรือ ปวส.	() 5 ปริญญาตรี
() 6 อื่นๆ.....	
5. ประสบการณ์ในการทำสวนลำไย.....ปี
6. แหล่งที่ไปปรึกษาเมื่อมีปัญหาในการปลูกลำไย (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)

() 1 ศึกษาด้วยตนเอง	() 2 ญาติพี่น้อง
() 3 ตัวแทนบริษัทปุ๋ย/สารเคมี	() 4 เพื่อนบ้านใกล้เคียง
() 5 กลุ่มเกษตรกร	() 6 ร้านจำหน่ายปัจจัยการผลิต
() 7 เจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตร	() 8 อื่นๆ (ระบุ).....
7. แหล่งได้รับคำแนะนำและความรู้เกี่ยวกับการผลิตและการตลาดลำไย (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)

() 1 วิทยุ	() 2 หนังสือพิมพ์
() 3 ตำรา/เอกสาร	() 4 เกษตรกรผู้นำ
() 5 ญาติพี่น้อง	() 6 เพื่อนบ้าน
() 7 ร้านขายปุ๋ย/ยา	() 8 อาจารย์มหาวิทยาลัย
() 9 ศึกษาดูงาน/อบรม	() 10 เจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตร
() 11 อื่นๆ (ระบุ).....	

1.2 สภาพทางเศรษฐกิจ

1. ขนาดพื้นที่ปลูกลำไยทั้งหมด..... ไร่
2. จำนวนแรงงานทางการเกษตรในครัวเรือน.....คน
3. การจ้างแรงงานเพื่อช่วยในการผลิตลำไย

() ไม่จ้าง	() จ้าง (ระบุ)..... (แรงงานประจำ /แรงงานรายวัน)
-------------	--

4. ค่าใช้จ่ายในการผลิตลำไย

1 ปุ๋ย..... บาท/ไร่/ปี (ปุ๋ยเคมี, ปุ๋ยอินทรีย์และฮอร์โมนพืช)

2 ค่าสารเคมีป้องกันกำจัดโรคและแมลงศัตรูลำไย.....บาท/ไร่/ปี

3 ค่าสารเคมีป้องกันกำจัดวัชพืช.....บาท/ไร่/ปี

5. แหล่งเงินทุนที่ใช้ในการผลิตลำไย (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)

 () ทุนส่วนตัว () กู้ยืม จากแหล่ง(ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ) () 1 ธนาคารพาณิชย์ () 2 ธ.ก.ส. () 3 ญาติพี่น้อง () 4 สหกรณ์การเกษตร () 5 ตัวแทนบริษัทปุ๋ย/ยา () 6 กลุ่มเกษตรกร () 7 พ่อค้า () 8 กองทุนหมู่บ้าน () 9 อื่นๆ (ระบุ).....

6. ผลผลิตที่ได้รับเฉลี่ย.....กิโลกรัม/ไร่

7. รายได้จากการขายผลผลิตลำไยในฤดู (กันยายน 2560 – สิงหาคม2561).....บาท/ไร่/ปี

8. รายจ่ายจากการผลิตลำไย (กันยายน 2560 – สิงหาคม2561).....บาท/ไร่/ปี

ตอนที่ 2 สภาพการผลิตและการตลาดลำไยของเกษตรกร

2.1 การผลิต

1.พันธุ์ลำไยที่ใช้ปลูก (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)

 () 1 อีดอ () 2 ชมพู () 3 หัว () 4 เบี้ยวเขียว () 5 พันธุ์อื่นๆ(ระบุ)

2.ลักษณะพื้นที่ปลูกลำไย (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)

 () 1 พื้นที่ราบ () 2 พื้นที่ดอน () 3 พื้นที่ลุ่ม () 4 อื่นๆ(ระบุ)

3.ชนิดดินที่ปลูกลำไย (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)

 () 1 ดินเหนียว () 2 ดินร่วน () 3 ดินทราย () 4 ดินร่วนปนทราย () 5 ดินลูกรัง () 6 อื่นๆ(ระบุ).....

4.การวิเคราะห์ธาตุอาหารในดิน

 () 1 วิเคราะห์ () 2 ไม่ได้วิเคราะห์

5. ระยะปลูกลำไย (เมตร x เมตร)

- () 1 5x5 () 2 8x8 () 3 10x10
 () 4 12x12 () 5 8x12 () 6 อื่นๆ (ระบุ)

6. วิธีการใส่ปุ๋ย

- () 1 หว่าน () 2 ฝังรอบทรงพุ่ม
 () 3 ผ่านทางระบบน้ำ () 4 อื่นๆ (ระบุ).....

7. ระยะเวลาการให้น้ำลำไย (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)

- () 1 ก่อนออกดอก จำนวน.....ครั้ง/ปี
 () 2 หลังออกดอก จำนวน.....ครั้ง/ปี
 () 3 หลังติดผล จำนวน.....ครั้ง/ปี
 () 4 อื่น (ระบุ).....ครั้ง/ปี

8. วิธีการให้น้ำลำไย

- () 1 โดยท่อและสายยาง () 2 ระบบสปริงเกอร์
 () 3 ระบบน้ำหยด () 4 อื่นๆ (ระบุ).....

9. วิธีป้องกันกำจัดโรคพืช (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)

- () 1 แรงงานคน เช่น ใช้มือทำลาย () 2 พ่นสารเคมี
 () 3 อื่นๆ (ระบุ).....

10. วิธีป้องกันกำจัดแมลง (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)

- () 1 แรงงานคน เช่น ใช้มือทำลาย () 2 ใช้วิธีกล เช่น กับดัก
 () 3 พ่นสารเคมี () 4 อื่นๆ (ระบุ).....

11. วิธีการกำจัดวัชพืช (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)

- () 1 แรงงานคน () 2 พ่นสารเคมี () 3 อื่นๆ (ระบุ).....

12. ตัวชี้วัดที่ใช้ในการเก็บเกี่ยวผลผลิตลำไย (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)

- () 1 สีผิว () 2 ลักษณะผิว () 3 ขนาดผล
 () 4 อายุผล () 5 อื่นๆ (ระบุ).....

2.2 การตลาด

1. ลักษณะการขายลำไย (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)

- () 1 ขายเอง
 () 2 ขายผ่านพ่อค้าคนกลาง
 () 3 ขายเหมาทั้งสวน
 () 4 อื่นๆ (ระบุ).....

2. การเก็บรวบรวมผลผลิต

- () 1 เก็บรวบรวมเอง () 2 พ่อค้าเก็บรวบรวม
 () 3 อื่นๆ (ระบุ).....

3. รูปแบบการขายผลผลิตลำไย

- () 1 ขายเพื่ออบแห้ง(รุคร่วง) () 2 ลำไยสดแบบมัดช่อ
 () 3 ลำไยสดส่งออก (ตะกร้าขาว) () 4 อื่นๆ (ระบุ).....

4. ประเภทพ่อค้าที่มารับซื้อผลผลิตลำไย

- () 1 ท้องถิ่น () 2 ต่างจังหวัด
 () 3 ส่งออก () 4 อื่นๆ (ระบุ)

5. แหล่งที่ทำให้ทราบราคาขายส่ง/ขายปลีกลำไย (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)

- () 1 วิทยุ () 2 โทรทัศน์ () 3 เจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตร
 () 4 หนังสือพิมพ์ () 5 ข่าวสารการเกษตร () 6 เพื่อนบ้านใกล้เคียง
 () 7 ข่าวสารพาณิชย์ () 8 พ่อค้าในท้องถิ่น () 9 อื่นๆ (ระบุ).....

6. วิธีการได้รับเงินค่าผลผลิตลำไย

- () 1 ได้รับเงินทั้งหมดเมื่อขายผลผลิตทั้งหมดได้แล้ว
 () 2 รับเงินมัดจำไว้จำนวนหนึ่งและรับเงินส่วนที่เหลือเมื่อเก็บลำไย
 () 3 อื่นๆ (ระบุ).....

ตอนที่ 3 ความต้องการการส่งเสริมการผลิตและการตลาดลำไยของเกษตรกร

โปรดทำเครื่องหมาย ✓ ในช่องที่ตรงกับความเป็นจริงมากที่สุด โดยกำหนดให้

5 = มากที่สุด , 4 = มาก , 3 = ปานกลาง , 2 = น้อย , 1 = น้อยที่สุด

ประเด็นความต้องการการส่งเสริม	ระดับความต้องการการส่งเสริม				
	5	4	3	2	1
1. การผลิตลำไย					
1 การผลิตลำไยนอกฤดู					
2 การทำผลผลิตในฤดูให้ได้ผลโตและมีคุณภาพ					
3 การผลิตลำไยตามหลักของการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีและเหมาะสม (GAP)					
4 การจัดและควบคุมทรงพุ่ม					
5 การตัดแต่งกิ่งเพื่อลดปริมาณไม้ค้ำ					
6 ปุ๋ยและสารปรับปรุงบำรุงดิน					
7 การทำปุ๋ยหมักได้ดินลำไย					
8 การใช้น้ำแบบรู้คุณค่าและเหมาะสม					
9 สารป้องกันกำจัดศัตรูพืช					
10 การใช้สารชีวภัณฑ์เพื่อลดหรือทดแทนการใช้สารเคมี					
11 การผสมปุ๋ยใช้เอง					
12 การใช้น้ำตามค่าวิเคราะห์ดิน					
13 การจัดการหลังการเก็บเกี่ยว					
14 เงินทุน					

ประเด็นความต้องการการส่งเสริม	ระดับความต้องการการส่งเสริม				
	5	4	3	2	1
2. การตลาดลำไย					
1 การผลิตสอดคล้องกับความต้องการของตลาด					
2 ช่องทางการจำหน่าย/การตลาด					
3 รูปแบบการจำหน่าย					
4 การเชื่อมโยงตลาด					
5 ตลาดภายในประเทศ และต่างประเทศ					
6 การรวบรวม/จัดเก็บสินค้า					
7 การขนส่งสินค้า					
3. การเพิ่มมูลค่าการผลิต					
1 การแปรรูป					
2 บรรจุภัณฑ์					
3 มาตรฐานสินค้า					
4. แมลงและโรคระบาด					
1 แมลงศัตรูลำไยที่สำคัญของลำไย					
2 โรคระบาดที่สำคัญของลำไย					
3 การบริหารจัดการแมลงและโรค					
4 วิธีป้องกันกำจัดโรคและแมลง					

ตอนที่ 4 ปัญหาและข้อเสนอแนะ ของเกษตรกรด้านการผลิตและการตลาดลำไย

4.1 ด้านการผลิต

4.1.1 ปัญหาด้านการผลิต

คำชี้แจง: โปรดแสดงความคิดเห็นว่าประเด็นปัญหาต่อไปนี้เป็นปัญหาในการผลิตลำไยมากน้อยเพียงใดให้ทำเครื่องหมาย ลงในช่อง ตามระดับปัญหาดังต่อไปนี้

โดย 5 = มากที่สุด 4 = มาก 3 = ปานกลาง 2 = น้อย 1 = น้อยที่สุด

ประเด็นปัญหา	ระดับความรุนแรงของปัญหา				
	5	4	3	2	1
1.การผลิตลำไย					
1 ขาดแคลนเงินทุนเพื่อการผลิต					
2 ขาดความรู้ทางเทคโนโลยีการผลิต					
3 ขาดเครื่องมือและอุปกรณ์การผลิตทางการเกษตร					
4 ขาดแคลนแรงงานเพื่อการผลิต					
5 ประสบภัยธรรมชาติ (วอดภัย, ภัยแล้ง, อุทกภัย)					
2.แมลงระบาด					
1 มวนลำไย					
2 ผีเสื้อมวนหวาน					
3 หนอนเจาะกิ่งลำต้น/ผล					
4 หนอนกินใบ					
5 ค้างคาวเจาะ เช่น แมลงค่อมทอง					
6 เพลี้ยต่างๆ					
3.โรคลำไย					
1 โรคพุ่มไม้กวาด					
2 โรคราดำ					
4. การใช้ปุ๋ย					
1 ราคาแพง					
2 หาซื้อได้ยาก					
3 ไม่มีคุณภาพ					

ประเด็นปัญหา	ระดับความรุนแรงของปัญหา				
	5	4	3	2	1
5. การใช้สารเคมี					
1 ราคาแพง					
2 หาซื้อได้ยาก					
3 ไม่มีคุณภาพ					
6. เรื่องน้ำ					
1 ขาดแคลนแหล่งน้ำเพื่อใช้ในสวน					
2 ขาดแคลนน้ำในฤดูแล้ง					
3 มีสารเคมีเจือปน					
7. เรื่องดิน					
1 ขาดความอุดมสมบูรณ์					
2 ขาดธาตุอาหารที่จำเป็น					
8. การตัดแต่งกิ่ง					
1 ขาดแรงงาน					
2 ขาดความรู้ที่ถูกต้อง					
9. คุณภาพของผลผลิตลำไย					
1 ลำไยไม่ได้ขนาดตามมาตรฐานที่ต้องการ					
2 สีผิวลำไยไม่สวย					

4.1.2 ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการผลิต

1. การผลิต.....

.....

2. แมลงและโรค.....

.....

3. การใช้ปุ๋ยและสารเคมี.....

.....

4. น้ำและดิน.....

.....

5. การตัดแต่งกิ่ง.....

6. คุณภาพของผลผลิต.....

4.2. ด้านการตลาด

4.2.1 ปัญหาด้านการตลาด

คำชี้แจง: โปรดแสดงความคิดเห็นว่าประเด็นปัญหาต่อไปนี้เป็นปัญหาในการตลาดลำไย
 มากน้อยเพียงใด ให้ทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่อง □ ตามระดับปัญหาดังต่อไปนี้

โดย 5 = มากที่สุด 4 = มาก 3 = ปานกลาง 2 = น้อย 1 = น้อยที่สุด

ประเด็นปัญหา	ระดับความรุนแรงของปัญหา				
	5	4	3	2	1
1. ปัญหาการคัดเกรดและแยกพันธุ์ลำไย					
1 ขาดความรู้ในการคัดเกรดและแยกพันธุ์ลำไย					
2 ไม่มีเวลาในการดำเนินการ					
3 ขาดแคลนแรงงาน					
4 เกรดที่เกษตรกรคัดเองไม่ตรงกับที่พ่อค้ารับซื้อ					
2. ปัญหาการขนส่งลำไย					
1 ขาดแคลนพาหนะ					
2 ค่าขนส่งราคาแพง					
3. ปัญหาการเก็บเกี่ยวผลผลิตลำไย					
1 ขาดแคลนแรงงานจ้าง					
2 ขาดความรู้การเก็บเกี่ยวที่เหมาะสม					
4. ปัญหาผลผลิตลำไย					
1 ราคาผลผลิตลำไยตกต่ำ					
2 ราคาเปลี่ยนแปลง/ไม่แน่นอน					
3 ผลผลิตลำไยล้นตลาด					

4.2.2 ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการตลาด

1. การคัดเกรดและแยกพันธุ์.....
.....
2. การขนส่ง.....
.....
3. การเก็บเกี่ยวผลผลิต.....
.....
4. ผลผลิต.....
.....

“ขอขอบคุณอย่างสูงที่ท่านได้ให้ข้อมูลในครั้งนี้”

ภาคผนวก ข

คำศัพท์ประสิทธิ์ความเชื่อมั่นแบบสัมภษณ์

ตารางภาคผนวกที่ 1 ค่าสัมประสิทธิ์ความเชื่อมั่นของ ตอนที่ 3 ความต้องการการส่งเสริมการผลิต
และการตลาดลำไยของเกษตรกร

ตัวแปร	หัวข้อ	Alpha if item deleted
1. ด้านการผลิต		
E1.1	การผลิตลำไยนอกฤดู	0.951
E1.2	การทำผลผลิตในฤดูให้ได้ผล โตและมีคุณภาพ	0.947
E1.3	การผลิตลำไยตามหลักของการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีและเหมาะสม (GAP)	0.947
E1.4	การจัดและควบคุมทรงพุ่ม	0.948
E1.5	การตัดแต่งกิ่งเพื่อลดปริมาณไม้ค้ำ	0.947
E1.6	ปุ๋ยและสารปรับปรุงบำรุงดิน	0.947
E1.7	การทำปุ๋ยหมักได้ต้นลำไย	0.948
E1.8	การใช้น้ำแบบรู้คุณค่าและเหมาะสม	0.947
E1.9	สารป้องกันกำจัดศัตรูพืช	0.948
E1.10	การใช้สารชีวภัณฑ์เพื่อลดหรือทดแทนการใช้สารเคมี	0.946
E1.11	การผสมปุ๋ยใช้เอง	0.947
E1.12	การใช้ปุ๋ยตามค่าวิเคราะห์ดิน	0.949
E1.13	การจัดการหลังการเก็บเกี่ยว	0.947
E1.14	เงินทุน	0.946

ตารางภาคผนวกที่ 1 ค่าสัมประสิทธิ์ความเชื่อมั่นของ ตอนที่ 3 ความต้องการการส่งเสริมการผลิต และการตลาดลำไยของเกษตรกร (ต่อ)

ตัวแปร	หัวข้อ	Alpha if item deleted
2. การตลาดลำไย		
E2.1	การผลิตสอดคล้องกับความต้องการของตลาด	0.947
E2.2	ช่องทางการจำหน่าย/การตลาด	0.947
E2.3	รูปแบบการจำหน่าย	0.945
E2.4	การเชื่อมโยงตลาด	0.945
E2.5	ตลาดภายในประเทศ และต่างประเทศ	0.945
E2.6	การรวบรวม/จัดเก็บสินค้า	0.945
E2.7	การขนส่งสินค้า	0.945
3. การเพิ่มมูลค่าสินค้า		
E3.1	การแปรรูป	0.945
E3.2	บรรจุภัณฑ์	0.947
E3.3	มาตรฐานสินค้า	0.946
4. แมลงและโรคระบาด		
E4.1	แมลงศัตรูลำไยที่สำคัญของลำไย	0.946
E4.2	โรคระบาดที่สำคัญของลำไย	0.946
E4.3	การบริหารจัดการแมลงและโรค	0.946
E4.4	วิธีป้องกันกำจัดโรคและแมลง	0.946
Cronbach's Alpha = 0.941		

ตารางภาคผนวกที่ 2 ค่าสัมประสิทธิ์ความเชื่อมั่นของ ตอนที่ 4 ปัญหาของเกษตรกรด้านการผลิต
และการตลาด

ตัวแปร	หัวข้อ	Alpha if item deleted
1. การผลิต		
1.1 การผลิตลำไย		
F1.1	ขาดแคลนเงินทุนเพื่อการผลิต	0.930
F1.2	ขาดความรู้ทางเทคโนโลยีการผลิต	0.930
F1.3	ขาดเครื่องมือและอุปกรณ์การผลิตทางการเกษตร	0.929
F1.4	ขาดแคลนแรงงานเพื่อการผลิต	0.930
F1.5	ประสบภัยธรรมชาติ (วาตภัย, ภัยแล้ง, อุทกภัย)	0.933
1.2 แมลงระบาด		
F2.1	มวนลำไย	0.930
F2.2	ผีเสื้อมวนหวาน	0.929
F2.3	หนอนเจาะกิ่งลำต้น/ผล	0.930
F2.4	หนอนกินใบ	0.929
F2.5	ด้วงปีกแข็ง เช่น แมลงค่อมทอง	0.929
F2.6	เพลี้ยต่างๆ	0.928
1.3 โรคลำไย		
F3.1	โรคพุ่มไม้กวาด	0.928
F3.2	โรคราดำ	0.928
1.4 การใช้ปุ๋ย		
F4.1	ราคาแพง	0.931
F4.2	หาซื้อได้ยาก	0.932
F4.3	ไม่มีคุณภาพ	0.932

ตารางภาคผนวกที่ 2 ค่าสัมประสิทธิ์ความเชื่อมั่นของ ตอนที่ 4 ปัญหาของเกษตรกรด้านการผลิต
และการตลาด (ต่อ)

ตัวแปร	หัวข้อ	Alpha if item deleted
1.5 การใช้สารเคมี		
F5.1	ราคาแพง	0.931
F5.2	หาซื้อได้ยาก	0.932
F5.3	ไม่มีคุณภาพ	0.931
1.6 เรื่องน้ำ		
F6.1	ขาดแคลนแหล่งน้ำเพื่อใช้ในสวน	0.932
F6.2	ขาดแคลนน้ำในฤดูแล้ง	0.932
F6.3	มีสารเคมีเจือปน	0.930
1.7 เรื่องดิน		
F7.1	ขาดความอุดมสมบูรณ์	0.930
F7.2	ขาดธาตุอาหารที่จำเป็น	0.930
1.8 การตัดแต่งกิ่ง		
F8.1	ขาดแรงงาน	0.929
F8.2	ขาดความรู้ที่ถูกต้อง	0.929
1.9 คุณภาพของผลผลิตลำไย		
F9.1	ลำไยไม่ได้ขนาดตามมาตรฐานที่ต้องการ	0.929
F9.2	สีผิวลำไยไม่สวย	0.930

ตารางภาคผนวกที่ 2 ค่าสัมประสิทธิ์ความเชื่อมั่นของ ตอนที่ 4 ปัญหาของเกษตรกรด้านการผลิต และการตลาด (ต่อ)

ตัวแปร	หัวข้อ	Alpha if item deleted
2. การตลาด		
2.1 ปัญหาการคัดเกรดและแยกพันธุ์ลำไย		
G1.1	ขาดความรู้ในการคัดเกรดและแยกพันธุ์ลำไย	0.930
G1.2	ไม่มีเวลาในการดำเนินการ	0.930
G1.3	ขาดแคลนแรงงาน	0.929
G1.4	เกรดที่เกษตรกรคัดเองไม่ตรงกับที่พ่อค้ารับซื้อ	0.930
2.2 ปัญหาการขนส่งลำไย		
G2.1	ขาดแคลนพาหนะ	0.929
G2.2	ค่าขนส่งราคาแพง	0.928
2.3 ปัญหาการเก็บเกี่ยวผลผลิตลำไย		
G3.1	ขาดแคลนแรงงานจ้าง	0.929
G3.2	ขาดความรู้การเก็บเกี่ยวที่เหมาะสม	0.929
2.4 ปัญหาผลผลิตลำไย		
G4.1	ราคาผลผลิตลำไยตกต่ำ	0.931
G4.2	ราคาเปลี่ยนแปลง/ไม่แน่นอน	0.932
G4.3	ผลผลิตลำไยสิ้นตลาด	0.930
Cronbach's Alpha = 0.937		

ประวัติผู้วิจัย

ชื่อ	นางสาวเมวิกา นางแล
วัน เดือน ปีเกิด	31 มีนาคม 2532
สถานที่เกิด	อำเภอเมืองเชียงราย จังหวัดเชียงราย
ประวัติการศึกษา	วิทยาศาสตรบัณฑิต (เกษตรศาสตร์) มหาวิทยาลัยแม่โจ้ พ.ศ. 2555
สถานที่ทำงาน	สำนักงานเกษตรอำเภอพาน อำเภอพาน จังหวัดเชียงราย กรมส่งเสริมการเกษตร กระทรวงเกษตรและสหกรณ์
ตำแหน่ง	นักวิชาการส่งเสริมการเกษตรปฏิบัติการ

